

การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
ตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

ปริญญานิพนธ์
ของ
วาสนา พรหมทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
กุมภาพันธ์ 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
ตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

บทคัดย่อ
ของ
วาสนา พรหมทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
กุมภาพันธ์ 2545

1-1-1-1

วาสนา พรหมทอง. (2545), การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตาม
ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รศ.ดร.
กุลยา ตันติผลาชีวะ, รศ.ดร. วิรัช วรรณรัตน์.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
ของผู้ปกครองอาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอมะนัง จังหวัดระนอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองอาชีพประมงของเด็กปฐมวัยในตำบลปากน้ำ
อำเภอมะนัง จังหวัดระนอง ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้
ค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ .83 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ไค - สแควร์ (Chi -
Square test) จากโปรแกรม SPSS for WINDOWS.

ผลการศึกษาพบว่า

1. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 67.3 – 90.9 ส่งเสริมให้ทำเป็น
บางครั้ง
2. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 80.0 – 90.0 ส่งเสริมให้
มีการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็ก สม่ำเสมอ
3. การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 50.9 – 76.4 มีการ
ส่งเสริมบ้างเป็นบางครั้ง
4. การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 60.9 – 92.7 มีการส่งเสริม
เป็นบางครั้ง
5. การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 43.6 – 48.2 มีการส่งเสริม
สม่ำเสมอ
6. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การเลี้ยงดูเด็กไม่ต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงดู
เด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายในภาพรวม พบว่า ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองไม่สัมพันธ์
กับการเลี้ยงดู ยกเว้น จำนวนบุตร เมื่อจำแนกตามปัจจัย แต่ละปัจจัย พบว่า สถานภาพสมรส สัมพันธ์กับ
การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น ทักษะความคล่องแคล่ว และทักษะการจำแนกตามเพศ เช่นเดียวกับ
จำนวนบุตร มีผลต่อการส่งเสริมทักษะด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก และทักษะความคล่องแคล่ว

A STUDY OF FISHING FAMILY'S CHILDREN REARING TECHNIQUES IN ACCORDANCE
WITH BASIC FACTORS TOWARDS PROMOTING PHYSICAL DEVELOPMENT

AN ABSTRACT

BY

WATSANA PHROMTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
February 2002

Watsana Phromthong. (2002). *A Study of Fishing Family's Children Rearing Techniques*

In accordance with Basic Factors towards Promoting Physical Development.

M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Kulaya Tantiphlachiva, Assoc. Prof. Dr.Wirach Wannaratn.

The purpose of this research was to study of fishing family's children rearing techniques in accordance with basic factors towards promoting physical development at Tambon Paknam, Amphur Muang, Ranong Province.

The subjects was 110 fishing parents selected from those in Tambon Paknam, Amphur Muang, Ronong Province by simple random sampling,

The instrument was a structural interview conducted by the researcher with reliability of .83. The questionnaire was based on Chi – Square Test, from SPSS for WINDOWS.

The results were as follows:

1. 67.3 – 90.9% of parents sometimes promoted Large muscle skills.
2. 80.0 – 90.0% of parents constantly promoted small muscle skills.
3. 50.9 – 76.4% of parents sometimes promoted drawing skills.
4. 60.9 – 92.7% of parents sometimes promoted agility skills.
5. 43.6 – 48.2% of parents constantly promoted different genders skills.

6. The parents having different levels of education had the same rearing of children. When comparing the children rearing towards promoting physical development, it was found that in every aspect, the parents' basic factors were not in accordance with the children rearing, except the number of children. When classifying the condition of parents according to basic factors, it was found that the status of marriage had different rearing in drawing skills, agility skills and gender skills which was the same as the number of children affecting the promoting large muscle skills, small muscle skills and agility skills.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
ตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

ของ
นางสาววาสนา พรหมทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุน

จาก

วารสารการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์ ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำและกระตุ้นสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอดทุกขั้นตอนของการทำปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และการขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพฤติกิจ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์สุชาติ ธรรมศิริ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการตรวจแก้ไขเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณแม่สงวน พรหมทอง ที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณฐิตินภา จันทรทวี คุณทวี จันทรทวี ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณผู้ปกครองอาชีพชาวประมงในตำบลปากน้ำ อำเภอมะนัง จังหวัดระนอง ทุกท่าน ที่ได้ให้ความสะดวก และความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ นิสิตวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยที่ได้ให้กำลังใจด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้การศึกษาอบรมแก่ผู้วิจัย ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จในการศึกษาอย่างลุล่วงด้วยดี

วาสนา พรหมทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	9
ความหมายการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	9
บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	10
องค์ประกอบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	11
ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	13
หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	15
การเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	24
ความหมายของพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	24
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	25
ลักษณะพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	26
การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	28
องค์ประกอบของพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	29
การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	41
การประเมินระดับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	44
หลักการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	66
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของชาวประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง	67
ลักษณะกายภาพของตำบลปากน้ำ	67
ลักษณะอาชีพของชาวประมง	69

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....71
	การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 71
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....72
	การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ 73
	การจัดกระทำกับข้อมูล.....75
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....76
4.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....78
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 78
	การวิเคราะห์ข้อมูล 78
	การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....78
5.	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 91
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 91
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....91
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 91
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....92
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....92
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า 92
	อภิปรายผล.....93
	ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....97
	ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป.....97
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก.....	106
ภาคผนวก ข.....	110
ภาคผนวก ค.....	112
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	122

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัย 5 – 6 ปี ในการปกครองของตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง.....	71
2	การจำแนกข้อสัมภาษณ์ ทางบวก ทางลบ.....	73
3	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และภูมิลำเนาเดิม.....	80
4	ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่.....	81
5	ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก.....	82
6	ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะการวาดภาพลายเส้น.....	83
7	ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะความคล่องแคล่ว.....	84
8	ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะการจำแนกตามเพศ.....	85
9	เปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จำแนกตามระดับการ ศึกษาของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง.....	86
10	เปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จำแนกตามสถานภาพ สมรสของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง.....	87
11	เปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จำแนกตามจำนวนบุตร ของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง.....	88
12	เปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม ของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง.....	89
13	แสดงการเปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทางร่างกาย จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของ ของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า เด็กเป็นบุคคลที่ควรได้รับความสนใจ และเอาใจใส่จากผู้ปกครองด้านการเลี้ยงดู การเข้าใจธรรมชาติของเด็ก การดูแลด้านอาหารและความเจริญเติบโตของเด็กตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึงวัยรุ่น และส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกๆ ด้านโดยเฉพาะด้านร่างกายอย่างเต็มที่เป็นการเตรียมเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกายเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งของการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี การพัฒนาที่ถูกต้องจะทำให้เด็กเจริญเติบโตและสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต เด็กเรียนรู้การเคลื่อนไหวจากการสัมผัส เรียนรู้การเคลื่อนไหวจากการรับรู้ เรียนรู้การเคลื่อนไหวด้วยปัญญา กีเซล (Gesell) กล่าวว่าพัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถในการจัดกระทำกับวัตถุ เช่น การเล่นลูกบอล การขีดเขียน ความสามารถในการใช้สายตา และกล้ามเนื้อมือเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาท และการเคลื่อนไหวประกอบกัน ลักษณะพัฒนาการที่สำคัญของเด็กปฐมวัย คือการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทกล้ามเนื้อ การพัฒนาความสามารถในการควบคุมร่างกายบังคับส่วนต่างๆ ของร่างกาย (Gesell, 1984 : 14)

การเจริญเติบโตของร่างกายที่ดีของเด็กปฐมวัย เกิดจากการได้รับอาหารที่มีสารอาหารครบถ้วน ถูกสัดส่วน และปลูกฝังนิสัยการกินที่ดี ช่วงปฐมวัยเป็นระยะที่เด็กมีการเจริญเติบโตของอวัยวะต่างๆ เกี่ยวกับการทำงานได้มากกว่าตอนเป็นทารก เด็กควรได้รับการฝึกให้รู้จักการออกกำลังกายให้สามารถทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆ ได้ตามธรรมชาติ ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายอย่างถูกวิธีโดยที่บิดา มารดา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ ให้โอกาสเด็กในการเล่นการออกกำลังกายกลางแจ้ง เช่น การห้อยโหนต้นไม้ วิ่ง กระโดด ขี่จักรยาน 3 ล้อ หรือฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็กด้วยการหัดระบายสีด้วยมือ การวาดรูป แม้แต่การให้เด็กได้ทำงานช่วยเหลือผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับกำลังความสามารถ และความสนใจกิจกรรมเหล่านี้แล้วจะทำให้เด็กใช้กล้ามเนื้อในการทำงานได้คล่องแคล่วขึ้น

ความแข็งแรงของเด็กเป็นพื้นฐานในการเจริญเติบโต ตลอดจนความพร้อมทางด้านอารมณ์ การเข้าสังคม และความคิด สติปัญญา ถ้าเด็กร่างกายไม่แข็งแรง ไม่ได้รับสารอาหารในปริมาณที่เพียงพอจะทำให้เด็กเป็นโรคขาดสารอาหารได้ ร่างกายไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีพอ เชื้อโรคจะแทรกซึมเข้าทำร้ายร่างกายได้ง่าย (บันทึกลูกรัก. 2544 : 13) นอกจากสภาวะทางโภชนาการแล้ว การเข้าร่วมกิจกรรม การเล่นกลางแจ้ง การฝึกทักษะในการใช้อวัยวะเพื่อการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งสำคัญมาก เว้นแต่เด็กจะมีความบกพร่องทางด้านร่างกายที่เป็นปัจจัยทำให้ร่างกายไม่แข็งแรง และไม่สมประกอบ (พัชรี สุวรรณชัย. 2543 : 11)

พัฒนาการทางร่างกายมีลักษณะของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นลำดับขั้นแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นทางร่างกาย อันได้แก่ การเป็นผู้มีสุขภาพดีสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้คล่องแคล่วช่วยตนเองในกิจวัตรง่ายๆ เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน แต่งตัว เป็นต้น รวมถึง น้ำหนัก ส่วนสูง อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (เจนจิรา คงสุข. 2540 : 16) การดูแลพัฒนาการเด็กจะรวมทั้งการดูแลอาหารไปพร้อมกับ การส่งเสริมการเคลื่อนไหวทางกายด้วย

การฝึกทักษะทางกายให้เด็ก ควรค่อยๆทำไปทีละน้อย เด็กยิ่งเจริญเติบโตขึ้น ทักษะในการเคลื่อนไหวยิ่งมีความสำคัญต่อคุณภาพของเด็ก ผู้ปกครองต้องช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายสามารถเคลื่อนไหวได้ถึงในระดับพัฒนาการตามวัย สามารถทำได้เหมือนกับเพื่อนๆ เด็กควรได้รับการสนับสนุนให้เล่นเป็นกลุ่มกับเพื่อน เพื่อเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ในระยะปฐมวัยนี้ผู้ใหญ่ไม่ควรห้ามถ้าเด็กจะเล่นการห้ามเป็นเหตุให้เด็กไม่กล้าทำ เด็กที่ถูกจำกัด หรือถูกห้ามจะกลายเป็นเฉื่อยชาได้ การเล่นคืองานของเด็ก การไม่ให้เด็กเล่น ย่อมนำปัญหามาได้ถึงแม้พ่อแม่ของเด็ก จะหาซื้อของเล่นมาให้มากมาย ได้รับการดูแลอย่างถูกหลักอนามัย แต่การจำกัดให้อยู่เฉพาะที่นั้น ในไม่ช้าเด็กก็จะกลายเป็นเด็กที่ไม่สนใจที่จะทำอะไร เจ็บป่วยได้ง่าย วิธีที่ดี พ่อแม่ควรปฏิบัติ คือ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ได้อยู่ในโลกของเด็ก มีอิสระที่จะค้นสำรวจได้เลือก หยิบ จับของเล่นที่ตนชอบ หรือสนใจ ได้พบปะกันเด็กอื่นๆ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาทางร่างกาย จิตใจและสังคม (นิตยา ประพุดิจิ. 2539 : 151)

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เช่น การให้อาหาร การจัดหาของเล่นให้เด็ก คอยดูแลไม่ให้เด็กได้รับอันตราย และเป็นเพื่อนเล่นกับเด็กในบางโอกาส ตลอดจนจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับเด็ก ปัญหาสำคัญที่ทำให้พัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัยไม่เป็นไปตามควร เนื่องจากสาเหตุหลายประการ คือครอบครัวขาดการเตรียมตัวของผู้ที่จะเป็นพ่อแม่ ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแลเด็ก ทางโภชนาการ การออกกำลังกาย การฝึกเด็กให้รู้จักการเคลื่อนไหว หรือการขาดความรู้เรื่องการเลี้ยงดูที่ถูกวิธี ทำให้การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ดังที่ วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคณะ (2525 : 100) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก นิยมทำกันในสถานรับเลี้ยงเด็ก และโรงเรียนอนุบาล คือการฝึกความพร้อมด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส และความสามารถทางด้านร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก เช่น การเคลื่อนไหว วิ่ง กระโดด และฝึกให้เด็กหัดลากเส้นตรง เส้นโค้ง จึงเป็นเหตุทำให้เด็กกลุ่มดังกล่าว มีความพร้อมมากกว่า เด็กที่บิดามารดา มีการศึกษาดำ ซึ่งมารดาอาจอยู่บ้านเลี้ยงดูบุตร หรือให้ญาติช่วยเลี้ยงให้ โอกาสที่เด็กจะได้รับการฝึกความพร้อมทางร่างกาย ประสาทสัมผัส และการเลียนแบบมีน้อย เนื่องจากครอบครัวฐานะเศรษฐกิจ สังคมต่ำ ไม่มีเครื่องเล่น และอุปกรณ์อื่นๆ ให้เด็กฝึกหัด

การอบรมเลี้ยงดูจากบิดา มารดา หรือผู้เกี่ยวข้องอย่างเข้าใจ เป็นการสนองตอบพื้นฐานพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเจริญเติบโตทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ปัจจัยพื้นฐานของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสัมพันธ์ของระดับพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ถ้าเด็กมีการเลี้ยงดูที่ดี จะมีการเจริญเติบโตที่ดี มีพัฒนาการทางร่างกายที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิณี ชิตเชิงวงษ์ (2521 : 131-132) พบว่าความแตกต่างในด้านการศึกษาของพ่อแม่ ขนาดครอบครัว ที่ต่างกันมีผลทำให้การเจริญเติบโตของเด็กต่างกันด้วย นอกจากนี้ นิตยา คชภักดี และคณะ. (2543 : 887) ได้กล่าวถึงระดับการศึกษาของบิดา มารดา ว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาดำกว่าประถมศึกษา มีบุตรที่มีพัฒนาการผิดปกติช้า ร้อยละ 19.2 มากกว่าบิดา มารดา ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยของครอบครัวมีผลต่อการเลี้ยงดูเด็ก และพัฒนาการของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม

อาชีพประมงเป็นอาชีพหนึ่งที่พบว่า ผู้ประกอบอาชีพมีฐานะ เศรษฐกิจและความรู้จำกัด จากรายงานสถิติการสำมะโนประมงทะเล พ.ศ. 2538 พบว่าจำนวนครัวเรือนที่ทำประมงในเขตประมง 5 (เขตฝั่งทะเลอันดามัน) ประกอบด้วย 6 จังหวัด คือ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล มีครัวเรือนประมงทั้งสิ้น 21,390 ครัวเรือน หรือ ร้อยละ 26.5 ของชาวประมงทั่วประเทศ และเมื่อพิจารณาเปรียบ

เทียบเป็นรายจังหวัดของเขตประมง 5 พบว่า จังหวัดระนองมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ทำประมงทะเลอย่างเดียวนมากที่สุด ร้อยละ 87.5 จากจำนวนประชากรครัวเรือนประมงในจังหวัดทั้งหมด 2,452 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2540 : 9)

จังหวัดระนอง เป็นจังหวัดในเขตชายฝั่งตะวันตกของประเทศไทย แบ่งการปกครองออกเป็น 4 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ และในการประกอบอาชีพประมง เขตตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง เป็นส่วนที่มีการประกอบอาชีพประมงจำนวนมาก กล่าวคือ ตำบลปากน้ำเมื่อแยกตามหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเกาะคนที หินช้าง เกาะสินไห เขานางหงษ์ เกาะเหลา มี 944 ครัวเรือน ประชากรจำนวน 4,016 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2533 : 5) ประชากรส่วนใหญ่ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ระดับการศึกษาของชาวประมงส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา และบางส่วนไม่ได้รับการศึกษา จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการประมงในเขตประมง 5 (เขตฝั่งทะเลอันดามัน) พบว่า ระดับการศึกษาของชาวประมงส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 69.20 รองลงมา มีการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 19.40 และไม่ได้รับการศึกษา (วารสารการประมง. 2543 : 447) ผู้ปกครองส่วนมากจะเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยปลูกฝังตั้งแต่เล็กๆ ให้รู้จักช่วยเหลือตนเอง เรียนรู้การทำมาหากินอย่างง่าย ๆ เช่น สอนให้บุตรรู้จักตกปลา เก็บหอย จับกุ้ง ช่วยผู้ปกครองทำกะปิ ซึ่งเป็นอาชีพเสริมรองจากอาชีพประมงโดยตรงของผู้ปกครอง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง อาชีพสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเขตแหล่งน้ำของจังหวัดระนอง ได้แก่ การประมงในทะเล และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การประมงน้ำจืดยังพัฒนากันอยู่ในวงแคบ เนื่องจากแหล่งน้ำที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืดอยู่จำนวนน้อย

ผู้ประกอบอาชีพประมงเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีภาวะเศรษฐกิจระดับต่ำ มีปัญหาสภาพความเป็นอยู่ย่ำแย่ ผู้ประกอบอาชีพประมงมีเวลาให้ครอบครัวน้อย ใช้เวลาส่วนมากอยู่ในเรือ ผู้ดูแลบุตรส่วนมากจะเป็นภาระของมารดาเป็นส่วนใหญ่ ผู้ปกครองส่วนมาก จะนำบุตรเข้าโรงเรียนในตำบลปากน้ำ มารดาบางส่วนจะไม่มีเวลาดูแลบุตร เพราะบิดาออกเรือนาน ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จึงต้องประกอบอาชีพเสริมโดยนั่งเรือข้ามฝั่งมาค้าขายในตลาดระนอง และบางส่วนไม่มีผู้ดูแลเด็ก และเพื่อสะดวกในการดูแลบุตรจึงนำมาส่งเข้าโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากลักษณะของผู้ปกครองดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษาว่าสภาพการเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครองที่มีอาชีพประมงในเขตตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีวิธีการเลี้ยงดูเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยจำแนกพัฒนาการทางร่างกายเป็น 5 ด้าน คือ ทักษะของกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ทักษะการวาดภาพลายเส้น ทักษะความคล่องแคล่ว ทักษะการจำแนกตามเพศ ตามกรอบการจำแนกของอังเซลโม และ ฟรังซ์ (Anselmo and Franz. 1987 : 263 - 276)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพชาวประมงในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่มีบุตรอายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ อยู่ในความดูแลที่โรงเรียนหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนา รูปแบบการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพของการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองอาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพของการเลี้ยงดูของผู้ปกครองจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นแนวทางให้กับครู และผู้ดูแลเด็กปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองและ การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายเด็ก ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น โดยเฉพาะเด็กในครอบครัวที่ประกอบอาชีพประมง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีอาชีพทำการประมงทะเล เพาะเลี้ยงชายฝั่งในฐานะเป็นเจ้าของ หรือผู้เพาะเลี้ยง รวมทั้งลูกจ้างประมงทะเล และเป็นผู้ที่มีบุตรอยู่ในช่วงอายุ 5 – 6 ปี คือ เกิดตั้งแต่ วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2539 จำนวนทั้งสิ้น 1,107 ครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ที่ประกอบอาชีพประมง ในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 รวมทั้งสิ้น 110 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง

- 1.1 ระดับการศึกษา
- 1.2 สถานภาพสมรส
- 1.3 จำนวนบุตร
- 1.4 ภูมิลำเนาเดิม

ตัวแปรตาม ได้แก่

2. สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

- 2.2 ทักษะกลัมน้ำเล็ก
- 2.3 ทักษะการวาดภาพลายเส้น
- 2.4 ทักษะความคล่องแคล่ว
- 2.5 ทักษะการจำแนกตามเพศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย

หมายถึง การปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการดูแลเอาใจใส่ และปฏิบัติต่อเด็กปฐมวัย ในด้านการสอน การฝึก การให้โอกาส การสนับสนุนเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย 5 ด้าน ตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ดังนี้

1.1 การส่งเสริมทักษะกลัมน้ำใหญ่

หมายถึง การส่งเสริมความสามารถของเด็กปฐมวัยในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ใน การใช้อวัยวะส่วนกลัมน้ำใหญ่ เช่น การปีนป่าย วิ่ง โหน กระโดด 2 ขา เดินเขย่ง ยืนขาเดียว เดิน ตามจังหวะ และโยนรับสิ่งของ

1.2 การส่งเสริมทักษะกลัมน้ำเล็ก

หมายถึง การส่งเสริมความสามารถของเด็กปฐมวัยในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมในการใช้ สายตา มือ และ นิ้ว ประสานกันในการทำกิจกรรม ผูกเชือกกรองเท้า ตัดกระดาษ ปั่นแป้งโด ดอกตะปู หยิบ พับกระดาษ วาดเขียน แปรงฟัน หวีผม ตัดต่อภาพ รูดซิปป ดักข้าว

1.3 การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น

หมายถึง การส่งเสริมความสามารถของเด็กปฐมวัยในการใช้อวัยวะส่วนกลัมน้ำเล็ก ที่แสดงให้เห็นจากลายเส้นทั้งเส้น เช่น Δ $\square$ $\bigcirc$

1.4 การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว

หมายถึง การส่งเสริมความสามารถของเด็กปฐมวัยในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่าง สมดุลกับร่างกาย เช่น เดินเข้าจังหวะดนตรี เคลื่อนไหวแบบซิกแซก กระโดดขึ้นลง ขว้างลูกบอล การหยิบ จับ การเตะ การรับลูกบอล การระบายสี

1.5 การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ

หมายถึง การส่งเสริมความสามารถของเด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิงที่เล่นและฝึก ประสบการณ์ที่สอดคล้องตามเพศ เช่น เด็กชายเล่นฟุตบอล เด็กหญิงเล่นตุ๊กตา เด็กหญิงฉีกกระดาษ กวาดบ้าน

2. ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง

หมายถึง องค์ประกอบของผู้ปกครองในที่นี้หมายถึง ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา

หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองอาชีพประมง จำแนกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- ไม่ได้รับการศึกษา
- ชั้นประถมศึกษา
- ชั้นมัธยมศึกษา
- ชั้นอุดมศึกษาตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป

2.2 สถานภาพสมรส

หมายถึง สภาพของผู้ปกครองอันเนื่องมาจากการแต่งงาน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

โสด หมายถึง พ่อ หรือ แม่ ไม่สมรสแต่รับเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเป็นบุตร

บุญธรรม

สมรส หมายถึง บิดา มารดา อยู่ร่วมกัน

หย่า หมายถึง บิดา มารดา ไม่อยู่ด้วยกันตามกฎหมาย

หม้าย หมายถึง พ่อ หรือ แม่ ไม่อยู่ด้วยกันโดยมีคนใดคนหนึ่งถึงแก่กรรม หรือ หายไป

2.3 จำนวนบุตร

หมายถึง จำนวนบุตรในครอบครัว ซึ่งรวมอยู่ในครอบครัวเดียวกันแบ่งเป็น 4 กลุ่ม

ดังนี้ 1 คน , 2 – 3 คน, 4 – 5 คน และ มากกว่า 5 คน

2.4 ภูมิลำเนาเดิม

หมายถึง ถิ่นเดิมของผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ ณ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนองแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ คนในท้องถิ่น หมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เป็นคนตำบลปากน้ำ จังหวัดระนองโดยกำเนิด และคนท้องถิ่นอื่น หมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเป็นคนต่างจังหวัดอพยพมาตั้งถิ่นฐานใน ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

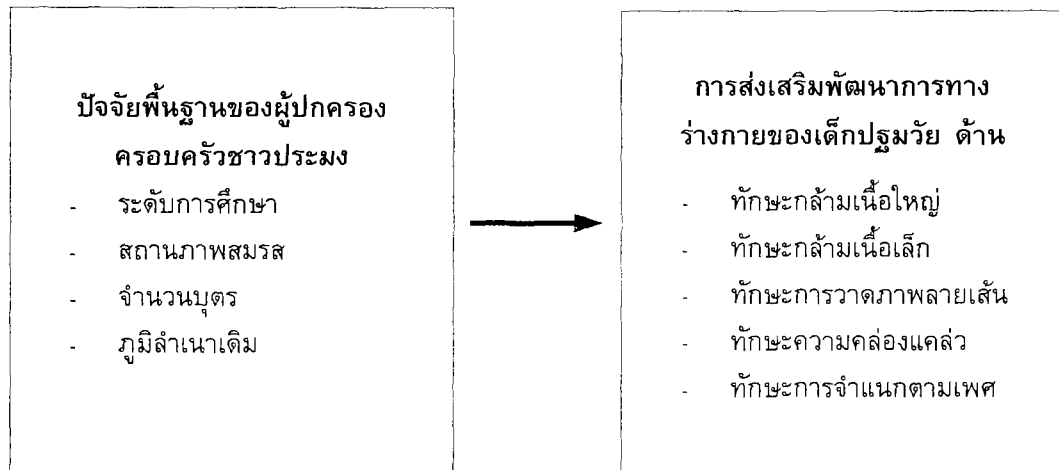
3. เด็กปฐมวัย

หมายถึง เด็กอายุ 5 – 6 ขวบ ที่เป็นบุตร หรือ เป็นผู้ที่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่มีอาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

4. ผู้ปกครองอาชีพประมง

หมายถึง พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครองที่ให้การอุปการะ อบรมเลี้ยงดู และรับผิดชอบดูแลเด็กอายุ 5 – 6 ขวบ ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการประมงอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ อาชีพประมงทะเล เพาะเลี้ยงชายฝั่งในฐานะเป็นเจ้าของ หรือ เป็นลูกจ้างประมงทะเล

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิธีการเลี้ยงดูในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองที่มีอาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่มีเด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ปี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งหัวข้อได้ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 1.2 บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 1.3 องค์ประกอบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 1.5 หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 1.6 การเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.3 ลักษณะพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.4 การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.5 องค์ประกอบของพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.7 การประเมินระดับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.8 หลักการศึกษาพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
 - 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของชาวประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
 - 3.1 ลักษณะกายภาพของตำบลปากน้ำ
 - 3.2 ลักษณะอาชีพของชาวประมง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ให้ความหมายเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 12 - 13) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า

การอบรม หมายถึง การปลูกฝังให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยพึ่งตนเองได้ เป็นต้น

การเลี้ยงดู หมายถึง การให้ความเอาใจใส่ดูแลเด็กในด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ

1. การฝึกให้เด็กรับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ เช่น รู้จักรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารเป็นเวลา

2. การฝึกให้เด็กมีสุขนิสัย เป็นผู้มีความรับผิดชอบ เช่น รู้จักรักษาความสะอาดของตนเอง รู้จักป้องกันโรค รู้จักเวลาในการขับถ่าย และรวมถึงการฝึกให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีด้วย เช่น เป็นคนร่าเริงแจ่มใส รักษาความสะอาดเรียบร้อยสวยงาม ขยัน ว่องไว ช่างสังเกต เป็นต้น

3. การฝึกให้เด็กมีนิสัยที่ดีในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น เช่น มีความเมตตา กรุณา รู้จักกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ มีมารยาทดี เป็นต้น

นันทา แทนธานี (2534 : 27) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบิดามารดา หรือบุคคลอื่นๆ ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และนอกจากนี้ยังให้การแนะนำสั่งสอนอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

จตุพร เพ็งชัย (2534 : 99) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวซึ่ง ประกอบด้วยบิดามารดา และบุคคลอื่นๆ ปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และยังให้การแนะนำสั่งสอนอบรม ฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ทิตนา แคมมณี และคณะ (2536 : 154) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ และมีการพัฒนาการอย่างเหมาะสมครบทุกด้าน เด็กจำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ใกล้ชิดอย่างถูกต้อง ซึ่งผู้ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดคือ พ่อแม่

พวงเล็ก วรกุล (2538 : 9) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การเอาใจใส่ดูแล และการจัดกิจกรรมตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกๆ ด้านเพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียน

พูนสุข ช่วยทอง (2540 : 33) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า

การเลี้ยงดู หมายถึง การให้การดูแลเอาใจใส่ และจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเหมาะสมกับวัย

กุศล สุนทรธาดา และคณะ. (2541 : 29) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่พ่อแม่ และผู้ใหญ่ช่วยเลี้ยงดู โดยเข้าใจเด็กและปกป้องจากอันตราย พร้อมตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เปลี่ยนตามวัยได้อย่างเหมาะสมให้สมดุลย์กันทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม

สมคิด อิสระวัฒน์. (2542 : 10) ได้ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดู โดยกล่าวสรุปว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การเลี้ยงดูที่เป็นกระบวนการที่จะถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติของแต่ละครอบครัวได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม และจากกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีทั้งการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการเลี้ยงดูของพ่อแม่ส่งผลต่อพฤติกรรมเด็กในปัจจุบัน สืบเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่

กมลนันท์ รังสยาร (2543 : 6) ได้กล่าวสรุป การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็ก โดยการให้คำแนะนำสั่งสอน ดูแลให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง และตอบสนองความต้องการทางกายและใจ เพื่อให้เด็กได้มีชีวิตอยู่ และเจริญเติบโต เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามความมุ่งหวัง นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูยังเป็นกระบวนการในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล เป็นเรื่องของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีปฏิบัติของแต่ละครอบครัว

บลูม (Broom. 1971 : 86 – 87) ได้นิยามการอบรมเลี้ยงดู ไว้ 2 ลักษณะ คือ ทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรม และการทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในแง่ของแต่ละบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจากชีวิตอินทรีย์เป็นมนุษย์ สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยาน

เครก (Craig 1979 : 91) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู คือ กระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้ในการพัฒนา ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และความหวังของสังคม ตลอดจนการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทของคนในสังคมนั้นๆ ด้วย

จากความหมายการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าว สรุปได้ว่า การเลี้ยงดู การดูแล เอาใจใส่จากสิ่งแวดล้อม อบรม สั่งสอน ถ่ายทอดความคิด และวัฒนธรรม รวมถึงให้การคุ้มครอง เพื่อให้เด็กสามารถเจริญเติบโต และเป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม

1.2 บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

สิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กปฐมวัยมากที่สุด คือ พ่อแม่ และเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมลูกให้มีการเจริญเติบโตในด้าน น้ำหนัก ส่วนสูง ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และฟัน รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการการเคลื่อนไหว ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ให้แข็งแรงถึงเกณฑ์มาตรฐาน โดยถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของบิดามารดาที่จะแสวงหาปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต โดยคำนึงถึงภาวะโภชนาการและการออกกำลังกายซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ตามปัจจัยพื้นฐานของครอบครัว เช่น การศึกษา รายได้ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ซึ่งได้มีผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ดังนี้

ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์ (2536 : 61) ได้กล่าวว่า พ่อแม่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กมาตั้งแต่เริ่มสร้างครอบครัว หากครอบครัวซึ่งพ่อแม่มีความรักต่อกันอย่างมั่นคง สามารถปรับตัวกับชีวิตสมรสได้ดี ย่อมมีความต้องการทายาทของตนไว้นั่นซมและเฝ้าเลี้ยงดูอบรม หล่อหลอมให้ลูกได้เรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบถ้วนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม สามารถปรับตัว อย่างมีความสุขและมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จมีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

สุชา จันทรเอม (2536 : 153-164) ได้กล่าวบทบาทของพ่อแม่ในครอบครัวไทยว่า ทั้งสามีและภรรยาเป็นผู้นำครอบครัวร่วมกันปรึกษาหารือกัน ช่วยกันทำงานบ้าน ฝ่ายชายเข้ามามีบทบาทในบ้านมากขึ้น ผู้นำที่ดีในยุคสมัยประชาธิปไตยคือ การเป็นเพื่อนและเป็นพี่ปรึกษาของภรรยาและลูก ดังนั้น พ่อจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ และพยายามปลูกฝังความรัก พยายามให้ความปลอดภัยแก่ทุกคนในบ้าน

ผกา สัตยธรรม (2540 : 16-17) ได้กล่าวว่า บทบาทของบิดามารดามีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต เด็กจะดีหรือร้ายบิดามารดามีส่วนสนับสนุนอยู่มาก มีบางกรณีที่เป็นข้อยกเว้น คือ แม้บิดามารดาจะเป็นแบบฉบับที่ดีแต่ด้วยเหตุผลประกอบบางประการที่ทำให้เด็กซึ่งเป็นลูกไม่รับแบบฉบับที่ดีนั้น ตัวอย่างที่ดีก็จะได้ผลดีเท่าที่ควรจะเป็น

อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม และคณะ. (2540 : 90 – 91) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวมากที่สุด คือ แม่ ส่วนพ่อมีบทบาทบ้างแต่ไม่มากนัก ถ้าพ่อทำงานนอกบ้าน หรือย้ายถิ่นไปคนเดียว แม้ก็จะเป็นผู้เลี้ยงดูลูกตามลำพัง พ่อแม่จำนวนมาก ไม่มีแนวทางจะส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย ครอบครัวชนบทจำนวนมาก มีการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม เช่น ให้อาหารที่ไม่เหมาะสมกับเด็กเร็วเกินไปปล่อยให้เด็กกินอาหารว่างไม่มีประโยชน์ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่สนใจการใช้สื่อ หรือ ของเล่นที่มีประโยชน์ เพื่อส่งเสริมทางสติปัญญา

ดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า พ่อแม่มีบทบาทเป็นผู้หล่อหลอมให้ลูกได้เรียนรู้พัฒนาการตนเองอย่างเต็มที่ และเป็นผู้นำที่ดีในการเป็นเพื่อน เป็นที่ปรึกษา และเป็นแบบฉบับที่ดี

1.3 องค์ประกอบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

จากผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยพื้นฐานของครอบครัว ที่จะทำให้การเลี้ยงดูเด็ก มีคุณภาพหรือไม่

การศึกษาของบิดามารดา

ทัศนีย์ เมธาคูปต์ (2527 : 56) พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่บิดามารดาได้รับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาจะมีบริโภคนิสัยดีกว่าเด็กที่บิดามารดาได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า

จิตรภรณ์ พัฒนาศิริ (2535 : 29) พบว่า มารดาของเด็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ แตกต่างกันคือ มารดาที่มีระดับการศึกษาสูงให้การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ดีกว่ากลุ่มของมารดาที่มีการศึกษาระดับต่ำ

สคาร์ท (Scarth. 1973 : 3168-A) ได้ศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความพร้อมของเด็กอนุบาลพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นตัวทำนายความพร้อมของเด็กและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองนั่นคือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของเด็ก

ดังที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย การศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน จะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ต่างกัน

รายได้ของครอบครัว

จิตราภรณ์ พัฒนาศิริ (2535 : 29) พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงมีการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมทั้ง 4 ด้านดีกว่ากลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย

พวงเล็ก วรกุล (2538 : 61) พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้ระดับปานกลางมีการจัดสภาพการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายแก่บุตร แตกต่างจากครอบครัวที่มีรายได้ระดับต่ำ

ปาเปแวนเกลู (Papaevangelou. 1973 : 527) พบว่า มารดาที่อยู่ในสังคมระดับสูงคือ มีรายได้สูงจะให้กำเนิดทารกที่มีสุขภาพแข็งแรง และมีน้ำหนักแรกคลอดมากกว่ามารดาที่อยู่ในสังคมระดับต่ำคือมีรายได้น้อย

ดังที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงจะให้กำเนิดทารกที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีน้ำหนักแรกคลอด มีการอบรมเลี้ยงดู ที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ดีกว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อย

อาชีพของบิดามารดา

เยาวลักษณ์ หาญวชิรพงศ์ (2532 : 91) พบว่า จากงานวิจัยพบว่า เด็กที่มารดาไม่ทำงานนอกบ้านมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กที่มารดาทำงานนอกบ้าน และพบว่าเด็กที่บิดามารดามีอาชีพรับราชการ และค้าขาย มีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าเด็กที่บิดามารดามีอาชีพอื่น ๆ

อาภาวรรณ หนูคง (2535 : 75) กล่าวว่าจากภาวะเศรษฐกิจและสังคมไทยที่เปลี่ยนไป ผู้หญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้เด็กต้องอยู่ในการดูแลของผู้อื่น อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อพัฒนาการเด็ก จากการศึกษาพบว่า มารดาที่มีอาชีพค้าขาย รับจ้าง ลูกจ้าง หรือทำงานบ้าน เด็กจะมีพัฒนาการดีกว่ามารดาที่มีอาชีพรับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ (2543 : 175) จากงานวิจัยพบว่า มารดาที่ไม่ได้ทำงานประจำมีเวลาในการดูแลบุตรมากกว่ามารดาที่ทำงานประจำ

สรุปได้ว่า เด็กที่บิดา มารดา มีอาชีพรับราชการ และค้าขาย มีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าเด็กที่บิดา มารดา มีอาชีพอื่น ๆ มารดาที่ไม่ได้ทำงานประจำ มีเวลาในการดูแลบุตรมากกว่ามารดาที่ทำงานประจำ

จำนวนบุตรในครอบครัว

ทวี สุรเมธี (2521 : 60-61) พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มีพี่น้องจำนวน 1-2 คน มีความพร้อมในการอ่านสูงสุด เด็กก่อนวัยเรียนที่มีจำนวนพี่น้อง จำนวน 3-4 คน มีความพร้อมรองลงมา ส่วนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีจำนวนพี่น้องมากกว่า 4 คน จะมีความพร้อมต่ำสุด

พวงเล็ก วรกุล (2538 : 129) กล่าวว่า จากรายงานการวิจัยพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มาจากรอบครัว ที่มีจำนวนบุตร ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีระดับการเกิด และการผ่านการอยู่ศูนย์เด็กแตกต่างกัน มีความพร้อมทางการเรียนทุกด้าน และรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จงกล เกษตุ้ม (2541 : 40) ได้สรุปงานวิจัยว่า จำนวนบุตรในครอบครัวมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู และส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กด้วย โดยที่ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรน้อย บุตรจะโอกาสได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีการพัฒนาการดีกว่าครอบครัวที่มีบุตรมาก

ดังที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า จำนวนบุตรในครอบครัว มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู และส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กด้วย

ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับเด็ก

เยาวลักษณ์ หาญวชิรพงศ์ (2532 : 81) ที่ศึกษาในสถานเลี้ยงเด็กกลางวันเขตชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 221 คน พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตร และสัมพันธ์ภรรยาและบิดามารดา มีผลต่อระดับพัฒนาการด้านนิยส่วนบุคคลและสังคม

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ (2543 : 172) สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็ก ดังนี้ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะกับบิดามารดา เป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก หากสัมพันธ์ภรรยาและมารดาไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาได้ จะมีผลให้มารดาไม่สนใจทารก ทารกขาดการกระตุ้นจากมารดา ทำให้เด็กมีพัฒนาการช้าเป็นเด็กเลี้ยงไม่โต เชื่องซึม ไม่ตอบสนองสิ่งเร้า

จินตนา วัชรสินธุ์ และมณีรัตน์-ภาครูป (2538 : 70) จากงานวิจัยกล่าวว่า เด็กอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก จังหวัดชลบุรี จำนวน 133 คน พบว่า เด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านบวก มีคะแนนพัฒนาการสูงกว่าเด็กที่มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบ

ดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สัมพันธ์ภรรยาและบิดามารดา มีผลต่อระดับพัฒนาการด้านนิยส่วนบุคคล และสังคม มารดามีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านบวก เด็กจะมีพัฒนาการสูงกว่ามารดาที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุตรในด้านลบ

1.4 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้เน้นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู ที่บิดามารดา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องว่ามีต่อพัฒนาการทางกาย และบุคลิกภาพเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้ฝึกอบรมให้เด็กรู้จักแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาจากการเคลื่อนไหว ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างเหมาะสม กับวัย กล่าวได้ดังนี้คือ

อารี รังสินธ์ (2527 : 167) กล่าวว่า บิดา มารดา คือผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-สังคม และด้านสติปัญญา การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นเด็กที่แข็งแรง มีสุขภาพอนามัยดี มีการปรับตัวกับเพื่อนฝูงได้ดี และมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูง ก็เป็นผลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

รัตนวดี รอดภิรมย์ (2533 : 26) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้านนับว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดต่อพัฒนาการทุก ๆ ด้านของเด็กเป็นทั้งแหล่งปลูกฝังลักษณะนิสัย ก่อพื้นฐานบุคลิกภาพให้กับเด็กถ่ายทอดแรงจูงใจและค่านิยมต่าง ๆ แก่เด็ก โดยเฉพาะบิดามารดาจะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุด ที่จะช่วยให้เด็กได้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ฉะนั้นการเรียนรู้และประสบการณ์การที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ตลอดวัยต้นของชีวิต จึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กตราบนานถึงวัยผู้ใหญ่

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. (2537 : 52-57) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีความสำคัญเพราะเด็กจะต้องเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต และจะเป็นผู้ให้กำเนิดเด็กรุ่นต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นครอบครัวซึ่งเป็นสังคมหน่วยแรกของเด็กจึงมีความสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการของเด็กตั้งแต่วัยแรกเริ่มและวัยต่อไป มาเพราะหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของครอบครัวคือ การอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้บุตรของตนเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งผลผลิตของการอบรมเลี้ยงดูนี้จะเป็นเสมือนฐานรองรับบทบาทอื่น ๆ ต่อไป

พวงเล็ก วรกุล. (2538 : 97) กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญมากที่สุด กล่าวคือ เป็นระยะที่ขีดขั้นของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ สูงมาก และจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคตเป็นอย่างมากการจัดการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ให้เด็กวัยนี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองจะต้องให้ความสนใจเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2543 : คำนำ-1) กล่าวว่า ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยนั้น พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก ควรตระหนักถึงความสำคัญ และเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสมองของเด็กในวัยนี้ให้เจริญเติบโต และพัฒนาเต็มตามศักยภาพเพื่ออนาคตของเด็ก และประเทศชาติต่อไป

จากรายงานการวิจัย การพัฒนาและการเรียนรู้เด็กปฐมวัยของสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นพ่อแม่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ความผูกพันของเด็กกับพ่อแม่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็ก เมื่อพ่อแม่เลี้ยงดูลูกด้วยตัวเอง ลูกมีแนวโน้มทางสติปัญญาได้ดีกว่าและมีแนวโน้มด้านการใช้ความรุนแรงน้อย ทั้งนี้ขึ้นกับคุณภาพของความสัมพันธ์ที่พ่อแม่สร้างขึ้นกับลูกรวมทั้งเวลาที่พ่อแม่อยู่กับลูกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2543 - 17)

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1983 : 434) กล่าวว่า ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่มีต่อเด็กไว้ว่า เด็กเล็กจะเลียนแบบอย่างของพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในครอบครัวซึ่งพ่อแม่จะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง

มุสเซน (Mussen. 1981 : 193) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานของความรักและความอบอุ่นเป็นสำคัญ และเมื่อเด็กโตขึ้นเขาจำเป็นต้องได้รับสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างเสริมพัฒนาการของเขาให้กว้างออกไป สภาพแวดล้อมเด็กและทัศนคติของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของเด็กโดยตรงทั้งสิ้น การเรียนรู้ทางสังคมครั้งแรกของเด็กเกิดขึ้นที่บ้าน จาก

การมีความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ที่เป็นแม่ ดังนั้นวิธีการอบรมเลี้ยงดูทารกของแม่จึงมีผลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจของทารกทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

ดังที่กล่าว สรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และด้านสติปัญญา และเป็นต้นแบบที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้บุตรมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

1.5 หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

สุชา จันทน์เอม. (2540 : 113-114) ได้กล่าวถึงหลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ควรคำนึงถึงข้อต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูควรจะให้เหมาะสมกับความสามารถและวัยของเด็ก ไม่ควรเคี่ยวเข็ญเด็กในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนเกินไป หรือเรียกร้องในสิ่งที่เด็กยังไม่มีความสามารถจะกระทำได้ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความกังวลจนถึงกับโกรธได้

2. บิดา มารดา ไม่ควรรักเด็กจนเกินไป นั่นคือ ไม่ควรตามใจเด็กจนเกินไปหรือปล่อยปละละเลย ในเรื่องที่จะควรควบคุม เพราะจะทำให้เด็กไม่พัฒนาไปตามวัย และมีนิสัยพึ่งพาผู้อื่นจนโต

3. บิดามารดาและผู้ใหญ่ที่มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กควรมีความเห็นคล้ายกัน การขัดแย้งกันในการเลี้ยงดูจะทำให้เด็กรู้สึกสับสน บางครั้งก็เลือกเชื่อฟังผู้ใหญ่ที่เข้าข้างตนเอง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงเกิดขึ้นได้ยาก

4. การอบรมเด็กควรสม่ำเสมอ ผู้ใหญ่ไม่ควรใช้อารมณ์ในการอบรม ควรใช้เหตุผล การอบรมควรจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีขอบเขตเพื่อความพอใจของผู้ใหญ่แต่อย่างเดียว

5. คำนึงถึงสภาพแวดล้อม สังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เด็กจะเติบโตขึ้นมา ควรเลี้ยงดูอบรมเด็กให้รู้จักสภาพสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง มิใช่เพียงแต่ให้ปรับตัวได้ภายในบ้านและสังคมแคบๆ หรือทางญาติเท่านั้น เพราะในชีวิตจริงเด็กจะต้องไปเผชิญกับโลกกว้าง และควรมีความสามารถที่จะปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่างๆ กัน

6. การเลี้ยงดูเด็กไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ที่จะนำไปใช้ในเด็กทารกและทางครอบครัวเด็ก แต่ละคนมีพื้นฐานทางลักษณะอารมณ์ที่ติดตัวมาไม่เหมือนกัน และบิดามารดาต่างก็มีภูมิหลัง ตลอดจนความรู้ ความสนใจ ในการอบรมเด็กมาเหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้าง ซึ่งควรจะได้ปรับให้ใกล้เคียงกันก่อนทั้งสองฝ่ายควรคิดว่าแต่ละฝ่ายมีความสำคัญเท่าๆ กัน ไม่ควรที่จะแข่งขันเพื่อให้ได้ความรักจากลูก

7. เด็กจะประพฤติตามแบบอย่างผู้ใหญ่เสมอ การสั่งสอนเด็กด้วยวาจาโดยที่ไม่มีการปฏิบัติให้ดู จะไม่เกิดผลในการอบรมเด็กเท่าใดนัก ความผาสุกในชีวิตแต่งงานของพ่อแม่ การปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกัน จะเป็นรากฐานของการที่จะเติบโตมาได้ด้วยความสุขและความพอใจ อันจะมีผลดีต่อตัวเด็กเองและสังคมต่อไปในอนาคต /

คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช (2540 : 10-13) ได้กำหนดหลักการการอบรมเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 5 ปี บนพื้นฐานของการให้ความเข้าใจ และความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน โดยเฉพาะด้านร่างกายและสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นแนวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีความสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพ หลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มีหลักการดังนี้

1. หลักการ เป็นการจัดโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กอายุ 3-6 ปี ทุกคนเพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการศึกษา ระดับก่อน-ประถมศึกษาและเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน

2. จุดมุ่งหมาย มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยแบ่งออกเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ประการ และคุณลักษณะตามวัยแยกตามพัฒนาการของเด็กกลุ่มอายุ 3-4 ปี, 4-5 ปี และ 5-6 ปี ตามลำดับดังนี้

- 2.1 มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม
- 2.2 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 2.3 ร่าเริง แจ่มใส มีความสุข และความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 2.4 มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ
- 2.5 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย
- 2.6 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 2.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่น และความเป็นไทย
- 2.8 มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง
- 2.9 ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 2.10 มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลัก และอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่ รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3-4 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มี อายุ 4-5 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 2 กลุ่ม เด็กที่มีอายุ 5-6 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก ฯลฯ

4. ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

5. แนวการจัดประสบการณ์ กำหนดแนวทางสำคัญในการจัดประสบการณ์ คือยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ในบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบบูรณาการผ่านการเล่นอย่างหลากหลาย เป็นประสบการณ์ตรงที่让孩子มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ เด็กและผู้ใหญ่สอดคล้องกับ

สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

6. กิจกรรมประจำวัน ให้จัดกิจกรรมในแต่ละวันให้ครอบคลุม

- การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่
- การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
- การพัฒนาการคิด
- การส่งเสริมการเลือกและตัดสินใจ
- การส่งเสริมลักษณะนิสัยและทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน

ลักษณะการจัดให้จัดในรูปของกิจกรรมผ่านการเล่น กิจกรรมที่จัดอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา และกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ฯลฯ

7. การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ข้อเสนอแนะสัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน ดังนี้

การพัฒนา	อายุ 3 – 4 ปี ชั่วโมง / วัน	อายุ 4- 5 ปี ชั่วโมง / วัน	อายุ 5 – 6 ปี ชั่วโมง / วัน
1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (รวมทั้งการช่วยตนเองในการแต่งกายการรับประทานอาหารสุขอนามัย และการนอนพักผ่อน)	3	2 1/2	2 1/4
2. การเล่นเสรี	1	1	1
3. การแสดงความรู้สึก	1	1	1
4. กิจกรรมด้านสังคม	1/2	3/4	1
5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	3/4	3/4	3/4
6. กิจกรรมที่มีครูเป็นผู้สอน	3/4	1	1
เวลาโดยประมาณ	7	7	7

กิจกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละวันที่เสนอแนะข้างต้นนี้ ได้จัดให้ครอบคลุมกิจกรรมประจำวันที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องของการฝึกให้เด็กได้ใช้ทักษะเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเอง และฝึกให้เด็กมีลักษณะนิสัยดีงาม
2. การเล่นเสรี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กมีโอกาสได้เลือกและตัดสินใจได้พัฒนาการคิดและการที่เด็กได้เล่นจะเป็นการพัฒนาากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก
3. การแสดงความรู้สึกผ่านวัสดุ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดและความคิดสร้างสรรค์ เช่น ศิลปะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์

4. กิจกรรมด้านสังคม เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เลือกตัดสินใจและเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก

5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และการใช้วัยวะต่าง ๆ

6. กิจกรรมที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นกิจกรรมที่พัฒนาการคิด สติปัญญาที่ครูต้องการให้เด็กเกิดตามวัย

สัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอแนะไว้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับผู้สอน และสภาพการณ์ โดยยึดหลักการจัดตารางกิจกรรมประจำวันประกอบ จัดให้มีความสมดุล คือมีทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่สงบและเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูเป็นผู้ริเริ่ม ทั้งนี้ควรจัดให้ครอบคลุม กิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ระบุไว้ข้างต้น

8. เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมได้กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ

8.1 ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญเด็กทุกคนควรได้รับ เพราะจะช่วยให้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กได้มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อวัสดุสิ่งของกับเพื่อน และบุคคลอื่น ๆ ประสบการณ์สำคัญมี 9 ประการ คือ การสื่อความคิดที่เป็นการกระทำการใช้ภาษา การเรียนรู้ทางสังคม การเคลื่อนไหว ดนตรี การจำแนกและเปรียบเทียบจำนวน มิติสัมพันธ์และเวลา

8.2 ส่วนที่เป็นเนื้อหาและแนวคิด มี 9 หัวข้อ คือตัวเรา ครอบครัว โรงเรียนของเรา บุคคลต่าง ๆ วันสำคัญ ธรรมชาติรอบตัว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การคมนาคมและการสื่อสาร สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา แต่ละหัวข้อจะมีแนวคิดที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กหลังจากทำกิจกรรมหลากหลายแล้ว

9. การประเมินพัฒนาการ กำหนดให้ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน และมีการรวบรวมผลงานความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต น้ำหนัก ส่วนสูง และสุขภาพของเด็กและนำผลที่ได้มาวางแผนปรับปรุงการจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ.2540 : 12-18)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 3-4) ได้กล่าวถึง หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ดังนี้

1. การอบรมดูแลเลี้ยงดูเด็ก เด็กควรได้รับการเลี้ยงดู และดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ได้พักผ่อนพอเพียง เล่นและออกกำลังกาย ขยับถ่ายเป็นเวลารู้จักช่วยเหลือตนเอง รักษาความสะอาดของร่างกาย และอวัยวะร่างกายให้ปลอดภัย อบรมให้มีระเบียบในการเก็บสิ่งของเครื่องใช้เครื่องเล่น

2. การปลูกฝัง คุชกุญ และ ส่งเสริมเด็กให้มีความดี จิตใจดี มารยาทที่ดีงามตามวัฒนธรรมไทย เรียนรู้วิธีการของประชาธิปไตยอย่างง่าย ๆ ด้วยการเล่าเรื่อง การเล่านิทาน การเล่น และการกระทำ

3. การฝึกและการกระทำ การปลูกฝังเด็กให้เป็นผู้มีอุปนิสัยที่ดีนั้นต้องอาศัยการฝึก และการกระทำจริง ให้เด็กได้ทำบ่อยๆ และทำจริง เช่น อยากให้เด็กไหว หรือกราบได้สวยก็ฝึกให้เด็กไหว และกราบเสมอ จะให้เด็กเป็นคนมีเมตตากรุณา ก็จัดกิจกรรมให้เด็กเลี้ยงสัตว์ ให้อาหารปลา อาหารไก่ เป็นต้น ต้องการให้เด็กรักธรรมชาติ ให้ปลูกต้นไม้

4. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนั้นมีความสำคัญยิ่งสำหรับเด็ก บ้านที่สะอาด โรงเรียนและ ห้องเรียนที่สะอาด ช่วยให้เด็กรักความสะอาด

ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กเป็นคนสุภาพ กิริยาวาจาดี จิตใจดี มีระเบียบวินัยยอมเป็นแบบ อย่างให้เด็กได้เลียนแบบ

ชุมชนที่เด็กอยู่มีส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก เด็กได้พบเห็นสิ่งใดอยู่เสมอ เด็ก ย่อมลอกเลียนแบบสิ่งนั้น และมีความเอนเอียงในการกระทำสิ่งนั้น ในชุมชนแออัดที่ผู้ใหญ่ชอบวิวาทต่อาทกัน เด็กๆ จะมีวาทะพยายาไปด้วย

5. สื่อ สื่อนั้นมีทั้งสื่อที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

สื่อที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ รูปภาพ หนังสือ อุปกรณ์การสอน วิทยุ โทรทัศน์ เทป คอมพิวเตอร์ เหล่านี้ช่วยให้เด็กสนุก เข้าใจ และเรียนรู้ได้ง่าย

สื่อที่มีชีวิต ได้แก่ ครูหรือผู้ใหญ่ เป็นสื่อที่สำคัญมาก เป็นสื่อที่มีชีวิต มีวิญญาณ จึงสามารถให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็กได้ ทั้งส่งเสริมให้เด็กดี และแก้ไขสิ่งบกพร่องของเด็กในขณะที่ เด็กทำผิด

กฤษณา ตันติผลาชีวะ. (2542 : 9 -12) ได้กล่าวว่า การเลี้ยงดูเด็กมีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ หลักการจิตวิทยา หลักการทางพัฒนาการ และหลักการทางสุขภาพ ดังนี้

หลักการจิตวิทยา ในการเลี้ยงดูเด็กในเชิงจิตวิทยา จึงต้องเข้าใจเด็ก และเข้าถึงเด็กดังนี้

1. เด็กมีความต้องการการดูแลทางด้านร่างกาย เด็กต้องการอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย อากาศที่บริสุทธิ์ และสุขภาพที่ดี

2. เด็กต้องการความรัก ความเข้าใจ ความปลอดภัย ต้องการความช่วยเหลือที่ทำให้ เขาสามารถพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3. เด็กต้องการเรียนรู้ แม้พูดได้น้อย เข้าใจช้า เพราะติดด้วยวัยก็ตาม เด็กมีความ คิดความรู้สึก และรับรู้ได้ตั้งแต่แรกเกิด สัมผัสที่ผู้ใหญ่ให้กับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการจับต้อง การพูด เด็กสามารถซึมซับ และเรียนรู้ได้ทั้งนั้น

4. เด็กมีความแตกต่างกันทางด้านพื้นอารมณ์ ความถนัด ที่ถ่ายทอดมา โดยพันธุกรรม ซึ่งจะเปรียบเทียบกันไม่ได้ แม้จะเป็นลูกพ่อแม่เดียวกัน จึงทำให้เมื่อเด็กอายุเพิ่มขึ้น วิธีการเรียนรู้ การพูด การคิดจะแตกต่างกันไป

5. เด็กไม่เหมือนผู้ใหญ่ เพราะสังคมเด็กและความต้องการ การแสดงออกของเด็กต่าง จากผู้ใหญ่ เด็กต้องการการเลี้ยงเพื่อเจริญสู่สุขภาพที่ดี ต้องการการตอบสนองที่เหมาะสมต้องการตัวอย่าง ที่ดี และการอบรมสั่งสอนที่ถูกต้อง

หลักการทางพัฒนาการ การเลี้ยงเด็กที่ถูกต้องตามวัย เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะ ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางของการเลี้ยงดู ตามกฎของพัฒนาการดังนี้

1. พัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มีลำดับขั้นตอน คนทุกคนจะมีพัฒนาการของชีวิตอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย และในแต่ละวันจะมีลำดับพัฒนาการเหมือนกันทุกคน ก่อนที่เด็กจะเดิน ต้องคว่ำได้ คืบได้ นั่งได้ คลานได้ ยืนได้ แล้วจึงเดินได้ การพูดต้องเริ่มจากออกเสียงอ้ออ ออกเสียงเป็นคำพูดเป็นประโยค และเป็นเรื่องราว

2. พัฒนาการด้านต่างๆ ในแต่ละวัยและแต่ละคนไม่เท่ากัน ตัวอย่างเช่น วัยเด็กจะมีการเจริญเติบโตทางร่างกายที่รวดเร็ว ในขณะที่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะช้าลง แต่พัฒนาการทางเพศสูงขึ้น เมื่อเด็ก 6 ขวบแรก พัฒนาการทางสมองรวดเร็วมาก แล้วลดลงเมื่อโตขึ้น เป็นต้น

3. พัฒนาการของแต่ละบุคคลมีความจำเพาะเป็นของตน ทั้งนี้เนื่องจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม คนจะสูง ต่ำ ดำ ขาว ดี เลว เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ดังนั้นเราจะพบว่าในลูก 2 คน หรือแฝด ยังมีลักษณะแตกต่างกัน

4. พัฒนาการมีทิศทางที่แน่นอน สามารถพยากรณ์ได้ว่าแต่ละวัยจะมีพัฒนาการอย่างไร ทำให้เราสามารถประเมินความปกติ และความผิดปกติได้

5. พัฒนาการแต่ละด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถจำแนกออกได้เป็นส่วน ดังนั้น การส่งเสริมพัฒนาการสิ่งต้องทำไปทุกด้านพร้อมๆ กัน คือ สุขภาพกายดี มีปัญญา แก้ปัญหาได้ และเข้าใจสังคม

6. สภาพภายในร่างกาย และสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการ การเลี้ยงดูนับแต่ให้อาหาร บ้านที่อยู่อาศัย การเข้าสังคม การเรียนและการสั่งสอน มีความสำคัญต่อพัฒนาการมาก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี จะมีพัฒนาการไปในทางที่ดี ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กที่ถูกจำกัดพัฒนาการของเด็กจะไปในทางเลว

หลักการทางวุฒิภาวะ วุฒิภาวะ หมายถึง พัฒนาการที่สมบูรณ์ตามวัยเป็นการเจริญเติบโตถึงขั้นเต็มที่ มีความพร้อมที่จะแสดงศักยภาพ ถ้าเป็นผลไม้ เรียกว่า สุกสุตขีด ลักษณะผลไม้ก็จะแสดงออกตามพันธุ์ เช่น มะม่วงสุกสุตขีดมีสีเหลือง กลิ่นหอมหวานเป็นธรรมชาติ การสุกสุตขีดหรือวุฒิภาวะของคนแตกต่างกันเป็น 2 ลักษณะ คือ มีวุฒิภาวะเร็ว (Early maturation) และมีวุฒิภาวะช้า (Late maturation)

ผู้มีวุฒิภาวะเร็ว จะแสดงความพร้อมของวุฒิภาวะด้านนั้นก่อนอายุ เช่น เด็กบางคนเป็นผู้ใหญ่ ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่าย เพราะมีวุฒิภาวะทางสังคมเร็ว แต่บางคนโตจนเข้าชั้นประถมศึกษาแล้ว ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เรียกว่ามีวุฒิภาวะช้า วุฒิภาวะกับพัฒนาการแต่ละด้านจะไม่เท่ากันเสมอไป บางคนตัวใหญ่ แต่ความกล้ามีน้อย ไม่กล้าแสดงออก เป็นต้น วุฒิภาวะจะควบคู่ไปกับการเรียนรู้ ถ้าเด็กบรรลุถึงวุฒิภาวะตามวัยแล้วได้รับการส่งเสริมเพื่อการเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม จะทำให้เด็กมีความสมบูรณ์ของการเรียนรู้ที่ได้รับ สามารถพัฒนาศักยภาพนั้นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพเกิดพัฒนาการที่สมบูรณ์

จากหลักการการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู ควรให้เหมาะสมกับวัย ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เด็กจะเติบโตขึ้นมา การเลี้ยงดูเด็ก

ในเชิงจิตวิทยา จะต้องการความรัก ความปลอดภัย และอารมณ์ หลักพัฒนาการต้องเข้าใจถึงพัฒนาการตามวัยที่เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะ และต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอน เช่น ก่อนที่เด็กจะเดิน ต้องคว้าได้ คืบได้ นั่งได้ คลานได้ ยืนได้ แล้วจึงเดินได้ และหลักการทางวุฒิภาวะ การที่เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ตามวัย เป็นการแสดงถึง ขั้นเต็มที่ จึงมีความพร้อมที่จะแสดงศักยภาพจะเห็นได้ว่าเด็กจะมีวุฒิภาวะช้าหรือเร็วนั้นจะไม่เท่ากัน เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมเพื่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

1.6 การเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

การที่บุตรได้รับแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ จัดสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ลูก โดยการปลูกฝังนิสัย และยอมรับความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ เกิดการเลียนแบบ และซึมซับพฤติกรรมตั้งแต่เด็ก ทำให้ได้แบบอย่างที่ดี เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ เมื่อโตขึ้นสามารถปกครองตัวเองได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 58-65) ได้กล่าวไว้ดังนี้ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเด็กก่อนวัยเรียน เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านสัดส่วนของร่างกาย ที่นอกจากส่วนสูงแล้วยังมีการเพิ่มน้ำหนักด้วย การเจริญเติบโตช่วงนี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว การเจริญเติบโตของเด็กหญิงและเด็กชาย จะมีอัตราเท่า ๆ กัน กล้ามเนื้อมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น โดยเด็กชายมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงกว่าเด็กหญิง ส่วนเด็กหญิงมีเนื้อเยื่อไขมันมากกว่า เด็กสามารถใช้กล้ามเนื้อในการหยิบจับคล่องตัวขึ้น มีความว่องไวรวดเร็ว มีพัฒนาการทักษะทางกายสูง มีการเคลื่อนไหว และใช้พลังงานมากสามารถควบคุมการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อและสายตาได้ดีกว่าตอนเด็กเล็ก ทำให้เด็กวัยก่อนเรียนไม่อยู่นิ่ง ชอบการวิ่ง เดิน หยิบจับ ปีนป่าย หรือกระโดด เนื่องจากพัฒนาการทางกายนี้ ทำให้กิจกรรมทางกายและการเคลื่อนไหวเป็นกิจกรรมที่เด็กก่อนวัยเรียนชื่นชอบ นอกจากนี้ยังกล่าวต่ออีกว่า

การเจริญเติบโตของเด็กก่อนวัยเรียน ปรากฏชัดด้านสัดส่วนของร่างกาย ดัชนีบ่งชี้ การเจริญเติบโต คือ น้ำหนัก ส่วนสูง ศีรษะ และการเปลี่ยนแปลงของร่างกายด้านอื่น ๆ เราสามารถประเมินผลการเจริญเติบโตของเด็กว่า เป็นปกติหรือไม่ โดยเปรียบเทียบ การเจริญเติบโตของเด็ก กับเกณฑ์เฉลี่ยมาตรฐานตามวัยของเด็กที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 23 - 24) ได้กล่าวถึงการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็ก 5 - 6 ขวบ ว่า พัฒนาการด้านร่างกายเป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะและความสามารถทางร่างกายของเด็กตั้งแต่แรกเกิดอย่างต่อเนื่อง เช่น ความสามารถในการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ทางารเคลื่อนไหว ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ในการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้พัฒนาตามขีดศักยภาพของแต่ละบุคคล และที่สำคัญควรคำนึงถึงวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น รับลูกบอล เดินขึ้นลงบันได เดินต่อเท้าถอยหลังบนกระดานไม้ วิ่งและหยุด กระโดดขาเดียว ส่วนการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่น ตัดกระดาษ เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบ ใช้เชือกร้อยวัสดุตามแบบ พับกระดาษเป็นรูปทรงต่าง ๆ

จอม ชุมช่วย (2544 : 91) ได้กล่าวถึง การเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย 5 - 6 ขวบ โดยกล่าวสรุปว่า ในการที่จะเลี้ยงดูเด็กพ่อแม่ควรส่งเสริมให้ลูกทำอะไรด้วยตนเองในสิ่งที่ควร เช่น ใส่เสื้อผ้าเองโดยพ่อแม่ช่วยเฉพาะเมื่อจำเป็นโดยให้ทานข้าวเองแม้จะหกละอะเห่บ้างก็ตามให้ขับถ่ายเองเป็นเวลาโดยเตือนให้บอกและเปิดโอกาสให้ลูกร่วมทำกิจกรรมด้วยเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยชอบเลียนแบบ เช่น พ่อล้างรถ ลูกอยากล้างก็ควรเปิดโอกาสให้เด็กช่วยล้างด้วย แม่ทำกับข้าว ลูกอยากช่วย ก็ควรให้เด็กช่วยเหลือ หรือหาชุดเครื่องมือครัวสำหรับเด็กให้ร่วมทำด้วย หรือเด็กเห็น

คุณพ่อล้างห้องน้ำ พ่ออาจให้ลูกช่วยทำโดยพองน้ำเล็ก ๆ ให้ลูกช่วย เป็นต้น เป็นการส่งเสริมให้เด็กเล่นอย่างหลากหลาย หากเด็กอยากเล่น และเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เป็นอันตราย ควรส่งเสริมและจัดหาของเล่นหรือเปิดโอกาสให้เด็กลองกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เชื่อมั่นในตนเองและควบคุมตนเองได้ดี

ดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การเลี้ยงดู และ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้พัฒนาตามขีดศักยภาพของแต่ละบุคคล ควรคำนึงถึงวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

รัตนาวดี รอดภิรมย์ (2533 : 38) ได้กล่าวถึง การศึกษาพฤติกรรมช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน โดยกล่าวสรุปว่า การที่จะให้เด็กก่อนวัยเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีนั้น บิดา มารดา ควรฝึกเด็กให้ช่วยตนเองและให้เด็กมีโอกาสใช้ความสามารถของตนเอง การเข้มงวดเกินไป ไม่ปล่อยให้เด็กมีอิสระที่จะทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือตามใจเด็กมากเกินไป จะทำให้เด็กวัยนี้ ช่วยเหลือตนเองได้น้อย

อารีรัตน์ ขำอยู่ และคณะ (2540 : 173) ได้กล่าวถึง การศึกษาพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี และ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้กล่าวสรุปว่า มารดาที่มีอายุน้อย เด็กจะได้รับพัฒนาการด้านภาษา และการได้ยิน พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคมมากกว่ามารดาที่อายุน้อย นอกจากนี้ระดับการศึกษาของมารดา ที่มี การศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จะมีบุตรที่มีพัฒนาการผิดปกติช้า (ร้อยละ 19.2)

สายวริน จินวุฒิ (2541 : 47) ได้กล่าวถึง การศึกษาบทบาทของบิดา บทบาทของมารดา ในฐานะตัวทำนายนพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งในเรื่องวุฒิภาวะ และในเรื่องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ตลอดจน ภาวะสุขภาพของการของเด็ก ดังนั้น บิดา มารดาที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม อาจส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กได้

วรรณนา บุญนวน (2541 : 47) ได้กล่าวถึง การศึกษาพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคมของเด็กวัย 2 – 5 ปี ในเขตชุมชนแออัดเทศบาลนคร ได้กล่าวว่า เด็กในประเทศไทยมีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางลบกับพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดา มารดา แบบใช้อำนาจกึ่งตามใจ มีพฤติกรรมช่วยเหลือตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจหรือแบบตามใจ

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ (2543 : 172) ได้กล่าวถึง รายงานการทบทวนองค์ความรู้สถานะสุขภาพเด็กปฐมวัยไทย โดยกล่าวสรุปว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะกับ บิดา มารดา เป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก หากสัมพันธ์ระหว่างมารดา และทารกไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาได้ จะมีผลให้มารดาไม่สนใจเด็ก เด็กขาดการกระตุ้นจากมารดา ทำให้เด็กมีพัฒนาการช้า เป็นเด็กเลี้ยงไม่โต เชื่องซึม ไม่ตอบสนองสิ่งเร้า

ดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บิดา มารดา ที่มีอายุ การศึกษา พฤติกรรมเบี่ยงเบน อาจส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กได้ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะกับบิดา มารดา เป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก

งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาของ เดนนิส และนาจาเรียน (Dennis and Najarian.1977 : 71) สรุปได้ว่า เด็กในช่วงอายุ 4.5 – 6.5 ปี ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบถูกทอดทิ้งและแบบให้ความรักอย่างดีนั้น จะมีความสามารถในวัยต้นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แต่พออายุมากขึ้น เด็กทั้งสองกลุ่มจะมีความสามารถในวัยต้นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แต่พออายุมากขึ้น เด็กทั้งสองกลุ่มจะมีความสามารถแตกต่างกัน เป็นเพราะขาดการเรียนรู้ เนื่องจากถูกจำกัดสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อโตขึ้นและได้รับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากขึ้นทำให้พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งดีขึ้น

จากการศึกษาของ ชอร์แบน (Shoban.1980 : 148) สรุปได้ว่า บิดามารดาที่เข้มงวดกับบุตร จะทำให้บุตร ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจด้วยตนเอง

จากการศึกษาของ โจล (Joe. 1982 : 14) สรุปได้ว่า ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกมากเท่าใด จำนวนสมาชิกที่เป็นโรคขาดสารอาหารจะเป็นไปตามโดยเฉพาะกลุ่มเด็กวัยก่อนเรียน

จากการศึกษาของ เฮิร์ลลอค (Hurlock. 1982 : 66) สรุปได้ว่า ผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้วิธีประชาธิปไตย กล่าวคือให้ความรักความสนใจและเห็นความสำคัญของเด็กจะทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ร่าเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเอง และสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ ส่วนการเลี้ยงดูโดยวิธีอัตตาธิปไตย ทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความอบอุ่นมั่นคง ปลอดภัย มีความรู้สึกกลัวว่ากฎ คือสิ่งที่ต้องทำตามอย่างเคร่งครัด ทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะไม่เคยฝึกตัดสินใจแก้ปัญหาเอง มุสเซน (Musen. 1984 : 261) ได้ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็นจะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล มีความเชื่อมั่นในตนเอง

จากการศึกษาของ โซเลนเบอเกอร์ (Solenberges. 1986 : 13-23) สรุปได้ว่า การปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูของมารดาจีนในอเมริกา โดยนำข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาอเมริกันที่เคมบริดจ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นแม่คนจีน จำนวน 69 คน อยู่ในบริเวณ China Town ในนิวยอร์กและมีบุตรในวัย 5 ขวบ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ของเชียร์สแมคคอบี และเลวิน โดยนำมาแปลเป็นภาษาจีน และใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โซเรนเบอเกอร์เสนอผลของแม่จีนฝ่ายเดียว สรุปได้ผลดังนี้

1. แม่จีนได้กำหนดเวลาการให้อาหารและการนอนของบุตรอย่างเคร่งครัดแต่ผ่อนผันความต้องการของบุตร ซึ่งทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และให้ความไว้วางใจเมื่อเด็กอายุเกิน 6 ขวบ เด็กได้รับการกำหนดปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ใหญ่ เด็กพวกนี้จึงได้รับโดยไม่แสดงการต่อต้านเป็นปฏิปักษ์
2. แม่จีนไม่ใช้การลงโทษลูกอย่างรุนแรงให้เจ็บกาย แต่ใช้การตัดสินใจบางอย่างในบ้าน

3. ครอบครัวจีนมีไม่ตรีสัมพันธ์กันแน่นหนา มีบรรยากาศที่ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และพ่อแม่มีความรู้สึกรับผิดชอบในการอบรมให้บุตรมีความประพฤติที่เหมาะสม

จากการศึกษาของ จอร์นสันและเมดินนัส (Johnson and Medinnus) (1989 : 329; citing Ingeroll. n.d.) สรุปได้ว่า พ่อกับแม่ยังมาจากคนละครอบครัว ซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมือนกัน หรืออาจต่างกันได้ถ้าหากมาจากครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูในแนวเดียวกัน แนวโน้มของครอบครัวใหม่ อาจเป็นแบบเดียวกันมีการอะลุ่มอล่วยกันในการกำหนดวิธีการอบรมเลี้ยงดู แต่ถ้าพ่อ - แม่ มาจากบ้านที่ อบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน และไม่สามารถอะลุ่มอล่วยกันได้ รูปแบบครอบครัวที่สร้างขึ้นใหม่อาจมีลักษณะ แบบพ่อเป็นใหญ่ (Patricentric) คือ อำนาจสิทธิขาดในครอบครัวอยู่กับฝ่ายพ่อ เมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นพ่อ จะเป็นผู้รับผิดชอบ และตัดสินใจ และครอบครัวที่แม่เป็นใหญ่ (Matricentric) ซึ่งอำนาจสิทธิขาดอยู่กับ ฝ่ายแม่

จากการศึกษาของ บอลด์วิน (Baldwin.1989 : 29-47) สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อแม่กับลูกใน 3 ลักษณะคือ แบบประชาธิปไตย แบบให้การยอมรับและแบบตามใจ โดยการ สัมภาษณ์พ่อแม่ 220 ครอบครัว พบว่า ลูกได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีพัฒนาการ ด้านความรับผิดชอบสูง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นที่ยอมรับของสังคม

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และแบบให้ความรัก แบบประชาธิปไตย แบบให้การยอมรับ และแบบตามใจ จะเกี่ยวข้องในการกำหนดวิธีการเลี้ยงดู ถ้า พ่อ-แม่ มาจากบ้านที่อบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน รูปแบบครอบครัวที่สร้างขึ้นใหม่ อาจมีลักษณะแบบพ่อเป็น ใหญ่ คือ เป็นผู้รับผิดชอบ และตัดสินใจเอง และครอบครัวที่แม่เป็นใหญ่ ซึ่งอำนาจสิทธิขาดอยู่กับฝ่ายแม่

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของพัฒนาการทางร่างกายเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

กรมพลศึกษา. (2536 : 6) ได้ให้ความหมายว่า พัฒนาการทางร่างกาย หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะ หรือ การทำหน้าที่ของระบบอวัยวะต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกร่างกาย ซึ่งมีผลต่อเนื่องมาจากการเจริญเติบโต ที่สามารถวัดหรือทดสอบความเจริญก้าวหน้าในการทำงานของ ระบบต่าง ๆ นั้นได้

วิณี ชิตเชตวงศ์. (2537 : 154) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางกาย หมายถึง การที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลง คือ มีร่างกายสูงขึ้น มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น กล้ามเนื้อมีกำลังมากขึ้น ระบบประสาทต่าง ๆ ทำหน้าที่ถูกต้องตามระบบ พัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของเด็กในระยะ 2 ปีแรก เกิดขึ้นต่อกันเป็น ลำดับ (Locomotion) และการใช้มือจับต้องสิ่งของ พฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นเป็นลำดับ

อรพรรณ สุมานัส.(2539 : 45) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางกายหมายถึง การเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีการเพิ่มจำนวน และขนาดของเซลล์ การเจริญเติบโตนี้สามารถวัดได้จาก น้ำหนัก ความยาว ความกว้างและความหนา

พัฒนาการทางร่างกาย หมายถึง สมรรถภาพในการเคลื่อนไหว การทำงานที่ประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส จนเกิดเป็นความคล่องแคล่วว่องไว และ แม่นยำในการปฏิบัติ (วาโร เฟิงส์ว็ลต์. 2540 - ก : 9)

นกเนตร ธรรมบวร (2540 : 73) ได้ให้ความหมายพัฒนาการทางร่างกาย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางร่างกายเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก เมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงที่วุ่น ได้แก่น้ำหนัก ส่วนสูง และโครงสร้างของอวัยวะต่างๆ รวมทั้งกล้ามเนื้อต่างๆ ด้วย

พัฒนาการทางร่างกาย หมายถึง การเจริญเติบโตที่เกี่ยวกับร่างกายทั้งหมด เด็กนี้จะพัฒนาการด้านน้ำหนัก และส่วนสูงช้ากว่าทารก การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่มักจะเปลี่ยนแปลงทางสัดส่วน กล่าวคือ สัดส่วนของร่างกายเปลี่ยนไป ลักษณะหน้าตาแบบทารกหมดไป ช่วงแขนยาวขึ้น เด็กชายจะมีพัฒนาการของกล้ามเนื้อเร็วกว่าเด็กหญิง การใช้ทักษะของการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกล้ามเนื้อใหญ่ใช้การได้ดี (วาโร เฟิงส์ว็ลต์. 2542 : 32)

จากการที่นักการศึกษา และ นักวิจัยได้กล่าวมาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะ หรือ ทำหน้าที่ของระบบอวัยวะต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก ร่างกาย ซึ่งมีผลต่อเนื่องมาจากการเจริญเติบโตที่สามารถวัดได้จาก ความสูง น้ำหนัก ความกว้าง ความหนา ความแข็งแรงของร่างกายและฟัน ตลอดจนพัฒนาการเคลื่อนไหวรวมทั้งพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก หรือทดสอบความเจริญก้าวหน้าในการทำงานของระบบต่างๆ นั้น

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

โกรสิทซ์ ดันติศิริรินทร์ (2531 : 27-32) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 พันธุกรรม พันธุกรรมนี้จะบ่งชี้ถึงความสูงที่สุดของคน ถ้าพ่อแม่เตี้ยลูกก็มีแนวโน้มที่จะเตี้ย แต่บางครั้งพ่อแม่ที่เตี้ยอาจจะมียีนพันธุกรรมสูงแฝงอยู่ ซึ่งมาจากปู่ย่า ตายาย ถ้าพันธุกรรมแฝงที่วุ่นมาพบกัน ลูกคนนั้นก็อาจสูงได้ อย่างไรก็ตามขนาดความสูงตามพันธุกรรมที่แท้จริงจะเห็นได้ก็ต่อเมื่อเด็กได้รับปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างอุดมสมบูรณ์เต็มที่

ปัจจัยที่ 2 อาหารการกิน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือโปรตีนและแคลเซียม รวมทั้งอาหารกลุ่มอื่นที่ให้พลังงานทางด้านวิตามิน และเกลือแร่ต่างๆ ก็มีความสำคัญเช่นกัน แต่สิ่งที่จะเน้นเป็นพิเศษคืออาหารที่ให้โปรตีนและแคลเซียมตลอดจนเกลือแร่ต่างๆ ถ้าเด็กได้รับอาหารเหล่านี้พอเพียงกับร่างกายต้องการตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ วัยก่อนเรียน จนกระทั่งวัยรุ่นเด็กก็จะมีผลสูงเป็นไปตามพันธุกรรมที่ควรจะเป็น แต่ถ้าเด็กได้อาหารการกินไม่พอเพียง กับความต้องการของร่างกาย มีการขาดสารอาหารเป็นระยะๆ เด็กจะมีการเจริญเติบโตความสูงไม่เต็มที่

ปัจจัยที่ 3 การออกกำลังกายจะช่วยให้กระดูกมีการเจริญเติบโตเป็นไปตามปกติ เรื่องนี้มีความสำคัญมาก เพราะการที่กระดูกจะแข็งแรงได้นั้นจะต้องมีการออกกำลังกาย

ปัจจัยที่ 4 ความเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ จะมีผลกระทบต่อความสูงเช่นกัน ที่สำคัญที่สุดคือ การขาดอาหารถือว่าเป็นความเจ็บป่วยชนิดหนึ่ง ทำให้เด็กเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ในด้านน้ำหนักและความสูง

ดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย ได้แก่ พันธุกรรม อาหารการกิน การออกกำลังกาย ความเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อความสูง เช่นกัน ที่สำคัญที่สุดคือ การขาดอาหารถือว่าเป็นความเจ็บป่วย ทำให้เด็กเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ ในด้าน น้ำหนัก และความสูง

2.3 ลักษณะพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

ศรัณย์ คำวิสุทธิ (2525 : 118-120) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย แบ่งได้ดังนี้

1. ส่วนสูงและน้ำหนัก จะลดน้อยลงกว่าวัยเด็กตอนต้นมา แต่จะมีความแข็งแรงและแคล่วคล่องว่องไวมากขึ้น อายุ 6 ขวบ จะสูงราว 2 ใน 3 และมีสัดส่วนราว 2 ใน 5 ของเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ระยะเวลาเด็กผู้ชายจะมีน้ำหนัก และส่วนสูงมากกว่าเด็กผู้หญิงเล็กน้อย
2. สัดส่วนของร่างกาย ร่างกายของเด็กวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านสัดส่วนจะขยายออกทางส่วนสูงมากกว่า ทางด้านส่วนกว้าง ลำตัวแบน แขนขายาวออก รูปร่างเปลี่ยนแปลงใกล้เคียงกับผู้ใหญ่มากขึ้น
3. กระดูกและฟัน กระดูกข้อมือจะเพิ่มจาก 2-3 ชิ้น ในวัย 2 ขวบ เป็น 6-7 ชิ้น และจะมีครบ 8 ชิ้น เมื่อถึงวัยเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น อายุ 6 ขวบ ฟันน้ำนมจะเริ่มหัก ฟันแท้ซี่แรกหรือกรามขึ้นนอก (นับจากฟันซี่กลางไปเป็นซี่ที่ 6-7 จะเริ่มก่อนเด็กชายเล็กน้อย ฟันแท้จะขึ้นครบเมื่ออายุ 17-21 ปี
4. สุขภาพ ระยะเวลาได้รับเชื้อโรคต่าง ๆ ก่อนข้างง่าย เช่น เกี่ยวกับวัยเด็กตอนต้นจึงควรให้เด็กได้รับการฉีดวัคซีนเพื่อให้ภูมิคุ้มกันโรค เด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ ควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบและบาดทะยัก เพื่อกระตุ้นภูมิคุ้มกัน
5. พัฒนาการกล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว กิจกรรมที่น่าสนใจของเด็กระหว่างอายุ 6-10 ปี อายุ 6 ขวบ ลักษณะของต่ายังไม่เจริญสูงสุด สายต่ายาวอยู่ สายตาและมือทำงานประสานกันไม่ดีนัก เพราะพัฒนาการของกล้ามเนื้อไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงไม่ควรให้เด็กใช้กล้ามเนื้อเล็กทำงานที่ประณีตหรือใช้งานมากเกินไป เพราะอาจจะทำให้เด็กเครียดหรือพิการภายหลังได้

ประณต คำจิณ (2526 : 175-178,229) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายว่า ในระหว่างวัยเด็กตอนต้น การเจริญเติบโตจะดำเนินไปในอัตราที่ช้า เมื่อเทียบกับอัตราการเจริญเติบโต ในวัยทารก กล้ามเนื้อเจริญเติบโตแข็งแรงขึ้น ทำให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น และเหนื่อยช้ากว่า แต่ก่อน ระยะเวลารูปร่างจะเปลี่ยนไปทางผอมและจะดูเก้งก้างมากขึ้น เมื่ออยู่ในระยะวัยเด็กตอนปลาย เมื่อเข้าสู่วัยเด็กตอนปลายเด็กสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้หลายอย่าง เช่น บั๊นดินน้ำมัน ระบายสี ช่วยทำงานบ้านง่าย ๆ ฯลฯ ในด้านทักษะของขา ก็ก้าวหน้าไปได้ดีเท่ากับทักษะของมือ และของแขน เด็กอายุ 6 ขวบ สามารถเล่นสเก็ต ว่ายน้ำ ขี่จักรยาน เดินตามจังหวะดนตรี

ดวงแก้ว วัลลภวิสุทธิ (2529 : 8) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางร่างกาย หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ได้แก่

1. ทักษะการเคลื่อนไหว ในทางบวก เช่น เด็กมีร่างกายแข็งแรงขึ้นเพราะได้ กระโดด พีนดาบ และออกกำลังกาย
2. การรักษาความสะอาดของร่างกาย ในทางบวก เช่น เด็กมักนำความรู้ที่ได้จากรายการต่าง ๆ มาปฏิบัติ เช่น การรับประทานอาหารเช้า ในทางลบ เช่น เด็กไม่ยอมบ้วนปากหลังรับประทานอาหารเสร็จ แต่จะรีบไปดูโทรทัศน์
3. สุขภาพ ในทางบวก เช่น เด็กชอบแปรงฟัน เพราะเห็นตัวอย่าง จากรายการโฆษณายาสีฟันในทางลบ เช่น เด็กชอบซื้อขนม เช่น พวกลูกอม ช็อคโกแลต ของขบเคี้ยวต่าง ๆ ตามโฆษณาทางโทรทัศน์ ซึ่งทำให้ฟันผุได้ง่าย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2529 : 359) ได้กล่าวถึง พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การที่ร่างกายเกิดการเปลี่ยนแปลง คือ มีร่างกายสูงขึ้น มีน้ำหนักมากขึ้น มีกระดูกและกล้ามเนื้อใหญ่ขึ้น การทำงานของกล้ามเนื้อและระบบประสาทต่าง ๆ ทำหน้าที่ถูกต้องตามระบบของมัน และมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2530 : 84-86) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายว่ามี 2 ลักษณะคือ

1. พัฒนาการทางด้านโครงสร้างของร่างกาย ได้แก่ การพัฒนาทางด้านน้ำหนัก ส่วนสูง สัดส่วนกล้ามเนื้อใหญ่ขึ้น กระดูกแข็งแรงและยาวขึ้น ในประสาทและสมองเจริญเต็มที่
2. การพัฒนาทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย ได้แก่ การพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ แต่ก็ยังอยู่ที่วุฒิภาวะของร่างกาย

สิทธิ์ วงศ์สวัสดิ์ (2532 : 45) ได้กล่าวถึง พัฒนาการของเด็กปฐมวัยพอสรุปได้ว่า เด็กอายุ 4 ขวบ น้ำหนักประมาณ 18 กิโลกรัม ส่วนสูงประมาณ 100 เซนติเมตร สามารถถีบจักรยานได้ คล่องแคล่ว เดินได้รวดเร็ว มีความมั่นใจที่จะขึ้นหรือลงบันได ขอบป็นปาย ห้อยโหน เตะลูกบอล สามารถโยนลูกบอล วาดรูประบายสี บันดินเหนียวได้ สร้างสิ่งต่าง ๆ จากไม้บล็อกจากกล่อง หรือลังกระดาษ เด็ก 5 ขวบหนัก 19.5 กิโลกรัม ส่วนสูงประมาณ 107 เซนติเมตร มีความแข็งแรงมาก และมีพลังมาก แต่งตัวได้โดยไม่ต้องมีคนช่วย วีนกระโดด ปีนปาย หรือเต็น หรือก้าวโยนลูกบอลได้อย่างดี เริ่มวาดรูปคน บ้าน เรือ หรือรถที่เคยเห็น นอนประมาณ 10 ชั่วโมงต่อ 1 วัน เด็กอายุ 6 ขวบ เป็นวัยที่มีพลังสูง มีความรู้สึกละเล่นผาดโผน ใช้ร่างกายคล่องแคล่ว ขอบป็นปาย กระโดด เหวี่ยงแขน ห้อยโหน ตีลังกา กระโดดเชือก ห้อยโหนตามราวเชือกได้ เริ่มใช้ของเล่นที่เป็นไม้ตี ฟันน้ำนมเริ่มหลุดหายไป ฟันแท้จะขึ้นมาแทน

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 16) ได้กล่าวสรุปถึง ลักษณะพัฒนาการทางร่างกาย ของเด็ก อายุ 5-6 ปี ว่า ทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก พัฒนามีผละกำลังเพิ่มขึ้น รู้จักช่วยตัวเอง ควบคุมตัวเอง และดูแลตัวเองเพิ่มขึ้น รู้จักการเล่นต่างๆ รวมทั้งการเล่นเชิงศิลป์ เช่น วาดรูป รู้จักใช้จินตนาการกว้างไกล

ดังที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า ลักษณะพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างของร่างกาย การเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นลำดับจากง่ายสู่การซับซ้อน

2.4 การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

นักการศึกษา และนักจิตวิทยา ได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2537 : 333) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ว่า เมื่อเด็กโตเข้าสู่ระยะปฐมวัย พัฒนาการด้านร่างกายจะปรากฏในรูปของความสามารถใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายได้ชัดเจนขึ้น ทั้งทางด้านกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัส ความสามารถของกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ การใช้ร่างกาย แขน ขา เช่น การเดิน การวิ่ง กระโดด ปีนป่าย ทรงตัว เป็นต้น ส่วนความสามารถด้านกล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัส ได้แก่ การใช้มือ นั่ง การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เช่น ลากเส้น วาดภาพ ปั่น ดัด นึก เปะ ร้อยลูกปัด เป็นต้น

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540 : 289) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางกายดังนี้ พัฒนาการทางกายของเด็กในระยะวัย 5 – 6 ขวบ เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปช้าๆ แต่สม่ำเสมอในระหว่างนี้เป็นระยะที่เด็กหญิงโต เร็วกว่า เด็กชายวัยเดียวกันทั้งในด้านความสูง และน้ำหนักลักษณะเช่นนี้ยังคงดำรงสืบไปจนกระทั่งย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย เด็กชายจึงโตทันและลำหนำเด็กหญิงร่างกายขยายทางสูงมากกว่าทางกว้าง ลำตัวยาว แขนขายาวออก รูปร่างเริ่มเปลี่ยนแปลงเข้าลักษณะผู้ใหญ่ ปอด อวัยวะ เครื่องย่อย และระบบการหมุนเวียนของโลหิตเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ พันแท้นแทนที่พื้นนุ่ม อวัยวะเพศเติบโตเข้าเนื่องจากกำลังกายทวีมาก เด็กในวัยนี้จึงไม่อยู่นิ่ง ชอบเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ความรวดเร็ว ไม่รู้ความระมัดระวังมากนัก จึงประสบอุบัติเหตุง่ายและบ่อย การทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อใหญ่น้อย และประสาทสัมผัสละเอียดอ่อนดีขึ้นมาก การพัฒนาทางสติปัญญาที่ต้องใช้อวัยวะประเภทนี้เป็นสื่อจึงทำได้แล้ว เด็กสามารถเล่นเกมที่ซับซ้อน และทำกิจกรรมการเล่นชนิดสร้างสรรค์ได้ (Creative plays) เช่น การวาดภาพ การปั้นรูป การดนตรี ฯลฯ การเติบโตทางกายและการตระหนักถึงบทบาททางเพศทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวทางกายของเพศตรงข้าม ความเจริญเติบโตแข็งแรงทางกายขึ้นอยู่กัอิทธิพลหลายประการ เช่น ลักษณะกรรมพันธุ์ อาหาร การออกกำลังกาย ความมั่นคงทางอารมณ์ การพักผ่อนหลับนอน การมีสุขภาพดี เป็นพื้นฐานของความเจริญเติบโตด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 90) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของเด็ก เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดในบรรดาพัฒนาการทั้งหลายของเด็กเมื่อร่างกายพัฒนาขึ้น เด็กเริ่มพึ่งตนเองได้มากขึ้น สามารถใช้ร่างกายและอวัยวะต่างๆ ให้ประสานสัมพันธ์กันมากขึ้น รู้จักร่วมมือกันทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางด้านร่างกาย และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองของเด็ก คือ เมื่อเด็กรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ เด็กจะเต็มใจในการทดลองประสบการณ์ใหม่ และแปลกๆ ออกไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 23 – 24) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัย 5 – 6 ปี มีความสามารถทางร่างกายอย่างต่อเนื่อง เช่น ความสามารถในการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ทางเคลื่อนไหวซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับกล้ามเนื้อใหญ่

กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ เป้าหมายในการพัฒนาด้านร่างกายของเด็กในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้น-ลงบันได สลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เดินต่อเท้าถอยหลังบนกระดานไม้ทรงตัวได้ วิ่งได้รวดเร็ว และหยุดได้ทันทีและกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ ส่วนการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่น ตัดกระดาษให้อยู่ในแนวเส้นโค้งตามที่กำหนดได้ เขียนรูปร่างเหลี่ยมตามแบบได้ ใช้เชือกร้อยวัสดุตามแบบได้และพับกระดาษเป็นรูปทรงต่างๆได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 8) กล่าวว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการเช่นเดียวกับเด็กวัยอื่นเปลี่ยนแปลงทั้งรูปร่าง สัดส่วน และพัฒนาการใหม่ๆ เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นความต่อเนื่อง สิ่งเก่าที่ไม่จำเป็นจะหมดไปแต่มีสิ่งใหม่เกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น จากคว่ำ คืบ นั่ง คลาน ยืน และเดิน จากกล้ามเนื้อใหญ่ ไปกล้ามเนื้อเล็ก ที่ได้รับสัมผัสจากประสบการณ์การเคลื่อนไหว ทำให้สายตา และกล้ามเนื้อได้ทำงานประสานกัน ซึ่งการสอน ดูแล สนับสนุน และให้ประสบการณ์ จะสร้างเสริมพัฒนาการส่วนนี้ให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ การเลี้ยงดูในขั้นต้นที่ดีต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีสุขภาพดีร่างกายแข็งแรง โดยเด็กได้รับอาหารถูกต้อง ได้ออกกำลังกาย และมีกิจกรรมทางกายที่เหมาะสมตามลำดับขั้นของพัฒนาการ

ดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางร่างกายเด็กปฐมวัย จะปรากฏในรูปของความสามารถใช้วัยะต่าง ๆ ของร่างกาย ทั้งด้านกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัส การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปทั้งปริมาณ และคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง และเป็นลำดับขั้น

2.5 องค์ประกอบของพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการการเคลื่อนไหว เป็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการเคลื่อนไหวที่เป็นกระบวนการเกิดขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่เลื้อยจนโต ได้แก่ กล้ามเนื้อตา กล้ามเนื้อมือ กล้ามเนื้อเท้า ซึ่งกล้ามเนื้อ เหล่านี้ต้องทำงานประสานกัน โดยสังเกตได้จาก การวิ่ง การกระโดด การโยน การหยิบ การจับ ฯลฯ ดังที่

พัชรี สวนแก้ว. (2536 : 8-9) ได้แบ่งความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กปฐมวัย 3 – 6 ปี ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่
2. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

ตารางแสดงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่

3 ปี	4 ปี	5 ปี	6 ปี
- น้ำหนักประมาณ 15 กิโลกรัม - ความสูงประมาณ 90 เซนติเมตร - เดินถอยหน้าถอยหลังได้ - เดินสลับขาได้ - ขึ้น – ลง บันไดได้ - วิ่ง, กระโดด 2 ขาได้ - ปีนป่าย และแกว่งตัวได้ - โยกตัวกระโดดตามจังหวะได้ แต่การทรงตัวยังไม่ดีนัก - ถีบจักรยาน 3 ล้อได้ - รับประทานอาหารได้ - อาบน้ำ, แต่งตัวได้ - เข้าห้องน้ำเองได้	- น้ำหนักประมาณ 18 กิโลกรัม - ส่วนสูงประมาณ 100 เซนติเมตร - ยืนขาเดียวได้ - เดินบนไม้กระดานกว้าง 6 เซนติเมตรได้ - ขึ้นลงบันไดได้คล่องขึ้น - เตะลูกบอลขณะกำลังได้ - ห้อยโหน ปีนป่าย บันได หรือตาข่ายได้	- น้ำหนักประมาณ 19.5 กิโลกรัม - ส่วนสูงประมาณ 107 เซนติเมตร - ทรงตัวได้ด้วยปลายนิ้วเท้าหลายวินาที - ยืนบนขาข้างเดียวได้นานประมาณ 5 วินาที - วิ่งกระโดด ปีนป่าย เต้นเหวี่ยงตัวได้ - ถีบรถจักรยานได้รวดเร็ว - ลากเส้นตรงได้ดี วาดรูปคนได้	- พื้่นน้ำนมเริ่มหลุดและฟันแท้ขึ้นมาแทนที่ - ตีลังการกระโดดเชือกได้ - การเคลื่อนไหวทุกส่วนคล่องแคล่ว ขึ้นมาก - เคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงด้วยความเข้าใจดีขึ้น - โยนหรือรับลูกบอลได้ - วิ่งเขย่งปลายเท้าได้ - ยืนขาเดียวได้นาน - เดินถอยหลังได้ - เล่นฟุตบอลได้

ตารางแสดงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

3 ปี	4 ปี	5 ปี	6 ปี
- ยกถาดอาหารเล็ก ๆ หรือเก้าอี้ตัวเล็ก ๆ ได้ - เทน้ำจากเหยือกลงสู่แก้วได้ - ใช้กรรไกรตัดกระดาษได้ - ตอกตะปูได้ - ร้อยลูกปัดอันโต ๆ ได้ - ต่อแท่งลูกปาศักได้ 8 – 10 แท่ง - จับดินสอลากเส้นได้ - ปั่นดินเหนียวหรือดินน้ำมันได้	- เขียนวงกลม กากบาท และรูปสี่เหลี่ยมได้ - เขียนรูปคนตามคำสั่งได้ แต่ไม่สมบูรณ์	- ลากเส้นตรงได้ดี วาดรูปคนได้ - ตบมือเกาะจังหวะได้ดี ร้อยลูกปัดใส่ไม้ ใส่เชือกได้ - กางนิ้วมือ งอหัวแม่มือ จรดนิ้วมืออื่น ๆ ได้	- กำมือ บีบมือ ที่ละอย่างได้ - เขียนรูปสามเหลี่ยมได้ - ตบมือสลับข้างได้ - หยิบ จับสิ่งของเล็ก ๆ ได้ - เขียนตัวอักษรได้ - ขยิบนิ้วที่ละนิ้วได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เด็กวัย 3 - 6 ปีนี้ เป็นช่วงที่กำลังต้องการเสริมสร้าง

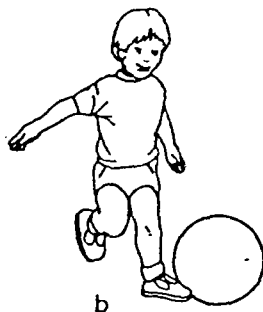
พัฒนาการทางด้านร่างกายจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ และผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องจัดประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถ ในการใช้กล้ามเนื้อ และทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย แตกต่างกัน ทั้งนี้ จะมีลักษณะพฤติกรรมที่พัฒนาเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยจะเห็นว่า เมื่อเด็กปฐมวัย อายุประมาณ 6 ปี จะมีความถนัดในการใช้มือซ้าย หรือมือขวา เพื่อจับสิ่งของหรือดินสอในการขีดเขียน ดังนั้นลักษณะพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจ เพื่อจะสามารถสนับสนุน และส่งเสริม ให้มีพัฒนาการไปในทิศทางที่ถูกต้อง ตามเกณฑ์มาตรฐาน

จันทร์เพ็ญ ศรีมันตะ (2534 : 69-80) ได้กล่าวถึงความสามารถทางด้านพัฒนาการทาง

ร่างกายดังนี้ เด็กอายุ 3 ปี มีความก้าวหน้าอย่างมากทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มองเห็นแนวทางการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ตอนนีกลอกกล้ามเนื้อต่าง ๆ ทำงานสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ เดินตัวตรง แกว่งแขนแบบเดียวกับผู้ใหญ่ หลบหลีกมุมต่าง ๆ ได้ และขึ้นลงบันไดได้คล่อง แต่ยังสลับเท้าขึ้นลงไม่ได้ ผี๊กเข้าห้องน้ำไม่ได้ การประสานระหว่างมือและตาดีพอที่จะวาดรูปทรงง่าย ๆ ที่จำได้ เด็กหญิง 37.7 นิ้ว (95.8 ซม.) 31.8 ปอนด์ (14.43 กก.) เด็กชาย 37.9 นิ้ว (96.3 ซม.) 32.2 ปอนด์ (14.61 กก.)

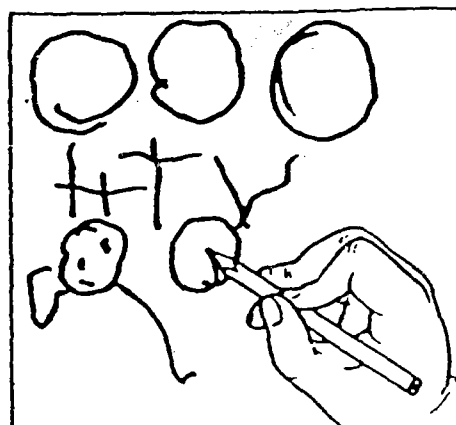
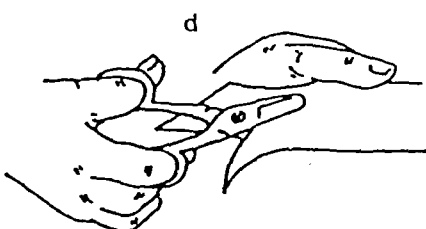
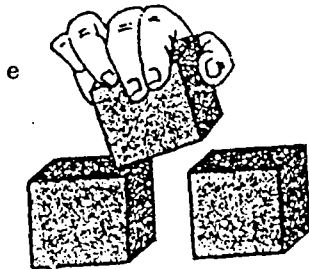
พัฒนาการทางกล้ามเนื้อใหญ่

นั่งไขว่ขาบนเก้าอี้ ยืนขาเดียวช่วงสั้น ๆ ได้รูป (a) สามารถยืนและเดินปลายเท้าได้ วิ่งลากและดันของเล่นชิ้นใหญ่ ๆ ไปรอบ ๆ สิ่งกีดขวางได้ เดินตรงไปข้าง ๆ หรือเดินถอยหลังพร้อมกับดึงของเล่นชิ้นใหญ่ได้ด้วย เตะลูกบอลแข็ง ๆ ได้รูป (b) และรับบอลใหญ่ไว้ในอ้อมแขนได้ สลับเท้าขึ้นบันไดได้ แต่พอเดินลงต้องวางทีละสองเท้าบนขั้นบันไดก่อน สลับเท้าลงยังไม่ได้ อาจจะกระโดดลงจากบันไดขั้นสุดท้ายได้ ต่อของเล่นรูปเครื่องเรือนได้คล่องถือรถสามล้อและหมุนพวงมาลัยได้รูป (c) ระยะเวลาเคลื่อนไหวเพื่อให้สัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวได้

พัฒนาการของตาและมือ

หยิบเศษผงโดยปิดตาข้างหนึ่งได้ ตัดกระดาษด้วยกรรไกรได้รูป (d) สร้างบล็อกให้เป็นหอคอย 9 ชั้นได้ วางบล็อก 3 ชั้นเป็นสะพานได้รูป (e) ควบคุมดินสอให้อยู่ระหว่างหัวแม่มือและนิ้วมืออีกสองนิ้วได้ เขียนวงกลมทับตามแบบและอักษร H T V ได้ วาดรูปคนโดยมีศีรษะและอาจจะมีส่วนอื่นของร่างกายอีกสักสองอย่างรูป (f) อาจบอกชื่อสีและจัดสีพื้นฐานสามสีได้ละเลงไปทั่วกระดาษและเรียกว่า “รูปภาพ” จับคู่อักษรได้ถึง 7 ตัวกับตัวอักษรที่ได้ทดสอบอยู่ไกลออกไป 10 ฟุต (3 เมตร)

เด็กอายุ 4 ปี มีจิตใจและร่างกายสมบูรณ์ ไม่จำเป็นต้องควบคุม หรือมีกฎเกณฑ์เหมือนเด็กอายุ 3 ปี กล้ามเนื้อเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทำงานได้อย่างดี ช่วยให้การปีนป่าย กระโดดโลดเต้น กระโดดข้าม กระโดดเชือก ขี่จักรยานสามล้อได้ดี และยังทำงานที่ต้องใช้การควบคุมมือและตาอย่างระมัดระวังได้ เช่น การเลื่อย ร้อยเชือกกรองเท้า การตัดกระดาษไปตามแนว

เด็กหญิง 40.6 นิ้ว (103.1 ซม.) 36.2 ปอนด์ (16.34 กก.)

เด็กชาย 40.7 นิ้ว (103.3 ซม.) 36.4 ปอนด์ (16.51 กก.)

พัฒนาการของกล้ามเนื้อใหญ่

นั่งไขว่ห้างบนเก้าอี้ สามารถยืน เดินและวิ่งด้วยปลายเท้า ขาเหยียดตรงขณะก้าวโค้งเก็บของที่พื้นรูป (a)

ปีนต้นไม้ได้ เลี้ยวหักมุมได้ขณะวิ่งลงบันไดได้ สลับเท้าขึ้นลงบันไดได้ สามารถเตะรับ ขว้าง และโยนลูกบอลและตีด้วยไม้ได้รูป (b) กระโดดขาเดียวและทรงตัวอยู่ได้ 3-5 วินาที รูป (c) เลี้ยวรถจักรยาน 3 ล้อหักมุมได้อย่างเฉียบขาด

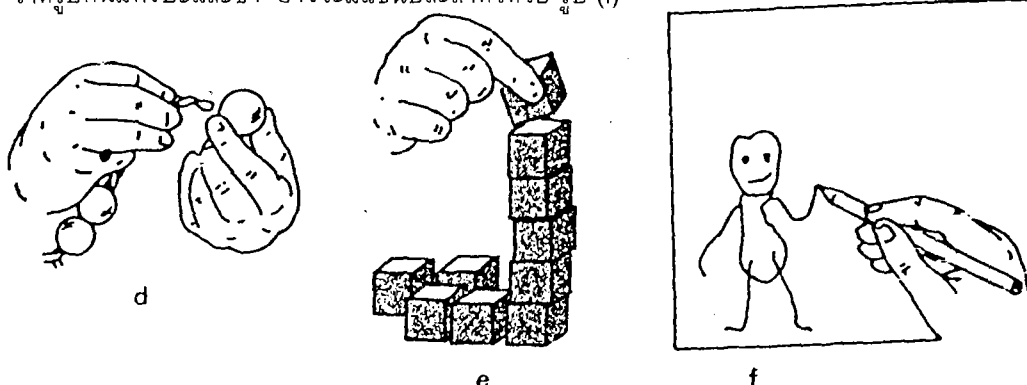
พัฒนาการของตาและมือ

บอกชื่อและจัดสีเข้าพวกได้จัดบัตรตัวอักษร 7 ใบเข้าคู่กับสิ่งตรวจสอบได้ [ไกล 10 ฟุต (3 เมตร)] ปิดตาข้างเดียวหยิบวางเศษผงหรือวัตถุเล็ก ๆ ไว้ที่เดิมได้

ร้อยลูกปัดได้รูป (d) แต่ยังร้อยรูเข็มไม่ได้

ตอปลอกเป็นหอคอยสูง 10 ชั้นได้ รูป (e) จัดบล็อก 6 อันเรียงเป็นบันได 3 ชั้นได้ตามตัวอย่าง กดหัวแม่มือลงบนนิ้วแต่ละนิ้วได้ตามตัวอย่าง

จับดินสอได้อย่างเด็กโต เขียนทับกากบาทและตัวหนังสือที่ง่าย ๆ บางตัว เช่น ง บ ป ได้ วาดรูปคนมีศีรษะและขา อาจจะมีแขนปล้ำตัวด้วย รูป (f)

เด็กอายุ 5 ปี ความประมาทเลินเล่อเมื่ออายุ 4 ปี พัฒนาเป็นรอบคอบมากขึ้น เมื่ออายุ 5 ปีรู้จักใช้ความคิดมากขึ้น รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ตัวเองมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะพยายามทำงานที่ตัวเองเริ่มต้นให้สำเร็จ ทรงตัวได้ดีและไม่ตกใจง่าย เด็กอายุ 5 ปี มีความคิดที่แจ่มชัดมากขึ้นเกี่ยวกับตนเองและบทบาทของตนในครอบครัว ช่วยงานบ้านบางอย่างได้ดี แต่การประสานกันระหว่างมือและตา และสมองยังอยู่ในขั้นกำลังพัฒนา และยังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ เขียนได้ และยังไม่เข้าใจนักในเรื่องความเป็นจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก

เด็กหญิง 43.2 นิ้ว (109.7 ซม.) 41.4 ปอนด์ (183.78 กก.)

เด็กชาย 43.8 นิ้ว (111.3 ซม.) 43.8 ปอนด์ (19.41 กก.)

พัฒนาการของกล้ามเนื้อ

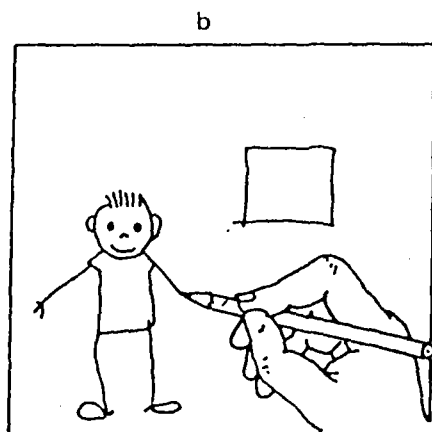
ยืนขาเดียวได้เวลา 8-10 นาที ก้มลงจับนิ้วเท้าโดยที่ขาเหยียดตรงอยู่ได้ กระโดด สลับเท้าไปข้างหน้าทีละเท้าได้ 2-3 เมตร วิ่งด้วยปลายเท้ารูป (a) และเคลื่อนไหวไปตามจังหวะเพลงได้

เดินตามทางแคบ ๆ ได้ ปีนป่าย ขุดคุ้ย ไถลื่น และแกว่งชิงช้าได้ เล่นเกมลูกบอลได้ดี

พัฒนาการของมือและตา

จับคู่สีได้ 10-12 สี ร้อยรูเย็บผ้าได้ นำบล็อกมาเรียงเป็นชั้นบันได 3-4 ชั้น เขียนทับรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ต่อมารูปสามเหลี่ยม) และตัวอักษรบางตัวได้ อักษรบางตัวเขียนได้โดยไม่ต้องมีคนบอก วาดรูปคนโดยเริ่มตั้งแต่หัวก่อนแล้วจึงวาดศีรษะ แขน ขา และหน้าตา รูป (b) และยังสามารถปั้น พร้อมหลังคา มีหน้าต่าง ประตู ปล่องไฟได้ด้วย ระบายสีด้วยความระมัดระวัง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 201-202) ได้กล่าวสรุปถึง องค์ประกอบของพัฒนาการทางด้านร่างกายว่า จุดเด่นแห่งพัฒนาการทางกายของเด็กวัย 5 – 6 ปี ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้

กล้ามเนื้อใหญ่ (Large muscles) แขน ขา ข้อต่อต่างๆ ของเด็กจะเจริญขึ้นเรื่อยๆ จนถึงสิ้นสุดวัย พร้อมๆ กับความเจริญนี้ ศักยภาพในการใช้วัยจะเหล่านี้อีกก็ลดตามความเจริญเหล่านี้นั้น ด้วยเด็กวัยตอนต้น สามารถเคลื่อนไหว เดิน วิ่ง และหยุดได้อย่างง่ายดายและด้วยความมั่นใจ นอกจากนี้สามารถปีนป่าย กระโดด อย่างมั่นคง ถ้าหากได้รับการฝึกฝน จะสามารถใช้ทักษะเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โยน ปา ขว้าง รับลูกบอล ขี่จักรยาน วาดน้ำ เล่นยิมนาสติกง่ายๆ กระโดดเชือก สามารถพัฒนาเรียนรู้ได้เร็วมาก

กล้ามเนื้อเล็ก (Small muscle) เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถพัฒนาได้ดีและเต็มที่เหมือนกล้ามเนื้อใหญ่ แต่เด็กจะมีพัฒนาการด้านนี้ไปได้ไม่น้อยดังนั้นเด็กๆ จึงเริ่มใช้นิ้วสำหรับเขียนหนังสือ วาดรูป ใช้กรรไกร ผูกเชือก เย็บ ถัก ปัก ร้อย เล็กๆ น้อยๆ ได้มั่นคงขึ้น

การใช้มือ (handedness) เป็นสิ่งที่ควรให้เด็กได้ฝึกหัดได้แคล่วคล่องเพราะเป็นการฝึกฝนการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กต่างๆ เด็กๆ ที่ถนัดมือซ้ายพ่อแม่และครูไม่ควรฝืนใจ เนื่องจากความถนัดซ้าย-ขวา เป็นสิ่งที่ได้รับมาจากพันธุกรรมและการพัฒนาในครรภ์ ซึ่งยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ มีการศึกษาวิจัยหลายท่านแสดงให้เห็นว่ายิ่งเด็กมีความสามารถในการใช้มือมากเพียงไรยิ่งพัฒนาสติปัญญาได้ดีและเร็วมากเพียงนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กผู้หญิง

มัจฉารณี พุ่มสุวรรณ (2543 : 20) ได้กล่าวสรุปถึง องค์ประกอบของพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 5 – 6 ปี ว่าทั้งเด็กหญิงและเด็กชายน้ำหนักโดยเฉลี่ย 17-20.5 กิโลกรัม หรือ 37-45 ปอนด์ ความสูงโดยเฉลี่ย 107-117 เซนติเมตร หรือ 42-46 นิ้ว ต้องการอาหาร 1,700 แคลอรีต่อวันศีรษะมีขนาดเกือบเท่าศีรษะผู้ใหญ่ เรียนรู้วิธีที่จะหกละเมตติลังกา ยืนขาเดียวได้นาน 10 วินาที เดินลงบันไดสลักขาได้ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและสามเหลี่ยมตามแบบได้ใช้กรรไกรเป็น เดินถอยหลังตามเส้นได้ เรียนรู้ที่จะกระโดดข้าม หรือ กระโดดเชือกได้ สร้างขึ้นจากแท่งตัวต่อได้หลายชิ้น ทำตามคำสั่งต่อไปนี้ได้สามตอนเช่น “เดินขึ้นบันไดและไปหยิบตุ๊กตาหมีลงบันไดมาให้น้องของหนู” สามารถติดกระดุมและรูตชิบเองได้ สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเด็กอื่นๆ ได้ สามารถรับประทานอาหารโดยใช้ช้อนส้อมได้โดยไม่เลอะเทอะ

การเขียนต้องประกอบด้วยปัจจัย 2 อย่าง คือ วุฒิภาวะทางการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ และวุฒิภาวะทางการรับรู้ เด็กที่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะทางด้านหนึ่งด้านใดการเขียนจะไม่ได้ผล

วิธีส่งเสริม ให้เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กทำได้โดย ให้เด็กฝึกทักษะในการวาดรูป และระบายสี ปั้น เย็บ ถัก สาน ตัด ปะกระดาษ และเล่นของเล่น การที่เด็กได้มีโอกาสในการทำงานศิลปะจะช่วยให้เด็กได้ฝึกการประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้หนังสือนิทานประเภทหนังสือของเล่น และรูปภาพมีส่วนช่วยในการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ขึ้นด้วย การเล่นเกมไพ่ เปลี่ยนเสื้อผ้าตุ๊กตา ตัดกระดาษด้วยกรรไกรวาดภาพด้วยนิ้วมือ ปั้นดินเหนียว ถักสาน ฝึกการเขียนด้วยชอล์กบนกระดานดำ หรือใช้สีเทียนเขียนในกระดาษ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี Anderson and Lapp. (1979 : 102)

อังเซลโม และฟรังซ์ (Anselmo and Franz. 1987 : 263) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางร่างกาย และส่งเสริมดังนี้

ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ประกอบด้วย การเคลื่อนไหวอย่างสมดุล เช่น การเดิน การวิ่ง ปีน ป่าย การทรงตัวอยู่กับที่ ซึ่งทำให้เด็กสามารถยืนด้วยเท้าเดียวได้ การส่งซึ่งเป็นทักษะที่ใช้ในการกระโดด และกระโดดแบบเขย่ง การขว้าง และการรับซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงของเด็กในช่วง 3-6 ปี

3-4 ปี เด็กเดินขึ้นบันไดได้ด้วยการใช้เท้าก้าวแบบสลับได้ เด็กสามารถป่ายของบางอย่างได้ ปีนขึ้นกระดานลื่นและไถลต่อลงมาได้สูง 6 ฟุต แต่ต้องมีคนช่วย และเขาสามารถแสดงความสามารถได้ครั้งแล้วครั้งเล่าอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เด็กสามารถวิ่งโดยขามีความสัมพันธ์กันดีกับมือ(แขน) และแขนแกว่งสวิงกับเท้าเด็ก เขาสามารถเดินด้วยปลายเท้าโดยต้องมีผู้คอยช่วยเหลือ สามารถเดินเป็นแถวได้อย่างมีระเบียบกับเพื่อนจริงๆ หรือเพื่อนในจินตนาการได้เรียนรู้ที่จะถือจักรยานและชอบไปเที่ยวกับผู้ใหญ่ในบ้าน สามารถแกว่งเท้าเตะลูกบอลได้ ปาลูกบอลได้ และใช้มือข้างเดียวปาลูกบอลได้รับลูกบอลที่โยนมาโดยใช้มือรับไว้กับหน้าอกได้ เดินทรงตัวบนแท่นไม้โดยสลับเท้าได้

สิ่งเหล่านี้ปรากฏให้เห็นเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ โดยปราศจากการเรียนรู้จากประสบการณ์และการฝึกฝน แต่การที่ได้เล่นกีฬาเช่น เกมต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากล้ามเนื้อต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะการเคลื่อนไหวจะปรากฏให้เห็นและพัฒนาเมื่อเด็กได้รับการสอนมีโอกาสนับปฏิบัติในทักษะพื้นฐานต่าง ๆ

4-5 ปี เด็กพัฒนาการใช้ประสาทสัมผัสได้อย่างสมดุล สามารถถือถ้วยชาที่มีน้ำเต็มแก้วได้จากในครัวที่มีโต๊ะอาหารระยะ 10 ฟุตได้ โดยไม่หกรดพื้น เด็กสามารถเดินรอบเส้นวงกลมโดยไม่เหยียบเส้น สามารถเดินด้วยเท้าตามเส้นได้ ยืนด้วยเท้าเดียวได้นาน 5 วินาที สามารถวิ่งควมมาได้ 10 ครั้งเดินผ่านเครื่องกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว ชอบเล่นลูกบอลสามารถขว้างลูกบอลและรับลูกบอลได้ จับลูกบอลที่กลิ้งมาได้ ขว้างลูกบอลไปยังจุดที่ต้องการได้ รับลูกบอลที่เพื่อนขว้างมาด้วยมือ 2 ข้างได้

5-6 ปี ชอบการเคลื่อนไหว เดินตามจังหวะเพลงและอวัยวะ ประสานกันดียืนด้วยปลายเท้าได้นาน 10 วินาที ยืนขาเดียวได้ 8 วินาที เตะเท้าไปข้างหน้าสลับกันไป เดินถอยหลังแบบเท้าชนกันได้ 4 ก้าวหรือมากกว่านั้น สามารถใช้มือเตะที่นิ่งเท้าโดยไม่เอวเข้าได้ กระโดดขึ้นและลงบนพื้นดินได้สูงด้วยเท้า 2 ข้างได้ แกว่งแขนจากข้างหลังไปข้างหน้าได้และสลับกันได้ ในการเล่นบอลด้วยการแกว่งขาและแกว่งแขนไปข้างหลังได้อย่างเหมาะสม วิ่งได้ 35 หลาภายใน 10 วินาทีหรือน้อยกว่านี้

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก จะพัฒนาได้ต้องอาศัยการได้รับ การฝึกฝน การจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้น เรา ให้เด็กได้ทำ เช่น การเล่น การวาดภาพ

3-4 ปี การหั่นชิ้นเนื้อให้เล็กลง เด็กวัยนี้ต้องได้รับการช่วยเหลือเด็กแต่งตัวเองได้ แต่ต้องได้รับการช่วยเหลือบ้างในบางกรณี เช่น การใส่เสื้อที่ยาก ๆ มีกระดุมหลายเม็ด แปรงฟันด้วยตนเองได้ หวีผมเองได้ ต่อภาพตัดต่อได้ 3-4 ชิ้น สามารถใช้วัสดุทางศิลปะต่าง ๆ และสามารถจับดินสอได้มั่นคงเพื่อที่

จะวาดหรือเขียนลงในกระดาษได้ เริ่มเล่นสร้างแบบซับซ้อนได้เริ่มเล่นโดยใช้สกรูน็อตได้ และสามารถควบคุมกล้ามเนื้อเล็กเมื่ออายุผ่านไป 3 ปี แล้ว

4-5 ปี แต่งตัวและรับประทานอาหารเองได้ ถอดถุงเท้ารองเท้าได้ เอาเข็มขัดออกได้ด้วยตนเอง ถอดเสื้อและติดกระดุมได้ รูดซิปได้ แต่งตัวได้แต่มีคนช่วยบ้าง ตักอาหารรับประทานเองได้ ใช้ช้อนและส้อมได้

สามารถใช้กรรไกรตัดกระดาษไปตามยาวของเส้นแบบตัดซิกได้ สามารถพับกระดาษให้เป็นมุมหรือรูปเหลี่ยมได้ ในการเลาะสีด้วยนิ้วมือ สามารถใช้นิ้วมือ,มือ และแขน 2 ข้างเลาะสีได้ สามารถใช้มือตอกหมุดได้ 10 ชิ้น และเอาลูกใส่ลงในขวดได้และเปิดออกได้

5-6 ปี สามารถแต่งตัวเองได้ โดยไม่ต้องมีคนช่วย ทานอาหารบนโต๊ะโดยใช้มือได้ จับมีด ช้อนได้ ตักอาหารด้วยช้อนได้ ตัดกระดาษเย็บรูปทรงเหลี่ยมได้ และตัดได้ตามเส้น สามารถบรรจุกระดาษใส่ในซองจดหมายได้ สามารถปั้นดินน้ำมันและสามารถบอกสิ่งที่ปั้นให้ผู้อื่นรับรู้ได้

การวาดภาพลายเส้น

การวาดภาพเป็นส่วนหนึ่งของการเล่นที่ต้องใช้ดินสอเป็นเครื่องมือในการวาดเด็กเล็กมักจะวาดเป็นจุดหรือเส้น เมื่อเวลาเปลี่ยนไปการวาดก็จะเปลี่ยน ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าเป็นพัฒนาการของเด็ก พัฒนาการด้านการวาดภาพกับพัฒนาการทางสติปัญญามีความสัมพันธ์กัน

เคลล็อก (Kellogg) ได้รวบรวมภาพวาดของเด็กได้ประมาณ 1,000 กว่าภาพทั่วโลก เขาได้ตัดสินว่าภาพวาดของเด็กแยกได้มากกว่า 20 ประเภท เช่น เป็นจุด เส้นตรง เส้นขวาง เส้นทะแยงมุม เส้นโค้ง วงกลม เส้นกากบาท และอื่นๆ ซึ่งเส้นทั้ง 20 เส้นนี้ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของเด็กได้มีการแบ่งระดับการวาดของเด็กออกเป็น 2 ระดับ คือ ขั้นการขีดเขียน เส้นยุ่ง และขั้นการควบคุมเส้นได้

1. ขั้นขีดเขียน วาดแบบเส้นยุ่ง จริง ๆ แล้วไม่ใช่เส้นยุ่งในการมองของเด็ก แต่ที่ดูเส้นยุ่งเป็นมุมมองของผู้ใหญ่ ซึ่งขั้นยุ่งนี้จะเป็นผลงานของเด็ก 1 - 2 ขวบ เด็กมักจะทำเป็นเส้น จุดที่ง่าย ๆ โดยวาดด้วยมือทั้ง 2 ข้าง และแกว่งแขนขณะที่จากไปตามยาว โดยเคลื่อนไหวแขนไปด้วยไปตามดินสอที่วาดลงในกระดาษ เมื่อเขามีพัฒนาการที่สูงขึ้นเขาจะวาดเป็นเส้นโค้งและเป็นวงในภาพวาดของเขา และอาจจับดินสอได้ถนัดมากขึ้น เด็กจะไม่มองภาพที่วาดแต่การดูการเคลื่อนไหวของดินสอมากกว่าซึ่งเป็นกระดาษภาพที่น่าสนใจ การวาดภาพจะแสดงให้เห็นถึงการประสานกันของการใช้กล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว และยังเป็นพื้นฐานที่ยากขึ้นไปการวาดและการเขียนในระดับต่อไป

2. ขั้นควบคุมเส้นต่าง ๆ เป็นขั้นของเด็กที่มีอายุระหว่าง 30 เดือน - 48 เดือนกระบวนการวาดเปลี่ยนแปลงไปสามารถจับดินสอแล้วควบคุมเส้นที่วาดได้ สามารถควบคุมดินสอและสามารถสร้างภาพที่ปรารถนาคือมีเส้นกลม ๆ และเส้นอื่น ๆ ได้ สามารถบังคับข้อมือได้ซับซ้อนมากกว่าที่ผ่านมาและจับดินสอได้ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ ในขั้นขีดเขียนเด็กจะวาดเป็นรูปทรงพื้นฐานและเส้นที่จำเป็นต่อการวาดและเขียนในขั้นต่อมาแต่ในอายุ 3 ขวบ เด็กจะใช้ทั้งรูปทรงและเส้นในการวาดภาพโดยเฉลี่ยภาพละ 2 นาที เด็กบางคนอาจจะวาดภาพที่คล้ายกับคนหรือวัตถุที่เขาต้องการวาดและเขาภูมิใจในสิ่งที่เขาวาดเสร็จและแสดงให้เห็นคนอื่นรับรู้

ผู้ใหญ่บางคนอาจเริ่มหัดเด็กให้ข้ามขั้นการวาดโดยให้การขีดเขียนเป็นการเขียนของเด็ก และเป็นสิ่งที่จะช่วยในการขยายการสนทนาของเด็กเพื่อสื่อความหมาย ดังนั้นการให้เด็กหัดวาดภาพตามลำดับขั้นจึงเหมาะสม แต่เป็นการไม่เหมาะที่จะให้เด็กเลิกสนทนาก่อนที่เขาจะขยายความคิดด้วยการวาด

เด็กวัย 3 ขวบมักชอบลอกแบบภาพเรขาคณิตโดยเฉพาะรูปวงกลมซึ่งเด็กวัยนี้จะวาดได้ เนื่องจากการวาดรูปวงกลมเป็นรูปที่วาดง่ายที่สุด ซึ่งการวาดรูปทรงเรขาคณิตๆ จะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา

ขั้นพัฒนาการของเด็ก แต่ละระดับอายุเกี่ยวกับการเรียน และการวาดภาพมีดังนี้

4-5 ปี เด็กสามารถถือแปรงระบายสีด้วยนิ้วได้ แทนการใช้กำปั้น และจับกระดาดวางในตำแหน่งที่ต้องการวาดได้ และให้เหมาะกับพู่กันระบายสี สามารถเขียนเส้นวน ๆ สีเหลี่ยมและรูปง่าย ๆ คล้าย ๆ แมวได้ ซึ่งเป็นขั้นใช้สัญลักษณ์แทนการขีดเขียน เด็กจะวาดในสิ่งที่มีความหมาย คนและวัตถุที่เขาวาดดูเหมือนว่าจะเป็นสัญลักษณ์มากกว่าเหมือนของจริง

5-6 ปี สามารถเขียนรูป 3 เหลี่ยมได้ และเส้นทะแยงมุมและเขียนชื่อตนเองได้เขียนตัวอักษรได้ เขียนตัวอักษรบนล่างได้ (สระ วรรณยุกต์) เขียนตัวเลข 1-9 ได้การวาดภาพมักมีรายละเอียดมากขึ้น และเป็นขั้นก่อนมีระบบเช่นนี้ พื้นดิน ท้องฟ้า เมฆ และมีขนาดที่สัมพันธ์กับความเป็นจริง และวาดภาพคนที่มีส่วนประกอบชัดเจนประมาณ 6-7 ส่วน

ทักษะความคล่องแคล่ว

กิจกรรมการวิ่งและเดินเป็นกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อรับรู้ ตลอดจนการเล่นเกวียนต่าง ๆ ช่วยได้มาก อาจจะสั่งให้เขาเดินไปที่ใดที่หนึ่งแล้วสั่งให้หยุด โดยให้เขาหยุดตอบที่กำลังเคลื่อนไหว เขาจะได้ควบคุมกล้ามเนื้อได้ อาจจะให้สัญญาณต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งเกมเหล่านี้ทำให้เด็กรับรู้ประสาทสัมผัสของตนเอง

ขั้นต่อไปการบูรณาการรับรู้ คือ การบอกให้เขาหยุดขณะที่เขาเดินหรือวิ่งบนเส้นทางที่กำหนด แต่การบอกครั้งนี่จะเป็นแบบของการบอกนามธรรม โดยไม่ได้ใช้สัญลักษณ์

ขั้นที่ยากขึ้นต่อไปการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ คือการให้เด็กเคลื่อนไหวแบบซิกแซก โดยครูขีดเส้นบนพื้นด้วยขอลูกที่ทววน แล้วให้เด็กเคลื่อนไหวไปตามเส้นโดยไม่หยุด การกระโดดก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการฝึกการรับรู้การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ อาจให้เด็กกระโดดขึ้น - ลง ตามคำสั่งบนพื้นห้อง

กิจกรรมการใช้แขนและมือก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งจะต้องดูการประสานกันระหว่างตาและมือ กิจกรรมเช่นการขว้างลูกบอลหรือถุงกล้วยไปยังเป้าหมาย แต่ต้องตั้งจุดที่ขว้างลูกบอลหรือถุงกล้วยไปยังเป้าหมาย แต่ต้องตั้งจุดที่จะขว้างไปให้ตรงหน้าของเด็ก และจุดที่ขว้างไปต้องสูงมากพอและมีระยะที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก และเด็กมีโอกาสนี้จะได้ขว้างวัตถุที่มีขนาดต่าง ๆ ด้วยมือทั้งด้านซ้ายและขวา และทั้ง 2 มือ ซึ่งรวมเป็นกิจกรรมที่ใช้ทั้งแขนและมือเด็กควรได้ล่อลูกบอลไปตามเส้น และได้ตีลูกบอลไปด้วยมือหรือด้วยไม้ ผู้ใหญ่สามารถจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อพัฒนาการรับรู้การเคลื่อนไหวของเด็กได้เพื่อพัฒนาการรับรู้ของเด็กในอนาคต การรับรู้โดยผ่านกระบวนการมอง การฟัง และด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมบนพื้นฐานของความเหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก โดยให้เด็กได้เคลื่อนไหวในแง่ของการให้มีพฤติกรรมโดยใช้สายตา และให้เด็กเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่ให้กับพฤติกรรมที่ตอบสนอง เช่นการที่แม่สั่งให้ทำงานบ้านว่าควรทำอะไรบ้างและเด็กเข้าใจและทำได้ เป็นต้น

การตระหนักรู้ด้านการรับรู้เกี่ยวกับระยะ คือเด็กรับรู้ระยะและพื้นที่ระหว่างการวางแผนร่างกายหรือส่วนต่างๆของร่างกายกับสิ่งของหรือวัตถุที่อยู่รอบๆตัวเช่นการเคลื่อนไหวอย่างไรไม่ให้ชนสิ่งของ

พัฒนาการของประสาทสัมผัส จะเริ่มจากกิจกรรมที่เป็นของกล้ามเนื้อใหญ่ก่อน ซึ่งเป็น การเคลื่อนไหวร่างกายทุกๆส่วนของเด็กหรือเป็นการเคลื่อนไหวโดยอวัยวะส่วนหลักของร่างกาย และควบคุมส่วนนั้นๆ เช่นกิจกรรมการเตะ การจับลูกบอล เด็กจะรับลูกบอลที่นุ่มได้ดีกว่าลูกบอลที่ไม่เหมาะกับเขา และแม้แต่สีรูปร่างของลูกบอลก็มีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติของเด็กด้วย เช่นเด็กรับลูกบอลที่มีขนาดใหญ่ได้ ก่อนหน้าหนักเบา สีสันที่สดใสได้ดีกว่าก่อนจะไปรับลูกบอลเล็ก ๆ และหนักเป็นต้น

เด็กจะเคลื่อนไหวตามที่เขารับรู้ การเล่นเกม วาดภาพ และการเขียนเป็นตัวอย่างของการรับรู้การเคลื่อนไหว เป็นการพูดถึงการควบคุมส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่นการควบคุม แขน -มือ การประสานของตาและมือ

- การควบคุมแขนและมือ เด็กจำเป็นต้องฝึกฝนการใช้มือและแขน เช่น ขว้างลูกบอลขนาดต่าง ๆ ดึงวัตถุต่าง ๆ เด็กต้องประสานการเคลื่อนไหวของแขนทั้ง 2 ข้าง เพื่อที่จะปาววัตถุไปยังจุดหมาย

- การประสานของมือ-ตา สังเกตได้จากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เด็กผลักรถไฟไปตามทาง และขณะที่เขาลากเส้นด้วยดินสอในกระดาษ

เด็ก 3 ขวบ จะตัดรูปร่างกลมได้ และปฏิบัติได้ง่าย ๆ แต่เมื่อเด็กอายุต่ำกว่านี้เขาไม่สามารถทำได้แม้แต่การวางนิ้วลงในขากรรไกร นี่เป็นการแสดงให้เห็นว่าวุฒิภาวะมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก วุฒิภาวะมีผลต่อการพัฒนาเด็กในวัยต้น ๆ แต่ไม่ลืมว่าประสบการณ์ก็มีความสำคัญต่อทักษะ เช่น ทักษะการตัดด้วยกรรไกร การที่พ่อแม่ให้โอกาสได้ฝึกการใช้ เป็นต้น (ก่อนที่เด็กจะเข้าโรงเรียน)

ทักษะการใช้กรรไกรเป็นการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และมันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่นกิจกรรมการเล่นเกม และกิจกรรมกีฬา

ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากพ่อแม่หรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่เขาได้พบทำให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่- เล็ก ซึ่งมันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับด้วย

ทักษะการจำแนกตามเพศ

พ่อแม่ ครู และคนอื่น ๆ ผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในระดับปฐมวัย ต้องสังเกตความแตกต่างระหว่างเพศของพัฒนาการทางร่างกายในขั้นนี้ ตามทฤษฎีของกิเซล เด็กหญิงจะมีวุฒิภาวะมาก่อนเด็กชาย เช่นทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่นกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างเด็กหญิงและเด็กชาย

เพศ	อายุที่ทำได้	กิจกรรม	เปอร์เซ็นต์
เด็กชาย	6 ปี	วาดรูปสี่เหลี่ยม	48%
เด็กหญิง	4 ปี		61%
เด็กชาย	8 ปี	วาดคนที่มือยาว 8 ส่วน	45%
เด็กหญิง	5 ปี		77%
เด็กชาย	5 ปี	เขียนตัวอักษร	53%
เด็กหญิง			88%

ในระดับเด็กปฐมวัย เด็กผู้หญิงมีแนวโน้มว่า จะมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กชาย แต่ไม่จำเป็นว่าต้องทุกคน แต่สถิตินี้ เป็นค่าเฉลี่ยเท่านั้นมีข้อพิสูจน์จากนักวิจัยว่า เหตุที่เด็กหญิงมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กชาย เพราะว่า วุฒิภาวะของเด็กหญิง เร็วกว่าเด็กชาย เช่น เด็กหญิงเดินได้ก่อน ตัดกระดาษได้เร็วกว่า เป็นต้น

แต่เด็กชายมักมีพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ได้ดีกว่าเด็กหญิง จึงทำให้เด็กชายมีทักษะทางกีฬามากกว่าผู้หญิงมีพัฒนาการด้านร่างกายสูงกว่าชายในช่วง 14 ปี และค่อย ๆ ลดลงเมื่อวัยต่อไป เด็กชายมีแขนยาวกว่าและมีไหล่ที่กว้างกว่าหญิง เด็กหญิงมีความอ้วนกว่า แต่มีกล้ามเนื้อน้อยกว่าเด็กชาย ความแตกต่างของพัฒนาการของเด็กหญิงและเด็กชายขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ปฏิบัติโดยใช้กาย และโอกาสในการได้รับการสอน และฝึกฝนอย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่ทำให้ทั้ง 2 เพศมีความแตกต่างกัน

จากการที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของพัฒนาการทางด้านร่างกายจะเป็นไปตามวุฒิภาวะ การเรียนรู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมเพราะวุฒิภาวะมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ หากเด็กยังไม่พัฒนาถึงขั้นวุฒิภาวะการเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นด้วยหากเด็กจะประกอบกิจกรรมอย่างหนึ่งได้ต้องมีการเจริญเติบโตที่เหมาะสมกับวัยดังนี้

การใช้ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ การที่เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการยืน เดิน ปลายเท้า วิ่ง ลาก ดันสิ่งกีดขวาง โยน ปา ขว้าง รับลูกบอล โยนลูกบอล กระโดดเชือก

การใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การแต่งตัว และรับประทานอาหารเอง ถอดถุงเท้า รองเท้า ใช้ช้อนและส้อม เย็บ ปัก ถัก ร้อย ใช้กรรไกร ผูกเชือก ตัดกระดาษได้

พัฒนาการของตาและมือ ได้แก่ ความสามารถของเด็กในการตัดกระดาษด้วยการใช้กรรไกร สร้างบล็อก ควบคุมดินสอ และนิ้วมือ ได้ แต่เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถพัฒนาได้ดี และเต็มที่เหมือนการใช้ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

การวาดภาพลายเส้น ได้แก่ ความสามารถของเด็กในการขีดเขียน เช่น วาดภาพแบบเส้นยุ่งมักทำเป็นเส้นจุดที่ง่าย ๆ เมื่อเขามีพัฒนาการ สูงขึ้น ก็จะสามารถวาดภาพลายเส้นโค้ง และเป็นวง และอาจจับดินสอได้ถนัดมากขึ้น

2.6 การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

นันทา แทนธานี. (2534 : 10) กล่าวว่า การที่ผู้ปกครองส่งเสริมความเจริญเติบโตความแข็งแรงของร่างกายเด็ก ด้วยการดูแลความสะอาดของร่างกาย และฝึกให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาดของอวัยวะต่าง ๆ รู้จักปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน อย่างมีสุขนิสัยที่ดี เช่น รู้จักแปรงฟัน และพักผ่อน อย่างเพียงพอ ถูกวิธี ดูแลและฝึกให้เด็กรู้จัก เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รู้จักหลีกเลี่ยง และป้องกันตัวจากการเกิดโรค และนำเด็กไปตรวจรักษาทุกครั้งที่มีป่วย รวมทั้งการส่งเสริมการทำงานของกล้ามเนื้อ เช่น จัดหาอุปกรณ์ ดินน้ำมัน ดินสอสี ให้เด็กเล่น เป็นต้น

ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535 : 18 - 21) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายไว้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกายจัดเป็นพัฒนาการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการพัฒนาทางด้านร่างกายเป็นพื้นฐานของทางด้านสติปัญญา การพัฒนาทางด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดการรับรู้ เพื่อนำกลับไปสู่การทำงานของระบบประสาท ส่วนกลางเกิดเป็นโครงสร้างสติปัญญาในตัวเด็ก นอกจากนี้พัฒนาการทางร่างกาย ยังมีผลสืบเนื่องถึงพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม การพัฒนาทางสมอง สติปัญญา การเรียนรู้ และจินตนาการ การพัฒนาในด้านสติปัญญา ความสามารถ อารมณ์ สังคม มีเงื่อนไขหรือรากฐานจากการพัฒนาทางด้านร่างกาย

จินตนา หมู่ผึ้ง. (2535 : 30) กล่าวว่า การส่งเสริมทางร่างกาย คือ การส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย ปลูกฝังทางสุขภาพอนามัย ฝึกกิจนิสัย และสุขนิสัยที่ดี ให้รักษาความสะอาด รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ และเป็นเวลา ตลอดจนการเข้าห้องน้ำห้องส้วมให้ถูกต้อง ฝึกให้เล่นออกกำลังกายเพื่อบริหารกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ทั้งรู้จักการพักผ่อนหย่อนใจที่ถูกวิธี

ทิศนา แคมมณี และคณะ. (2536 : 45) ได้เสนอหลักการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก ไว้ดังนี้

1. การให้เด็กรับประทานอาหารที่ปลอดภัยปราศจากเชื้อโรค มีปริมาณคุณค่า และรสชาติที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม
2. การฝึกให้เด็กช่วยตนเองในการรับประทานอาหาร และมีสุขนิสัยที่ดี รับประทานเป็นเวลา เป็นที่ และมีมารยาทในการรับประทานอาหาร จะทำให้เด็กมีสุขภาพดีและมีระเบียบ
3. การฝึกให้เด็กตัดสินใจเลือกบริโภคอย่างฉลาด นอกจากจะมีผลดีต่อสุขภาพแล้ว ยังช่วยฝึกทักษะการคิดของเด็กด้วย
4. การให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การมอง การฟัง การดม การชิม และการลูบคลำ จะช่วยให้ประสาทสัมผัสส่วนนั้น ๆ พัฒนาดูดจนช่วยกระตุ้นให้สมองมีการเจริญเติบโตที่ดีด้วย
5. การให้เด็กได้ออกกำลังกายอย่างเพียงพอ มีโอกาสได้พัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย
6. การให้เด็กมีกิจกรรมที่เคลื่อนไหว และกิจกรรมที่สงบอย่างสมดุลในแต่ละวันจะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตอย่างสมดุลทั้งทางกายและใจ
7. การจัดที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มของใช้ และสภาพแวดล้อมปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเด็กทั้งกายและใจ

8. การกิน การเล่น การออกกำลังกาย พักผ่อนนอนหลับอย่างพอเหมาะพอดี จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเด็ก และเป็นการช่วยฝึกนิสัยที่ดีให้กับเด็ก

9. การสังเกตความผิดปกติของเด็ก การขอคำปรึกษาเพื่อป้องกันหรือแก้ไขความผิดปกติของเด็กตั้งแต่แรกเริ่มจะช่วยป้องกันไม่ให้เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากในภายหลัง

10. การพาเด็กไปรับบริการสุขภาพอนามัย รับภูมิคุ้มกันโรคและตรวจสอบพัฒนาการเด็ก

เป็นหน้าที่โดยตรงของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูเด็กที่พึงปฏิบัติเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องตามกำหนด เพื่อช่วยให้ทราบอัตราการเจริญเติบโตของเด็ก และสามารถให้ความช่วยเหลือแก้ไขได้ทันเวลาที่เมื่อเด็กเกิดปัญหาสุขภาพ

11. การฝึกให้เด็กรู้จักป้องกันตนเองจากโรคภัยต่าง ๆ การให้การดูแลรักษาพยาบาลขั้นต้นแก่เด็ก เมื่อเจ็บป่วยอย่างถูกวิธีเสียแต่เนิ่น ๆ รวมทั้งการป้องกันและดูแลเด็กให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและสารพิษต่าง ๆ จะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาสุขภาพแก่เด็ก

วราภรณ์ รักวิจัย (2540 : 70) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายนั้น เป็นเรื่องของการส่งเสริมความเจริญเติบโตความแข็งแรงของร่างกาย ให้มีสุขภาพอนามัยดี ฝึกกิจนิสัยและนิสัยที่ดี รู้จักการเลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์และเป็นเวลา การใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม ได้ถูกต้อง รู้จักการเล่น และการออกกำลังกายให้ถูกต้อง ทั้งรู้จักการพักผ่อนให้เพียงพอ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ดังนี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูง ถูกส่วนหรือใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐาน
2. การทำงานของประสาทสัมผัส ประสานและสัมพันธ์กัน คือ ตา หู มือ และเท้า
3. มีสุขภาพอนามัย สภาพของร่างกายดี คือมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตอยู่ในภาวะปราศจากโรคภัยต่าง ๆ
4. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้
5. ความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ได้ดี
6. รู้จักรักษาความสะอาดร่างกายของตนเอง ตลอดจนเครื่องแต่งกาย
7. มีบุคลิกภาพดี ทั้งทางร่างกาย และการยืນการนั่ง

นภเนตร ธรรมบวร. (2540 : 39) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กไว้ว่า เด็กจำเป็นต้องได้รับอาหารที่เป็นประโยชน์อย่างเพียงพอ ได้ออกกำลังกายและพักผ่อนอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการดูแลรักษาร่างกายให้สะอาดถูกสุขอนามัย ซึ่งจะช่วยป้องกัน โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ เด็กควรได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย ได้รับการป้องกันจากโรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุต่าง ๆ ตลอดจนได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย เด็กจำเป็นต้องได้รับโอกาสที่จะใช้กล้ามเนื้อต่าง ๆ ตลอดจนประสาทสัมผัสต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เพื่อให้วัยวัยดังกล่าวเจริญเติบโตขึ้นด้วยดี นอกจากนี้ ควรมีการสังเกตพัฒนาการอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ เพื่อเฝ้าระวังความพิการอันเกิดจากความผิดปกติ

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2543 : 79) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัยว่า สิ่งสำคัญอย่างแรกที่พ่อแม่ต้องใส่ใจ คือ สุขภาพที่ดีและความปลอดภัยของลูก ลูกจะต้องได้รับประทานอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย และสมอง โดยเฉพาะในช่วงแรกเริ่มของชีวิต ถ้าลูก

ได้กินนมแม่จะดีที่สุด เนื่องจากอาหารเป็นพลังงานของสมองเพราะฉะนั้นควรรับประทานอาหารให้ถูกวิธี ได้คุณค่าครบถ้วน และรับประทานให้หลากหลายชนิดทั้งอาหารประเภทแป้ง เนื้อสัตว์ ไขมัน ผักและผลไม้ อาหารประเภทถั่ว และธัญพืช ซึ่งได้ผลดีต่อสมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อมัน ไขมันจากปลาจะดีที่สุด นอกจากนี้ ก็ต้องให้ลูกได้มีโอกาสออกกำลังกายสม่ำเสมอด้วย จะมีผลให้เลือดไปเลี้ยงร่างกายและสมองได้ดี การออกกำลังกาย จะทำให้สมองได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ

บันทึกคุณแม่ (2544 : 10) ได้กล่าวถึง ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ช่วงลูกอายุ 5 – 6 ปี ในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก – มัดใหญ่ทำงานอย่างเต็มที่ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาสมองของลูกให้เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว เพราะการทำงานของระบบประสาทที่อยู่ในสมองของเด็กกับกล้ามเนื้อมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งบิดามารดาสามารถฝึกให้ลูกด้วยวิธีต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ร้องรำทำเพลง ชวนลูกเดินตามเสียงเพลง หรือทำกิจกรรมเข้าจังหวะ ทำให้เด็กได้ฝึกใช้กล้ามเนื้อได้อย่างคล่องแคล่วขึ้น
2. วิ่งไล่จับ เกมโยนลูกบอล หรือ กระโดดเชือก ช่วยให้ลูกฝึกใช้กล้ามเนื้อสัมพันธ์กับสายตาด้วยเช่นกัน
3. แก้อีตันตรี เปิดเพลงโปรดของลูกแล้วเดินร่ายกันไปทั้งพ่อแม่ลูก พอหยุดเพลงก็ให้ทุกคนวิ่งหาแก้อีตัน ช่วยให้ลูกฝึกการเดิน และการวิ่งไปพร้อมๆ กับการกะจังหวะได้ถูกต้องแม่นยำ
4. สามล้อ หาจักรยานสามล้อให้ลูกถีบเล่นบริเวณบ้าน ช่วยให้ลูกสามารถใช้กล้ามเนื้อขาได้อย่างเต็มที่
5. นักกายกรรมตัวจิ๋ว ลองให้ลูกยืนบนขอนไม้ แล้วให้ทรงตัวเดินโดยไม่ให้ตกลงมา หรือ ลองให้เขากระโดดข้ามสิ่งกีดขวางแบบต่างๆ เพื่อฝึกการทรงตัว และการใช้กล้ามเนื้อขา ประสานกับสายตาให้เกิดความสัมพันธ์กัน
6. การว่ายน้ำ การว่ายน้ำเป็นกิจกรรมช่วยให้ลูกออกกำลังกายได้อย่างคล่องแคล่ว และยังเด็กวัยนี้ชอบเล่นน้ำ เพราะเขาจะทรงตัวในน้ำได้อย่างเป็นอิสระ

ดังกล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโดยส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกายเด็กด้วยการดูแลความสะอาดของร่างกาย และฝึกให้เด็กรู้จักปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ฝึกรับประทานอาหาร การออกกำลังกายอย่างเพียงพอ รวมทั้งการส่งเสริมการทำงานของกล้ามเนื้อ เช่น จัดหาอุปกรณ์ ดินน้ำมัน ดินสอสี ให้เด็กเล่น เป็นการได้พัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย นอกจากนี้การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา การที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่างๆ จนก่อให้เกิดการรับรู้ เพื่อนำกลับไปสู่ การทำงาน ของระบบประสาทส่วนกลาง เกิดเป็นโครงสร้างสติปัญญา

2.7 การประเมินระดับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

ความแตกต่างของร่างกายระหว่างบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของเด็กแต่ละคนที่จะพัฒนาไปในอัตราที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากสภาพการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันของผู้ปกครอง ดังนั้น การที่ครูต้องการประเมินว่าเด็กปฐมวัย อยู่ในวัยเดียวกัน แต่ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม การเคลื่อนไหวทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแตกต่างกัน ซึ่งสามารถประเมินได้จากการที่ศึกษาจาก ตำรา หนังสือจิตวิทยาพัฒนาการและนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการการเคลื่อนไหว ทั้ง กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก ซึ่งใช้เป็นข้อมูลที่จะประเมินระดับพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ได้ ดังนี้

กิเซลล์ และคอร์บิน ได้กล่าวสรุปพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัยตาม ลักษณะพฤติกรรมทางการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก

พัฒนาการด้าน การเคลื่อนไหว	ลักษณะพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย		
	3 - 4 ปี	4 - 5 ปี	5 - 6 ปี
1. การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการเคลื่อนที่ (Locomotive Abilities)			
1.1 การเดิน	- เดินเขย่งเท้าได้สั้นๆ - เดินได้ตรงทาง และเดินถอยหลังได้ - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้	- เดินเขย่งเท้าได้ไกลพอสมควร - เดินสลับเท้าแกว่งแขนคล้ายผู้ใหญ่ - เดินขึ้น-ลงบันไดสลับได้	- เดินเขย่งปลายเท้าได้ไกล - เดินคล่องแคล่วเหมือนผู้ใหญ่ - เดินขึ้น-ลงบันไดสลับได้คล่องแคล่ว
1.2 การวิ่ง	- วิ่งตามลำพังได้ไม่สะดุด	- วิ่งได้คล่องแคล่วควบคุมการเริ่มออกวิ่งหยุดวิ่ง และเลี้ยวได้ดี	- วิ่งได้รวดเร็วและหยุดได้ทันทีหมุนตัวเลี้ยวได้คล่อง
1.3 การกระโดด	- กระโดดจากพื้นด้วยเท้าทั้งสองอยู่กับที่ - กระโดดจากที่สูง 10 นิ้ว ด้วยเท้าทั้งสอง	- ยืนแล้วกระโดดได้สูง 8-10 นิ้ว - วิ่งแล้วกระโดดได้สูง 23 - 33 นิ้ว	- ยืนแล้วกระโดดได้สูง 12 นิ้ว โดยใช้ปลายเท้า - วิ่งแล้วกระโดดได้สูง 28 - 35 นิ้ว

พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว	ลักษณะพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย		
	3 - 4 ปี	4 - 5 ปี	5 - 6 ปี
1.4 การกระโดดขาเดียว	- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ 1 - 2 ครั้ง เฉพาะขาที่ถนัด	- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ 4 - 6 ครั้ง ติดต่อกัน ไข่เท้าข้างเดียว	- กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ไกล
1.5 การกระโดดควมแบบม้าวิ่ง	-	- เริ่มต้นกระโดดควมแบบม้าวิ่ง	- กระโดดควมแบบม้าวิ่งได้คล่องแคล่ว
1.6 การก้าวกระโดดถัดเท้า	- เริ่มต้นก้าวกระโดดถัดเท้าได้ข้างเดียว	- ก้าวกระโดดเท้าด้วยเท้าทั้งสองทีละข้าง	- ก้าวกระโดดถัดเท้าสลับข้างได้คล่องแคล่ว
1.7 การเตะ	- เตะลูกบอลไปข้างหน้าได้ ไม่มีทิศทาง	- เตะลูกบอลกระเยะได้พอควร	- เตะลูกบอลกระเยะได้ดีขึ้น
1.8 การปีนป่าย	- ไต่ขึ้นไม้สั่นได้	- ปีนป่ายขึ้นลงไม้สั่นได้ดี	- ปีนเครื่องเล่นสนามไม้สั่นแกว่งไกลตัวได้ดีขึ้น
1.9 การถีบจักรยาน	- ถีบจักรยานสามล้อหลบสิ่งกีดขวางได้	- ถีบจักรยานสามล้อเลี้ยวกลับหลังได้	- เริ่มต้นหัดขี่จักรยานสองล้อได้
2. การใช้กล้ามเนื้อเล็กในการหยิบจับ (Manipulative Abilities)			
2.1 การโยน	- โยนลูกบอลด้วยมือทั้งสอง ลำตัวตรง	- โยนลูกบอลได้ไกลขึ้นตามแนวระนาบ ให้อยู่กับที่	- โยนลูกบอลคล้ายผู้ใหญ่ยื่นเท้าออกมา ใช้แขนเหวี่ยงลูก
2.2 การรับ	- รับลูกบอลด้วยแขนตรงรับพละตมาก กว่ารับลูก	- รับลูกบอลด้วยแขนขณะศอกอยู่หน้าลำตัวยังกระเยะไม่ถูก	- รับลูกบอลขนาดเล็กลงได้ด้วยมือ ขนาดใหญ่พับข้อศอกข้างลำตัว กระเยะได้ดีพอควร

พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว	ลักษณะพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย		
	3 - 4 ปี	4 - 5 ปี	5 - 6 ปี
2.3 การหยิบ	- ต่อแท่งไม้บล็อกได้ 9 - 10 อัน - ต่อแท่งไม้บล็อกเป็นรูปสะพานตามแบบได้ - หยิบลูกกวาดใส่ขวด 10 เม็ดได้ในเวลา 30 วินาที - ต่อภาพตัดต่อ 3 - 5 ชิ้นได้	- ต่อแท่งไม้บล็อกได้โดยไม่ล้ม - ต่อแท่งไม้บล็อกเป็นรูปประตูตามแบบได้ - หยิบลูกกวาดใส่ขวด 10 เม็ดได้ในเวลา 25 วินาที - ต่อภาพตัดต่อ 6 - 9 ชิ้นได้	- รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง - ต่อแท่งไม้บล็อกเป็นรูปบันไดได้ - หยิบลูกกวาดใส่ขวด 10 เม็ดได้ในเวลา 18 - 20 วินาที - ต่อภาพตัดต่อ 7 - 15 ชิ้นได้
2.4 การตัด	- ตัดกระดาษเป็นชิ้นส่วน	- ตัดกระดาษตามเส้นตรงได้	- ตัดกระดาษตามเส้นโค้งได้
2.5 การขีดเขียน	- เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้	- เขียนรูปร่างสี่เหลี่ยมจตุรัสตามแบบได้	- เขียนรูปร่างสามเหลี่ยมตามแบบได้
2.6 การพับ	- พับและรีดสันกระดาษสองทบตามแบบได้	- พับและรีดสันกระดาษสามทบตามแบบได้	- พับและรีดสันกระดาษได้คล่องแคล่วหลายทบ
2.7 การวาด	- วาดภาพคนมีศรีษะตา ขา ปาก	- วาดภาพคนมีศรีษะตา ขา ปาก ลำตัวเท้า จมูก	- วาดภาพคนมีศรีษะตา ขา ปาก ลำตัวเท้า จมูก แขน มือ คอ ผม

สรุปได้ดังนี้
 โดโรธี มาร์โลว์ (Dorothy Marlow. 1973) ได้แบ่งขั้นของพัฒนาการทางกายของเด็ก

อายุ	พฤติกรรมและเกณฑ์
อายุ 3 ปี	- ขึ้นบันไดได้โดยสลับขาได้ ต่อไม้ลูกบาศก์ได้ 9 – 10 ก้อน ลอกรูปกลมหรือรูปเหลี่ยมตามแบบได้ ถอดเสื้อผ้าได้ เข้าห้องน้ำและนั่งโถส้วมได้ ชอบใช้มือเล่นของต่าง ๆ เดินหน้าถอยหลังได้ กระโดดในระยะเตี้ย ๆ ได้ ใช้กรรไกร ร้อยลูกปัดอันโต ๆ ได้ วาดรูปง่าย ๆ ได้ ใช้ไม้รูปสี่เหลี่ยม 3 อัน ซ้อนกันสร้างสะพานได้ ถอดและใส่กระดุมเสื้อด้านหน้าและข้างลำตัวได้ แต่งตัวเองได้ เข้าห้องส้วมเองได้ ล้างมือและล้างกันให้ตนเอง แปรงฟันเอง ตักอาหารเข้าปากโดยไม่เลอะเทอะ
อายุ 4 ปี	- ปีนได้คล่อง กระโดดได้ดี เดินขึ้นและลงบันไดได้ โดยไม่ต้องใช้มือเกาะเหนี่ยวราวบันได ก้าวเท้าขึ้นบันไดโดยสลับขาเหมือนผู้ใหญ่ ขว้างลูกบอลได้ดีขึ้น ใช้กรรไกรตัดรูปภาพจากหนังสือพิมพ์ ลอกเลียนแบบในการวาด รูปสี่เหลี่ยมได้ใช้ไม้รูปสี่เหลี่ยมสร้างเป็นประตูหรือหอคอยได้ 5 ชั้น ใส่และถอดกระดุมด้านหน้าและด้านข้างได้ ผูกเชือกกรองเท้าได้ แปรงฟันได้
อายุ 5 ปี	- วิ่งได้คล่องแคล่วและเล่นไปด้วยในขณะเดียวกัน กระโดดได้คล่อง เขย่งปลายเท้าได้ กระโดดเชือกได้ กระโดดขึ้นบันไดได้ที่ละ 2 – 3 ขั้นได้ กระโดดสลับเท้าได้เล่นสเก็ตได้ ยืนขาเดียวได้นาน 8 วินาที เก็บของเล่นไว้ในหีบได้อย่างเป็นระเบียบ ใช้พ็อนตอกตะปูได้ เขียนอักษรตามตัวอย่างได้ สามารถพับกระดาษได้ตามรูปแบบ เขียนรูปคนพอเป็นรูปร่าง เขียนรูปสามเหลี่ยมตามตัวอย่างได้ อาบน้ำเองได้ แต่งตัวเองได้ ผูกเชือกกรองเท้าเองได้ ใช้มือได้มากขึ้น

ที่มา : Dorothy Marlow. Textbook of pediatric nursing. Philadelphia : W.S.Saunders, 1973.

เดนเวอร์ (Denver : 1966) ได้แบ่งพัฒนาการทางร่างกายไว้ตามช่วงอายุ ดังนี้

อายุ	พฤติกรรม	เกณฑ์
อายุ 2 – 3 ปี	ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านสังคม	- เตะและขว้างลูกบอลเหนือศีรษะได้ ถีบจักรยาน 3 ล้อได้ - ขีดเขียนเล่นเอง ต่อลูกบาศก์ได้ 4 – 8 อัน ลากเส้นตรงตามแบบได้ เทลูกกวาดจากขวดเอง - ใส่เสื้อผ้าเอง กินข้าวด้วยช้อนได้แต่หกเล็กน้อย ล้างและเช็ดมือได้ ช่วยงานบ้านง่าย ๆ ได้
อายุ 3 – 4 ปี	ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านสังคม	- กระโดดไกลได้ ยืนขาเดียวได้ กระโดดอยู่กับที่ - ลอกรูปวงกลม สร้างสะพานตามแบบได้ ชี้เส้นยาวที่สุด - ใส่เสื้อเอง แต่งตัวได้เองโดยมีผู้ช่วย เล่นกับเพื่อน
อายุ 4 – 5 ปี	ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านสังคม	- ยืนขาเดียวได้ 5 วินาที กระโดดขาเดียวได้ รับลูกบอลได้ - เดินต่อเท้าไปข้างหน้าได้ - ลอกรูปกากบาทได้ วาดคนได้ 3 ส่วน - ติดกระดุมเองได้ ไม่ร้องไห้เมื่อต้องแยกจากแม่ แต่งตัวได้เอง
อายุ 5 – 6 ปี	ด้านกล้ามเนื้อใหญ่	- ยืนขาเดียวได้ 10 วินาที เดินต่อเท้าถอยหลัง - วาดภาพคนได้ 6 ส่วน วาดสี่เหลี่ยมตามแบบได้

แหล่งที่มา : Denver. 1966 อ้างอิงมาจาก พ.ญ. คุณหญิงสุภา มาลากุล ณ อยุธยา.

แบบทดสอบเพื่อการศึกษาพัฒนาการของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์สุขภาพจิต ม.ป.ป.

คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา (2540 : 8 – 9) ได้กล่าวสรุปตารางพัฒนาการปกติที่สำคัญของเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา ไว้ดังนี้

พัฒนาการด้านร่างกาย		
3 – 4 ปี	4 – 5 ปี	5 – 6 ปี
- เดินและวิ่งได้ - กระโดดได้ไม่ดี - รุ่มง่าม - ประสาทยังไม่สัมพันธ์กัน - เริ่มรู้จักใช้พลัง	- กระโดด ขว้างได้ดี - ว่องไว กระฉับกระเฉง - กล้ามเนื้อเริ่มประสานสัมพันธ์ดีขึ้น	- คล่องแคล่วไม่อยู่นิ่ง - ใช้กล้ามเนื้อเล็ก ได้ดี เช่น ติดกระดุมเสื้อ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 : 8 – 25) ได้ กล่าวถึง การประเมินและส่งเสริมพัฒนาทางด้านกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ดังนี้

1.1การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อใหญ่

1.1.1 พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก 3 ระดับอายุ

อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
1. ยืนขาเดียวได้ 5 วินาที	1. ยืนขาเดียวได้ 8 วินาที	1. ยืนขาเดียวได้ 10 วินาที
2. ก้าวยืนบนกระดานทรงตัวได้ (15x20 ซม.)	2. -	2. -
3. เดินบนกระดานทรงตัวโดยใช้แขนทรงตัวได้	3. เดินบนกระดานทรงตัว โดยไม่ใช้แขนช่วย	3. -
4. -	4. เดินต่อเท้าไปข้างหน้าบนกระดานทรงตัวได้	4. เดินต่อท้ายถอยหลังบนเส้นตรงหรือกระดานทรงตัวได้
5. เดินเขย่งเท้าได้	5. -	5. -
6. เดินสลับเท้าขึ้นบันไดได้	6. เดินสลับเท้าขึ้น-ลงบันไดได้	6. เดินสลับเท้าขึ้น-ลงบันไดได้อย่างคล่องแคล่ว
7. -	7. วิ่งอ้อมหลักโดยไม่โดนหลักและไม่ล้ม	7. วิ่งได้รวดเร็ว และหยุดได้ทันที
8. -	8. -	8. วิ่งก้าวกระโดด (ลkip) ได้
9. ตะบองไปข้างหน้าได้	9. เดินหน้าและตะบองได้	9. -
10. โยนลูกบอลอย่างมีทิศทางได้	10. โยนลูกบอลได้ไกล 2 เมตร	10. โยนลูกบอลได้ไกล 3 เมตร
11. รับลูกบอลได้โดยมีข้อทั้งสองและลำตัวช่วยได้	11. รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองโดยไม่ใช้ลำตัวช่วย	11. รับลูกบอลที่กระดอนมาจากพื้นด้วยมือทั้งสองได้
12. -	12.-	12. ทอยถ่วงทรายได้ไกล 2 เมตร
13. เคลื่อนไหวร่างกายไปตามเพลงได้	13. เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายไปตามเพลงได้	13. เคลื่อนไหวร่างกายได้ตามจังหวะดนตรี
14. -	14. กระโดดสองเท้าได้ไกลประมาณ 20 ซม.	14. กระโดดสองเท้าตรงไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องกันได้
15. -	15. กระโดดเท้าคู่ได้สูง 15 ซม.	15. กระโดดเท้าสูงได้ประมาณ 30 ซม.
16. กระโดดขาเดียวได้ประมาณ 1-2 ครั้ง	16. กระโดดขาเดียวอย่างต่อเนื่องได้ประมาณ 10 ครั้ง	16. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ไกลประมาณ 1 เมตร

1.1.2 แนวทางปริมาณและส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่

(1) การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กอายุ 3-4 ปี

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
1. ยืนขาเดียวได้ 5 วินาที	สังเกตจากการยืนขาเดียวของเด็กในเวลา 5 นาที	1. ให้เด็กเล่นกระโดดโดยคืบ 1-5 2. ให้เด็กปีนเครื่องปีนปายหรือบาร์โค้ง 3. ให้เด็กเดินบนกระดานไม้แผ่นเดียว ให้เด็กก้าวขึ้นไปยืนบนกระดานแผ่นเดียวด้วยตนเอง
2. ก้าวขึ้นบนกระดานทรงตัวได้ (กว้าง 15 ซม. สูง 20 ซม.)	สังเกตจากการก้าวขึ้นไปยืนบนกระดานด้วยตนเอง	ให้เดินบนกระดานหรือเชือกราวทรงตัว โดยกางแขนให้เด็กทรงตัวได้
3. เดินบนกระดานทรงตัวโดยใช้แขนช่วยทรงตัวได้	สังเกตการเดินบนกระดานของเด็ก	ให้เด็กฝึกเอื้อมหยิบของจากที่สูง
4. เดินเขย่งเท้าได้	สังเกตจากการที่เด็กเดินเขย่งปลายเท้า	1. ให้เด็กเดินขึ้นลงบันไดเอง 2. ให้เด็กปีนเครื่องปีนปายหรือบาร์โค้ง 3. ให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม
5. เดินสลับเท้าขึ้นบันไดได้	สังเกตจากการที่ขึ้นบันไดของเด็กดีกว่าสลับเท้าหรือไม่	ให้เด็กเล่นเตะฟุตบอลที่สนามกลางแจ้งบ่อยๆ โดยใช้ขาข้างใดข้างหนึ่ง หรือข้างที่ถนัดเตะบอลไปข้างหน้า
6. เตะบอลไปข้างหน้าได้	สังเกตจากการเตะบอลของเด็ก	ให้เด็กเล่นโยนลูกบอลและเพิ่มระยะให้ไกลมากขึ้นเรื่อยๆ
7. โยนลูกบอลอย่างมีทิศทางได้	สังเกตจากการใช้มือทั้งสองโยนลูกบอลไปข้างหน้าประมาณ 1 เมตร	ให้เด็กรับลูกบอลและของเล่นนุ่มมือโดยใช้ลำตัวช่วยได้
8. รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองและลำตัวช่วยได้	สังเกตจากการรับลูกบอลของเด็ก	ครูเปิดเพลงให้เด็กเคลื่อนไหวไปตามจังหวะเพลง และส่งให้หยุดในท่าต่างๆ
9. เคลื่อนไหวร่างกายไปตามเพลงได้	สังเกตจากการเคลื่อนไหวของเด็กไปตามจังหวะเพลง	1. ให้เด็กเล่นบทบาทสมมติเป็น นัก เบิด โกว ขาหัก ต้องกระโดดไปด้วยขาเดียว จะเป็นขาใดก็ได้ 1-2 ครั้ง 2. ให้เด็กเล่นเกมเขย่งขาเดียว
10. กระโดดขาเดียวได้ประมาณ 1-2 ครั้ง	สังเกตจากการที่เด็กกระโดดขาเดียว	

(2) การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อของเด็กอายุ 4-5 ปี

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
1. ยืนขาเดียวได้ 8 วินาที	สังเกตจากการให้เด็กยืนขาเดียวโดยใช้ขาข้างที่ถนัดและนับ 1-10	1. ให้เด็กเล่นตามคำสั่ง 2. ให้เด็กเล่นเป็นป้าย
2. เดินบนกระดานทรงตัวโดยไม่ใช้เชมช่วยได้	สังเกตจากการให้เด็กเดินบนขอนไม้หรือกระดานทรงตัวขนาดกว้าง 15 ซม. ยาว 1.5 ถึง 2 เมตร สูง 20 ซม. โดยไม่ให้นักเรียนพยุงตัวช่วย	ให้เด็กเดินในระหว่างแนวเส้นที่ขีดไว้ที่พื้น
3. เดินต่อเท้าไปข้างหน้าบนกระดานทรงตัวได้	ให้เด็กเดินต่อเท้าบนขอนไม้หรือบนกระดานแผ่นเดียวที่สูงขึ้น โดยสังเกตว่าเด็กเดินต่อเท้าได้โดยปลายเท้าชิดสันเท้าได้ตรงไม่เซ	ให้เด็กต่อเท้าตามแนวบนกระดานด้วยตนเอง
4. เดินสลับเท้าขึ้นลงบันได้ได้	สังเกตเด็กขณะเดินขึ้นลงบันได้ด้วยตนเองว่า สามารถเดินสลับเท้าด้วยตนเองหรือไม่	1. ให้เด็กได้เชือกทายาย เครื่องมือนาย 2. ให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม 3. ฝึกให้เด็กขึ้นลงบันได้เอง
5. วิ่งอ้อมหลักโดยไม่โดนหลักและไม่ล้ม	สังเกตขณะวิ่งที่วิ่งอ้อมหลักที่กำหนดไว้	1. ให้เด็กวิ่งซิกแซก 2. ให้เด็กเล่นเกมวิ่งป๋วย 3. ให้เด็กวิ่งตามกันเป็นรูปโค้ง
6. เดินหน้าและเตะลูกบอลได้	วางลูกบอลบนพื้นห่างประมาณ 1 เมตร ให้เด็กเดินไม่เตะลูกบอล โดยใช้ขาข้างใดก็ได้	1. ให้เด็กเล่นเตะลูกบอลขนาดใหญ่ 2. ให้เด็กเล่นลูกบอลเป็นกลุ่ม
7. โยนลูกบอลได้ไกลประมาณ 2 เมตร	สังเกตการขว้างมือทั้ง 2 โยนลูกบอลไปข้างหน้าให้ไกลที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยไม่กำหนดทิศทาง (ลูกบอลขนาด 6 นิ้ว)	ให้เล่นโยนบอลกับเด็กบ่อยๆ โดยพยายามให้โยนระยะไกลขึ้นเรื่อย
8. รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองโดยไม่ใช้เท้าช่วย	โยนลูกบอลให้เด็กกับด้วยมือทั้ง 2 และสังเกตการรับบอลโดยไม่ใช้เท้าช่วย (โยนห่างจากเด็กประมาณ 1-2 เมตร)	1. ยืนห่างจากเด็กและโยนบอลให้เด็กรับ โดยยืนห่างออกไปเรื่อยๆ 2. ให้เด็กเล่นเกมลิงชิงบอล

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
9. เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปตามเพลงได้	สังเกตเด็กขณะเคลื่อนไหวร่างกายไปตามเพลง	1. ให้เด็กฟังเพลงและส่งเสริมให้เคลื่อนไหวร่างกายตามเพลง 2. ส่งเสริมให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ในกิจกรรเคลื่อนไหวและจังหวะ
10. กระโดดสองเท้าไกลประมาณ 20 ซม. ได้	สังเกตเด็กขณะที่กระโดดไกลไปข้างหน้า ระยะประมาณ 20 ซม. ต่อการกระโดดหนึ่งครั้ง	1. ให้เด็กเล่นเกมกระโดดไกล 2. ให้เด็กกระโดดเลียนแบบสัตว์ เช่น กบ ตั๊กแตน จิงโจ้ 3. ให้เด็กเล่นเกมกระโดดวัดระยะ
11. กระโดดเท้าคู่ได้สูง 15 ซม.	สังเกตเด็กขณะที่กระโดดลอยสูงประมาณ 15 ซม.	1. เขวมนบอลจากเพดาน ให้เด็กกระโดดเตะบอล 2. ให้เด็กกระโดดบนเบาะรอง 3. ให้เด็กกระโดดข้ามเชือก
12. กระโดดขาเดียวอย่างต่อเนื่องได้ประมาณ 10 ครั้ง	สังเกตเด็กขณะที่กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า โดยใช้ขาข้างใดก็ได้	1. ให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม เช่น ปีนป่าย 2. ให้เด็กเล่นเกมกระต่ายขาเดียว 3. ให้เด็กเล่นเกมกระโดดเก็บของ ระยะใกล้ 4. ให้เด็กเล่นเชย่งแก๊งกอย

(3) การประเมินและส่งเสริมการพัฒนาการเล่นของเด็กอายุ 5-6 ปี

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
1. ยืนขาเดียวได้ 10 วินาที	สังเกตเด็กยืนขาเดียวโดยใช้ขาข้างที่ถนัดและนับ 1-10	1. ให้เด็กเล่นเกมตามคำสั่ง 2. ให้เด็กเล่นเป็นคู่
2. เดินต่อเท้าถอยหลังบนเส้นตรงหรือกระดานทรงตัวได้	ให้เด็กเดินต่อเท้าถอยหลังบนเส้นตรงหรือบนกระดานแผ่นเดียวขนาดกว้าง 15 ซม. ยาว 1.5 ถึง 2 เมตร สูง 20 ซม. สังเกตว่าเด็กเดินต่อเท้าโดยปลายเท้าชิดเส้นหรือไม่	1. หาชอนไม้หรือกระดานแผ่นเดียวหรือซีดีเส้นตรง 2. ให้เด็กเดินต่อเท้าถอยหลัง เพื่อฝึกการทรงตัว
3. เดินกลับเท้าขึ้นลงบันไดได้อย่างคล่องแคล่ว	สังเกตเด็กขณะเดินขึ้นลงบันไดด้วยตนเองว่าสามารถเดินกลับเท้าได้ด้วยตนเองหรือไม่	1. ให้เด็กได้เชือกตาข่าย เคียงเป็นป้าย 2. ให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม 3. ฝึกให้เด็กขึ้นลงบันไดเอง
4. วิ่งได้รวดเร็วและหยุดได้ทันที	สังเกตจากพฤติกรรมว่าเด็กวิ่งหรือหยุดทันทีและทรงตัวได้ดีเมื่อต้องการ อาจสังเกตเมื่อเด็กวิ่งเล่นตามอิสระหรือในกิจกรรมที่ครูกำกับ	1. ให้เด็กเล่นเกมวิ่งและหยุดทันทีที่ครูให้สัญญาณ โดยเคาะสัญญาณตีกลองหรือเป่านกหวีด เป็นต้น 2. ให้เด็กเล่นเกมไฟเขียวไฟแดง โดยให้เด็กวิ่งเมื่อครูบอกไฟเขียวและให้หยุดทันทีที่ครูบอกไฟแดง 3. ให้เด็กเล่นเกมเก้าอี้ดนตรี
5. วิ่งก้าวกระโดด (สลับ) ได้	ในช่วงกิจกรรมเคลื่อนไหวเข้าจังหวะหรือกิจกรรมกลางแจ้ง ให้เด็กวิ่งก้าวกระโดดสลับขาไปได้อย่างต่อเนื่อง	ให้เด็กได้กระโดดโลดเต้นตามใจชอบและให้เด็กกระโดดสลับขาอาจใช้เพลงประกอบด้วยก็ได้ ฝึกในช่วงกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะหรือกิจกรรมกลางแจ้ง
6. โยนลูกบอลได้ไกลประมาณ 3 เมตร	สังเกตพฤติกรรมการประมาณดูว่าเด็กสามารถโยนได้ไกลเท่าใดโดยใช้มือจับลูกบอล 2 มือ โยนไปข้างหน้า (ลูกบอลขนาดประมาณ 6 นิ้ว หรือ 15 ซม.)	1. ให้เด็กโยนลูกบอลบ่อยๆ โดยเพิ่มระยะให้ไกลขึ้นเรื่อยๆ 2. ให้เด็กโยนลูกบอลไปข้างหน้า เมื่อลูกบอลตกที่ใดครูก็ทำเครื่องหมายเป็นครั้งคราวให้เด็กพยายามโยนให้ไกลกว่าเดิมไปเรื่อย ๆ ตามอิสระ

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
7. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นด้วยมือทั้งสองได้	สังเกตพฤติกรรมในกิจกรรมกลางแจ้งว่า เด็กสามารถรับลูกบอลที่ผู้อื่นโยนทุ่มลงพื้นมายังตนได้โดยผู้ทุ่มควรยืนห่างไม่เกิน 1.5-2 เมตร	1. ให้เด็กรับลูกบอลด้วยมือทั้งสอง 2. ให้เด็กเล่นทุ่มและรับบอลอย่างอิสระด้วยมือทั้งสองกับครูและเด็กอื่นในช่วงกิจกรรมกลางแจ้ง เพื่อฝึกการควบคุมกล้ามเนื้อและออกกำลังกาย
8. ทอยลูกทรายได้ไกล 2 เมตร	ให้เด็กทอยลูกทรายขนาดประมาณ 10 ลูก 10 ซม. และหนักประมาณ 300 กรัม ไปข้างหน้าให้ไกลที่สุดเท่าที่เด็กจะทำได้	1. ให้เด็กหัดทอยลูกทรายตามอิสระ 2. ให้เด็กเล่นโยนห่วงคล้องหลักหรือโยนกลอง 3. อาจจะมีเส้นขีดให้เด็กยืนและมีเส้นชี้หลายเส้น ทั้งใกล้ไกล ให้เด็กหัดทอยว่าเด็กทอยได้ไกลถึงเส้นใดแล้ว (เส้นแต่ละเส้นควรต่างสี)
9. เคลื่อนไหวร่างกายได้ตามจังหวะดนตรี	เปิดเพลงหรือร้องเพลงสังเกตว่าเด็กเคลื่อนไหว ร่างกายตามจังหวะได้หรือไม่ (ครูควรให้จังหวะประกอบด้วย)	ให้เด็กฟังเพลงและชวนให้เด็กเต้นตามจังหวะต่าง ๆ
10. กระโดดสองเท้าตรงไปข้างหน้าต่อกันได้	ให้กระโดดสองขาพร้อมกัน ตรงไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง	1. หัดให้เด็กกระโดดยกขา 2 ขา ขึ้นพร้อมกันอยู่กับที่ อาจสมมุติเด็กเป็นกระต่าย หรือจิ้งจอก ให้เด็กกระโดดอยู่กับที่แล้วจึงหัดให้เด็กกระโดดไปข้างหน้า 2. ให้เด็กเล่นกระโดดเชือก
11. กระโดดเท้าคู่ได้สูงประมาณ 30 ซม.	สังเกตเด็กขณะกระโดดสูงจากพื้นประมาณ 30 ซม.	1. แกว่งบอลจากพาดานหรือที่สูง เช่น กิ่งไม้ ฯลฯ ให้เด็กกระโดดเตะบอล 2. ให้เด็กกระโดดบนเบาะรอง 3. ให้เด็กกระโดดข้ามเชือก
12. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ไกลประมาณ 1 เมตร	สังเกตเด็กว่าสามารถกระโดดขาเดียว โดยยืนบนขาใดก็ได้ที่เด็กถนัดและกระโดดได้ไกล 2-3 ครั้ง	1. ให้เด็กยืนทรงตัวขาเดียวและกระโดดข้ามเชือกเดียว ๆ แล้วจึงหัดให้เด็กกระโดดขาเดียวไปข้างหน้า ให้ไกลไปเรื่อย ๆ อย่างละเอียด 2. ให้เด็กกระโดดเล่นตั้งแต่ เขย่งแก้งกอย

1.2 การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเด็ก

1.2.1 พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็ก 3 ระดับอายุ

อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
1. คลื่นและบันไดเป็นจุดเป็นก้อนกลม ๆ หรือแบน ๆ หรือเป็นเส้นยาวเหมือนงูได้	1. บันไดตามจินตนาการได้	1. บันไดโดยวัสดุประกอบอุปกรณ์ได้
2. วาดภาพด้วยสีเทียนแ่งใหญ่อย่างอิสระได้	2. วาดภาพด้วยสีเทียนได้	2. วาดภาพด้วยสีเทียนได้
3. ตัดกระดาษกว้าง $\frac{1}{2}$ นิ้ว เป็นส่วน 2 ส่วน โดยวิธีใช้กรรไกรได้	3. ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้	3. ตัดปะติดส่วนได้เหมาะสม
4. ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่เส้นผ่านศูนย์กลาง $\frac{3}{4}$ นิ้ว ได้	4. ร้อยลูกปัดขนาดกลาง เส้นผ่านศูนย์กลาง $\frac{1}{2}$ นิ้ว สลับสีได้	4. ร้อยลูกปัดขนาดเล็ก เส้นผ่านศูนย์กลาง $\frac{1}{4}$ นิ้ว ตามแบบได้
5. ต่อไม้สติกได้	5. ต่อบล็อกได้ตามจินตนาการ	5. ต่อบล็อกโดยใช้วัสดุอื่น ๆ ประกอบได้
6. ต่อภาพตัดต่อ 3-5 ชิ้นได้	6. ต่อภาพตัดต่อ 6-9 ชิ้นได้	6. ตัดต่อภาพได้ 7-15 ชิ้น
7. รินน้ำจากภาชนะใบเล็กใส่ภาชนะใบใหญ่ได้	7. รินน้ำจากภาชนะใบใหญ่ภาชนะเล็กได้	7. กรอกน้ำหรือทรายใส่ขวดได้

1.2.2 แนวทางประเมินและส่งเสริมพัฒนาการ

(1) การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อเล็กของเด็ก อายุ 3-4 ปี

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพ
1. คลั่งและปั่นแบ่งโดหรือดินน้ำมันหรือดินเหนียวเป็นก้อนกลม ๆ หรือแบน ๆ หรือเป็นเส้นยาวเหมือนงู	สังเกตว่าสามารถคลั่งหรือปั่นแบ่งโดเป็นรูปทรงดังกล่าวได้	1. การรีดทวนและแนะนำให้เด็กฝึกทักษะพื้นฐานหรือคลั่งจากก้อนกลมให้เป็นแบนหรือแบนให้เป็นก้อนกลม หรือแบนให้เป็นเส้นยาวหรือเส้นยาวให้เป็นแบน 2. ให้เด็กขยำกระดาษให้เป็นก้อนกลม 3. ให้เด็กคลั่งกระดาษที่พับไว้ 3 - 4 ทบ
2. วาดภาพด้วยสีเทียนแท่งใหญ่อย่างอิสระ	สังเกตว่าเด็กสามารถวาดภาพบนกระดาษและวัสดุด้วยสีเทียนได้	1. ให้เด็กใช้สีเทียนวาดภาพอิสระหรือใช้ถ่านแทนได้ระบายสีวาดภาพตามใจชอบ 2. ให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนกล้ามเนื้อนิ้วมือ โดยการนวดเหยียบนิ้วสุดที่พื้นผิวแตกต่างกัน มีลวดลายหรือกระดาษที่ตัดเป็นรูปทรง วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม นูน ใบไม้ เปลือกไม้ เปลือกหอย
3. วาดภาพหน้าคนและส่วนต่าง ๆ ของใบหน้าเป็นบางส่วน	สังเกตเห็นว่าภาพหน้าคนและส่วนต่าง ๆ ของใบหน้าได้อย่างน้อย 3 ส่วน	ให้เด็กวาดภาพหน้าคนและส่วนต่าง ๆ ของใบหน้าเป็นบางส่วนโดยเพิ่มวัสดุที่ใช้เป็นสีเทียน สีดินสอ สีเมจิก สีแท่ง และถ่านสำหรับเขียนรูปอย่างอิสระ
4. วาดวงกลมตามแบบได้	สังเกตว่าวาดภาพวงกลมโดยเส้นรอบวงกลมมาบรรจบกันได้	1. ครูวาดให้เด็กดูและให้เด็กวาดภาพตาม 2. ให้เด็กวาดภาพอื่น ๆ ที่ใช้เส้นอย่างอิสระ
5. สร้างภาพด้วยสีน้ำ	สังเกตว่าเด็กจับพู่กันได้	1. ให้เด็กเขียนภาพด้วยพู่กันชนิดต่าง ๆ หรือใช้วัสดุแทน เช่น พองน้ำ ลำไส้ 2. ให้เด็กพิมพ์ภาพอย่างอิสระด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น เปลือกหอย ฝาขวด พืชผัก ดอกไม้ ใบไม้ หรือเศษวัสดุต่าง ๆ 3. ให้เด็กหยดสี หรือละเลงสีด้วยมือ

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
6. จิกและตีดัดฟันส่วนในกระดาดอย่างอิสระ	สังเกตกระดาดที่เด็กจิกและตีดัดฟันส่วนในกระดาดว่าปะติดแล้วไม่หลุด	ให้เด็กจิกและปะกระดาดต่าง ๆ เช่น กระดาด หนังสือพิมพ์ เศษวัสดุต่าง ๆ
7. ประดิษฐ์จากรูปทรงสามมิติ	สังเกตว่าเด็กนำรูปทรงสามมิติ มาปะติดกันตามจินตนาการได้	ให้เด็กนำเศษวัสดุอื่น ๆ ที่มีรูปทรงสามมิติ เช่น กล่องมาปะติดกันเป็นรูปอิสระ
8. ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 3/4 นิ้วได้	สังเกตเด็กว่าสามารถร้อยลูกปัดหรือสิ่งของอื่น ๆ มาต่อกันได้ ประมาณ 5 – 6 ลูก	ให้เด็กร้อยหลอดด้ายไม้ด้วยเชือกฟางหรือนำห่วงหลอดด้ายไม่กระดาดซึ่งรูปวงกลมเจาะรู หรือไม้รูปทรงต่าง ๆ เจาะรูใส่ลงในแถบไม้
9. เปิดและปิดฝาขวดได้	สังเกตว่าเด็กสามารถเปิดฝาขวดได้และปิดฝาขวดเกลียวได้อย่างสนิท	1. ให้เด็กเปิดและเปิดฝาขวดพลาสติก กระป๋อง 2. ให้เด็กเปิดกล่องปากกา
10. ปักหมุดขนาดใหญ่บนกระดานปักหมุด	สังเกตว่าเด็กสามารถปักหมุดบนกระดานได้ไม่หลุดหรือล้ม	ให้เด็กปักปากกา ดินสอ จุก บนกระดาดแข็งเจาะรู
11. ตัดกระดาดเป็น 2 ส่วนโดยใช้กรรไกรได้	สังเกตว่าเด็กตัดกระดาดด้วยกรรไกรขาดออกจากกัน 2 ส่วนได้	ให้เด็กตัดกระดาดที่มีขนาดกว้างเท่ากับความกว้างของไม้บรรทัด
12. รินน้ำหรือเททรายลงภาชนะในเล็กใส่ภาชนะใบเล็กใส่ภาชนะใหญ่ได้	สังเกตว่าเด็กสามารถรินน้ำหรือเททรายจากภาชนะใบเล็กใส่ภาชนะใบใหญ่ได้โดยไม่หก	ให้เด็กตัก ตวง ทรายในบ่อ ทราย และนำด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ
13. ต่อภาพติดต่อด 3 – 5 ชิ้น	สังเกตว่าเด็กสามารถต่อภาพได้ตามภาพที่กำหนดให้ได้ อย่างเต็มครบทั้งภาพ	ให้เด็กได้ดูภาพก่อนแล้วลงมือปฏิบัติโดยให้เด็กได้มีโอกาสเล่นภาพติดต่อดหลาย ๆ ชุด
14. ต่อไม้บล็อก	สังเกตว่าเด็กสามารถต่อไม้บล็อกเป็นรูปแบบใด ๆ ได้	ให้เด็กต่อวัสดุอื่น ๆ ตามจินตนาการ เช่น กระป๋อง ไม้บรรทัด ขวดยาคูลท์ กล่องกระดาด ไม้หนีบ เป็นต้น
15. ต่อไม้บล็อกแนวตั้งได้ 8 อันตามตัวอย่าง	สังเกตว่าเด็กสามารถต่อไม้บล็อก 8 อัน เป็นแนวตั้งได้โดยไม่ล้ม	ให้เด็กต่อวัสดุอื่น ๆ เช่น กระป๋อง ไม้บรรทัด ไม้หนีบ กล่องกระดาด เป็นต้น เป็นแนวตั้ง

(2) การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเด็กของเด็ก อายุ 4 – 5 ปี

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
1. บินแข่งตามจินตนาการ	สังเกตจากกระบวนการบินและผลงานของเด็ก	- เปิดโอกาสให้เด็กเล่นแม่ไก่โต ดินน้ำมัน ดินเหนียว เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมือ, ฝ่ามือ ใช้ส่วนต่างๆ ของมือ ทบ ปั้น คลึง ตามจินตนาการ - นำอุปกรณ์ให้เด็กเล่นประกอบกับการตัดพิมพ์และวาดเป็นรูปร่าง
2. วาดภาพด้วยสีเทียน	นำกระดาษและสีเทียนมาให้เด็กวาดและสะสมผลงานเปรียบเทียบความก้าวหน้าเป็นระยะไป	- ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้สีเทียนวาดภาพอิสระหรือใช้แทนแทนได้ ระบายสีวาดภาพตามใจชอบ - ให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนกล้ามเนื้อนิ้วมือโดยการฝึกฝนสีเทียนบนวัสดุที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน มีลวดลายหรือกระดาษที่ตัดเป็นรูปทรง วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม นูน ไปม่ เปลือกไม้ เปลือกหอย - ให้เด็กใช้สีเทียนตกแต่งกระดาษที่ตัดเป็นรูปทรงรูปร่างต่าง ๆ
3. สร้างภาพด้วยสีน้ำ	นำกระดาษสีน้ำและอุปกรณ์มาให้เด็กวาดภาพและทำกิจกรรม แล้วสังเกตความก้าวหน้าของผลงานเป็นระยะไป	- เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สีน้ำโดยใช้พู่กันขนาดใหญ่และวัสดุทดแทน เช่น ไม้ถูปาลายด้วยฟองน้ำ สีสัน ภาชนะพร้อมวาดภาพอิสระหรือจัดกิจกรรมเสริมใช้กลิ้งเม็ด เช่น บนกระดาษที่ใหญ่อ่างอิสระ - ให้เด็กทำกิจกรรมทดลองสีการพิมพ์ จุ่มสี สดสี พับสี กลิ้งสี เทสี ละเลงสี ใช้วัสดุต่าง ๆ เช่น เชือก หลอดกาแฟ ที่หยอดยา ก้านผัก ผลไม้ ใบไม้ แปลงสีพื้น ฟองน้ำ อาจใช้สีจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกอัญชัน ดินสีแดงแทนได้ - แสดงผลงานของเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
4. วาดภาพคนที่มีส่วนประกอบ 3-6 ส่วน	สังเกตผลงานของเด็กที่วาดตามที่ครูสั่ง (เฉพาะเมื่อต้องกา ทดสอบพัฒนาการ)	อาจให้เด็กใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายเป็นแบบวาด เช่น วาด เท้า มือ ตัว โดยใช้ตัวเด็กทาบ หมายเหตุ การให้เด็กวาดอย่างอิสระตามจินตนาการของ เด็กเอง
5. ลากเส้นตามแนวตั้งและแนวนอนตามแบบได้	สังเกตจากการลากเส้นตามแนวตั้งและแนวนอนโดยครูทำให้ ดูเป็นตัวอย่าง (เฉพาะเมื่อต้องการทดสอบพัฒนาการ)	ให้เด็กมีโอกาสที่เตรียมบนทราย, บนกระดานอย่างอิสระ
6. เขียนภาพตามแบบ + (กากบาท)	สังเกตจากการลากเส้น + (กากบาท) โดยครูทำให้อยู่เป็นตัว แบบ (เฉพาะเมื่อต้องการทดสอบพัฒนาการ)	ให้เด็กมีโอกาสที่เตรียมบนทราย, บนกระดานอย่างอิสระ
7. ปะติดส่วน ซึ่งเป็นกระดาษหรือเศษวัสดุอย่างอิสระ	สังเกตจากผลงานของเด็ก	1. ให้เด็กติดเศษวัสดุในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับหน่วยการ สอน เช่น กระดาษ หนังสือพิมพ์ ลำไส้ เศษไหม ฟาง หลอดกาแฟ เปลือกไข่ ก้อนกรวด เมล็ดพืช เปลือก ข้าวโพด 2. ให้เด็กโรยทราย, กากมะพร้าว
8. ประดิษฐ์จากรูปทรงสามมิติ ตามจินตนาการ	สังเกตจากการนำวัสดุที่มีรูปทรงสามมิติมาปะติดกันตาม จินตนาการได้	1. ให้เด็กนำวัสดุอื่นๆ ที่มีรูปทรงสามมิติ เช่น กล่องมา ปะติดกันเป็นรูปแบบอิสระ 2. ให้เด็กใช้หลอดก้ามหือชนิดเป็นรูปต่างๆ อาจจัดเป็นตัว เลขรูปทรงง่าย ๆ
9. ร้อยลูกปัดขนาดกลาง เส้นผ่าศูนย์กลางเป็นนิ้วได้	สังเกตจากการร้อยลูกปัดของเด็ก	1. ให้เด็กร้อยเศษวัสดุต่างๆ เช่น แกนหลอดด้าย กระดาษแข็งที่ตัดเป็นรูปทรงเจาะรู 2. ให้เด็กร้อยขึ้นลงตามภาพเจาะรูที่ตัดเป็นรูปที่เด็กคุ้นเคย 3. ให้เด็กร้อยขึ้นลงตามฝ่ากล่องพลาสติกเจาะรู 4. ให้เด็กร้อยคอกไม้ด้วยก้านธูป, ทางมะพร้าว 5. ให้เด็กร้อยลูกปัด

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
10. ปิดปลอกปากกาหรือฝาแม่เหล็กได้	นำปลอกปากกาให้เด็กถอดใส่หรือหื่อนำขวดเกลียวมาให้เด็กเล่นแล้วสังเกตการเปิด ปิด ฝาขวดเกลียว	1. ให้เด็กปิดฝาขวดเกลียวขวดพลาสติก ฝากระป๋องขนาดต่าง ๆ 2. ให้เด็กเสียบปลอกปากกาลงบนฝากล่องที่เจาะรู 3. ให้เด็กปักหมุดบนกระดาษ แผ่นยาง กระดาษที่เจาะรู 4. ให้เด็กหยอดรูปทรง ฝาเบียร์ ลงกล่องที่เจาะรู 5. ให้เด็กสวมรูปทรงโลโก้ ตัวต่อพลาสติกขนาดและแบบต่าง ๆ 6. ให้เด็กต่อไม้หนีบสีต่าง ๆ 7. ให้เด็กเล่นเครื่องเล่นที่สามารถถอดและใส่ได้
11. โยงวัสดุบนกระดาษเป็นรูปทรงอิสระ	สังเกตการโยงหรือกรีดอย่างบนหมุดที่ปักบนกระดาษเป็นรูปทรงอิสระ	1. ให้เด็กใช้เชือกหรือยางรัดโยงบนตะปูคอนกรีตหรือหมุดอลูมิเนียมที่ตอกบนกระดาษเป็นลวดลายอิสระ 2. ให้เด็กใช้เชือกขดเป็นรูปร่าง บนกระดาษหรือโฟมที่เจาะเป็นรูช่องต่าง ๆ
12. ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้	นำกรรไกรปลายมนมาให้เด็กใช้ตัดตามเส้นทึบ ในกระดาษที่จัดไว้ให้ และสังเกตการตัดกระดาษตามแนวเส้น	เปิดโอกาสให้เด็กเล่นตัดกระดาษบ่อย ๆ
13. พับกระดาษแบ่งครึ่งได้	สังเกตการนำกระดาษมาพับทับกัน	1. ให้เด็กพับกระดาษสี่เหลี่ยมง่าย ๆ แบ่งครึ่ง 2. ให้เด็กพับกระดาษเป็นรูปประดิษฐ์ง่าย ๆ ตามคู่มือ
14. ต่อกภาพตัดต่อ 6-9 ชิ้น	ให้เด็กมองภาพตัดต่อที่สมบูรณ์ แล้วแยกออกเป็นชิ้น ๆ ให้เด็กลองต่อเอง และสังเกตการต่อภาพของเด็ก	1. ให้โอกาสเด็กเล่นภาพตัดต่อหลาย ๆ ชุด และค่อย ๆ เพิ่มความยากของภาพ เพื่อให้ท้าทายความสามารถเด็ก 2. เลือกภาพที่คุ้นเคยและเหมาะสมกับวัย

การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็ก อายุ 5-6 ปี

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
1. ยืนแหยงโดยใช้วัสดุมาประกอบกร ยี่น	นำแหยงและอุปกรณ์ประกอบกรยื่นแหยงมาให้เด็กแล้ว สังเกตกรยื่น การใช้วัสดุประกอบกรยื่น	- เปิดโอกาสให้เด็กเล่นแหยงโค ดินน้ำมัน ดินเหนียว เพื่อฝึก กล้ามเนื้อมือ, ฝ่ามือ ใช้ส่วนต่าง ๆ ของมือหยิบ ยื่น คลึง เป็น เรื่องราวตามจินตนาการ - ให้เด็กใช้อุปกรณ์ช่วยในการตัดพิมพ์, ขดเป็นรูปร่าง
2. วาดภาพด้วยสีเทียน	นำกระดาษและสีเทียนมาให้เด็กวาดและสะสมผลงาน เปรียบเทียบความก้าวหน้าเป็นระยะไป	- ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้สีเทียนวาดภาพอิสระหรือใช้กำหนด ระบายสีวาดภาพตามใจชอบ - ฝึกฝนกล้ามเนื้อมือ โดยการให้เด็กฝนสีเทียนบนวัสดุที่หยาบ, มีลวดลายหรือกระดาษที่ตัดเป็นรูปร่างบน ใบไม้, เปลือกไม้ เปลือกหอย เกรียง หวี ฯลฯ - ให้เด็กใช้สีเทียนตกแต่งบนกระดาษที่ตัดเป็นรูปร่างต่าง ๆ - ให้เด็กยูดสี - ส่งเสริมให้เด็กคิดและวาดภาพร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ประมาณ 4-5 คน - ให้เด็กระบายสีภาพในขอบเขตที่กำหนดให้ - ให้เด็กวาดภาพตามจินตนาการมีรายละเอียดภาพเพิ่มมากขึ้น - ให้เด็กฝนสีเทียนบนวัสดุที่หยาบมีลวดลาย ใบไม้ เกรียง หวี กระดาษ กล้อง
3. สร้างภาพด้วยสีน้ำ	นำกระดาษ สีน้ำและอุปกรณ์มาให้เด็กวาดและทำกิจ กรรมแล้วสังเกตความก้าวหน้าของผลงานเป็นระยะไป	- ให้เด็กวาดภาพ, เทสี, พับสี เป่าสี, ขูดสี, หยอดสีอย่างอิสระ - ให้เด็กแปรงสีด้วยแปรงที่ใช้แล้วบนตะแกรง - ให้เด็กพิมพ์ภาพโดยใช้วัสดุต่าง ๆ

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางการเสริมประสบการณ์
4. วาดภาพ ได้	สังเกตได้กว่าวาดภาพ ได้ถูกต้อง โดยนับมุม ต่อเนื่องกัน	1. ส่งเสริมให้เด็กวาดภาพอิสระ โดยจินตนาการหรือกระดาด 2. ครูให้กำลังใจและคำชมเชยในจังหวะที่เหมาะสม
3. จัมน้อยหรือคล้ายเกลียวน้อย	สังเกตการเล่น	1. ให้เด็กเปิดปิดฝาขวดเกลียวพลาสติกหลาย ๆ ขนาด 2. ให้เด็กนำเชือกหรือยางรัดมาคล้องตะปูและตั้งเป็นรูป หรือ หรือรูปต่าง ๆ บนกระดานที่ซึ่งตะปูหรือตะขอ โค้งได้
6. ต่อภาพติดต่อดี 7-15 ชิ้น	ให้เด็กมองภาพติดต่อดีที่สมบูรณ์แล้วแยกออกเป็นชิ้น ๆ ให้เด็กลองต่อ สังเกตว่าต่อภาพได้สมบูรณ์ถูกต้องหรือไม่	ให้โอกาสเด็กเล่นภาพติดต่อดีหลาย ๆ ชุด และค่อยเพิ่มความยากของ ภาพติดต่อดี เพื่อให้ท้าทายความสามารถของเด็ก
7. ต่อไม้บล็อก	สังเกตจากการเล่น	เปิดโอกาสให้เด็กต่อไม้บล็อกตามจินตนาการและนำอุปกรณ์อื่นมา ประกอบกับไม้บล็อก เช่น ตุ๊กตา กล่องพลาสติก วัสดุจำลอง เศษ วัสดุ
8. กรอกลูกไม้หรือทรายใส่ขวด	1. เด็กสามารถรินน้ำ หรือเททรายใส่ขวด โดยไม่ใช้ กรวย 2. สังเกตจากการเล่น และการสนทนาของเด็ก	1. ให้โอกาสเด็กได้เล่นน้ำ เล่นทราย 2. ให้เด็กเล่นกรอกลูกไม้หรือทราย โดยใช้ช้อนหรือถ้วยตักใส่ขวดที่ มีความกว้างของปากขวดขนาดต่างๆ กัน 3. ให้เด็กเล่นสายยาง, ท่อน้ำ หรืออุปกรณ์เครื่องครัว
9. ตัดปะชิ้นส่วนได้เหมาะสม	สังเกตจากการด้ายที่เด็กตัดและนำมาปะโดยไม่หลุดและ ติดเป็นภาพ	ให้เด็กปะชิ้นส่วนด้วยกระดาษสีพิเศษวัสดุ เช่น เปลือกไข่ รูปทรง เรขาคณิต เมล็ดพืช ทราย เปลือกหอย หลอดกาแฟ เปลือกไม้ ดินสอด ใบไม้แห้ง ลงบนภาพที่เหมาะสม มาให้เด็กฝึกกระดาดตามแนวไม้ บรรทัด

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
10. ประดิษฐ์เศษวัสดุรูปทรงสามมิติตามจินตนาการ	สังเกตเด็กนำวัสดุมาประดิษฐ์ตามจินตนาการ	1. ให้เด็กนำกล่องกระดาษรูปทรงต่าง ๆ เช่น กล่องนม กล่องยาสีฟัน นำมาประดิษฐ์ต่อตามจินตนาการ 2. ให้เด็กใช้ลวดก้ามหอยี่ซดเป็นรูปต่าง ๆ อาจจดเป็นตัวเลขรูปทรงง่าย ๆ
11. พับกระดาษตามเส้นทแยงมุม	รู้จักนำกระดาษมาพับทบกันเป็นเส้นทแยงมุม	ให้เด็กฝึกพับกระดาษเป็นเส้นทแยงมุมและพับเป็นรูปง่าย ๆ ตามครูแนะ
12. ลากเส้นตามรอยเส้นปะเป็นรูปได้	นำกระดาษและดินสอมาให้เด็กลากตามรอยจุดประสังเกตเด็กลากตามรอย (เฉพาะเมื่อต้องการทดสอบพัฒนาการ)	ให้เด็กมีโอกาสดึงเส้นลากเส้นต่าง ๆ
13. ร้อยลูกปัดขนาดเล็กลึกระและตามแบบ ลูกปัดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1/4 นิ้ว	1. สังเกตเด็กร้อยได้ตามแบบหรือตามคำสั่ง 2. สังเกตการร้อยลูกปัดตามความคิดของเด็ก	1. ให้เด็กร้อยลูกปัดสลับสีตามแบบได้ 2. ให้เด็กเจาะบัตร ส.ค.ส. ที่ใช้แล้วเป็นภาพต่าง ๆ ใช้ใหม่ พร้อมให้เด็กร้อยขลุ่ย 3. ให้เด็กสานกระดาษเส้น ใบตอง ระบายสี ทางมะพร้าว สลับไปมาได้ 4. ให้เด็กร้อยดอกไม้ด้วยก้านมะพร้าวทำแกนรูป 5. ให้เด็กร้อยลูกปัดเล็กตามคำสั่ง เช่น สีแดง 2 เม็ด สีขาว 2 เม็ด สลับไปเรื่อย ๆ 6. ให้เด็กได้ร้อยลูกปัดอย่างอิสระ

พฤติกรรม	วิธีประเมิน	แนวทางเสริมประสบการณ์
14. รินน้ำจากภาชนะใหญ่ใส่ภาชนะเล็กได้	สังเกตเด็กรินน้ำจากภาชนะใหญ่ไปใส่ภาชนะเล็กโดยไม่มีหก	1. ให้ออกาสเด็กเล่นน้ำเล่นทราย, เศษวัสดุข้าวเปลือก โดยใช้ภาชนะต่างรูปทรงและต่างขนาดกัน 2. ให้เด็กใช้ช้อนตักเมล็ดพืชถ่ายเทระหว่างภาชนะต่างชนิดกัน 3. เปิดโอกาสให้เด็กเล่นนูนปั้น มุมเครื่องครัว
15. ค่อยลือกได้ตามจินตนาการ	สังเกตการเรียงบล็อกซ้อนขึ้นไปได้เป็นชั้น ๆ และรูปร่างต่าง ๆ ตามจินตนาการ	ให้เด็กเล่นต่อบล็อกไม้, กล่องกระดาษ, กระป๋องแพ่งไม้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2534 : 8 - 25)

ดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การที่ประเมินระดับพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัยได้ นั้น จะต้องเรียนรู้ถึงระดับพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กในแต่ละระดับก่อน จึงสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด การก้าวกระโดด การกระโดดข้ามเชือก การลอดเชือก การเตะ การใช้นิ้วเท้าคีบผ้าเช็ดหน้า การหยิบ การต่อแท่งไม้บล็อก การวาดภาพ การเก็บก้านไม้ขีดไฟใส่กล่อง การเก็บลูกเทนนิสใส่ กล่อง การเขียนจุดด้วยมือขวาเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยตามอายุได้อย่างเหมาะสม

2.8 หลักการศึกษาพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้อธิบายถึงหลักการพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

อ่ำไพ สุจริตกุล และคณะ. (2531-141-142) ได้กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาด้านร่างกาย ดังนี้

1. อาหารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านร่างกาย และสติปัญญาของทารกตั้งแต่วัยในครรภ์
 - 1.1 อาหารที่แม่ได้รับขณะตั้งครรภ์ และให้นมลูกจะส่งผลถึงพัฒนาการของลูก
 - 1.2 สารอาหารที่จำเป็นที่แม่ เด็ก และครอบครัวได้รับควรเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน และเป็นผลผลิตจากท้องถิ่น
2. เด็กควรได้รับการป้องกันโรคที่ป้องกันและหลีกเลี่ยงได้ โดยการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค การปลูกฝังนิสัยที่ดี และเมื่อมีการเจ็บป่วยระยะแรกควรได้รับการดูแลขั้นพื้นฐานอย่างถูกวิธี
3. การจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กเกิดการเรียนรู้และให้มีความปลอดภัยรวมทั้งการฝึกฝนให้เด็กตระหนักถึงการระมัดระวังในการประกอบกิจกรรมทุกอย่างจะช่วยป้องกันการเกิดอุบัติเหตุได้
4. การออกกำลังกายสม่ำเสมอ และพักผ่อนพอเพียง จะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวของเด็กวัยนี้
5. การจัดสภาพแวดล้อมและการป้องกันอุบัติเหตุจะช่วยป้องกันการบาดเจ็บความพิการและลดอัตราการตายในเด็ก
6. เด็กควรได้รับการดูแลและฝึกฝนการรักษาสุขภาพของเหงือกและฟันเพื่อการย่อยอาหารจะเป็นไปด้วยดี และเป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพ
7. เด็กที่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาการทางกายเป็นไปด้วยดีและกระตุ้นให้มีการเล่นตามวัยจะช่วยให้การเคลื่อนไหวของร่างกายทุกส่วนสัมพันธ์กันและช่วยให้เกิดทักษะการเคลื่อนไหวที่คล่องแคล่วมั่นคง

คึกชี และโคจิมา (Kikuchi and Kojima. 1981 : 37 - 41) ได้กล่าวถึงหลักการศึกษาดูแลการเจริญเติบโต และการพัฒนาทางด้านร่างกายของเด็ก มีวิธีการศึกษาอยู่ 3 วิธีคือ

1. การศึกษาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางด้านร่างกายแบบแนวดัดขวาง (Cross Sectional Study) หมายถึง การศึกษาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก หรือกลุ่มคนในช่วงระยะเวลาหนึ่งของเด็กทั้งหมดแล้วเอาค่าเฉลี่ยของผลที่ได้จากการศึกษานั้นๆ เป็นตัวแทนค่าเฉลี่ยของเด็กในระดับอายุนั้นๆ เพราะฉะนั้นขบวนการแบบนี้จะเป็นตัวแทนและเป็นข้อมูลที่สามารถใช้อธิบายการเจริญเติบโต และการพัฒนาการทางด้านร่างกายได้

2. การศึกษาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางด้านร่างกายตามยาว (Longitudinal Sectional Study) หมายถึง วิธีการศึกษาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก หรือ กลุ่มคนที่ใช้ระยะเวลาอันยาวนานติดต่อกันไป ยกตัวอย่างเช่น ต้องการการศึกษาการเจริญเติบโต และการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยติดตามเป็นระยะเวลา 6 ปี ถึงจะได้ข้อมูลที่มีประโยชน์แน่นอน และชัดเจน

3. การศึกษาการเจริญเติบโต และการพัฒนาการทางด้านร่างกายแบบผสม (Mixed Longitudinal Sectional Study) หมายถึง การศึกษาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กหรือกลุ่มคนโดยนำเอาแบบที่ 1 และแบบที่ 2 มาศึกษาด้วยกัน กล่าวคือ ถ้าหากเราต้องการศึกษาการเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในทำนองเดียวกันในปีที่ 2 เราก็ศึกษาเด็กในกลุ่มเดิมแต่เด็กอนุบาลได้เลื่อนชั้นเรียนขึ้นไปเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 2 พร้อมกันในปีที่ 2 ดังกล่าว จะศึกษาเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เพิ่งเข้าไปใหม่อีก ศึกษาอย่างนี้เรื่อย ๆ จนครบ

ดังที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักการศึกษาพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย มีวิธีการศึกษา 3 วิธี คือ การศึกษาการเจริญเติบโต และการพัฒนาการทางด้านร่างกายแบบแนวดัดขวาง แบบตามยาว แบบผสม

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในการศึกษาส่วนสูงของเยาวชนไทย พบว่า เด็กในชนบทที่ยังมีปัญหาคาดโปรตีน และพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดอาหารเรื้อรังทำให้มีปัญหาความเตี้ยค่อนข้างมากเป็นสังคมตรงกันข้ามกับสังคมเมือง เด็กชนบทอาจจะได้อาหารไม่พอโดยเฉพาะโปรตีน พลังงานและแคลเซียม รวมทั้งมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง ทำให้มีการเจริญเติบโตด้านความสูงไม่ดี (กรมพลศึกษา. 2536 : 8)

ในการศึกษาเปรียบเทียบส่วนสูงและน้ำหนักเด็กวัยเรียนกับเด็กวัยเดียวกันในต่างประเทศ บูรณะ ขวลิตธำรง และรวดี วัฒนากานนท์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป. : 6) อ้างอิงมาจาก บูรณะ ขวลิตธำรงและรวดี วัฒนากานนท์. ม.ป.ป.) พบว่า เด็กไทยทั้งเด็กชายและเด็กหญิง มีน้ำหนักและส่วนสูง ต่ำกว่าเด็กในยุโรป อเมริกา มาเลเซีย และอินเดีย ลักษณะระยะเวลามีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในวัยหนุ่มสาวใกล้เคียงกัน การเจริญเติบโตของเด็กไทยก้าวไปเกือบเป็นเส้นขนานกับการเจริญเติบโตของเด็กต่างชาติ

นิตยา คชภักดี และคณะ (2543:163) จากผลการศึกษาพัฒนาการเด็กไทยในส่วนของ การประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้แบบคัดกรอง พบว่า ภาคเหนือเป็นภาคที่เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัด เล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ เด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับล่าช้ามากรองมาจากภาคใต้ สำหรับกล้ามเนื้อมัดเล็ก และมากรองจากภาคกลาง สำหรับกล้ามเนื้อมัดใหญ่ภาคใต้เป็นภาคที่เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก อยู่ระดับล่าช้ามากที่สุด ภาคกลางเป็นภาคที่เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ อยู่ระดับล่าช้ามากที่สุด

ดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การขาดโปรตีน และพลังงาน แคลเซียม รวมทั้งมีการเจ็บป่วย เรื้อรัง ทำให้การเจริญเติบโตด้านความสูงไม่ดี นอกจากนี้ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และกล้ามเนื้อ ใหญ่ จะมีพัฒนาการอยู่ในระดับช้า

งานวิจัยในต่างประเทศ

- ยอน (Yvone, 1985 : 64) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "อิทธิพลของความยากจนที่เกี่ยวข้อง กับการเจริญเติบโตของเด็กทั้งผิวขาวและผิวดำในสหรัฐอเมริกา ในปี 1970" ซึ่งเป็นการสำรวจสุขภาพ และ ภาวะโภชนาการทั่วประเทศ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการกับภาวะ ทางเศรษฐกิจของเด็กผิวขาวและผิวดำ อายุ 1 ถึง 17 ปี จำนวน 13,750 คน โดยใช้เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่อง วัดส่วนสูงเครื่องวัดไขมันและแบบสอบถามภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว พร้อมทั้งศึกษาปริมาณอาหารที่ บริโภคไปเมื่อ 24 ชั่วโมงที่แล้ว ผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติในการรับประทานอาหาร และ ภาวะโภชนาการพบว่า เด็กผิวขาวอายุ 12-17 ปี ที่ไม่ยากจนบริโภคอาหารต่างกันเด็กยากจนอย่างมีนัย สำคัญ .05 และการตรวจร่างกาย (แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระหว่างเด็กยากจนและ ไม่ยากจน)

- อาลิน (Arlin, 1997 : 68) ได้ทำการศึกษาสำรวจภาวะโภชนาการที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนา การทางร่างกายของเด็ก 10 รัฐ ในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี 1997-1998 พบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีราย ได้ต่ำมีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเด็กที่มีฐานะดี สาเหตุเนื่องจากขาดความเอาใจใส่จากผู้ปกครองเด็กผิวดำที่มี ฐานะเศรษฐกิจดี จะมีร่างกายสูงกว่าเด็กผิวดำที่มีฐานะยากจน นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาทางกายของเด็ก พบมากในปัจจุบันมักเกิดจาก การเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง เช่น ปัญหาโรคขาดสารอาหาร ทำให้การตอบสนอง ความต้องการของเด็กทางด้านร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างไม่เหมาะสม

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ มีภาวะโภชนาการต่ำกว่า เด็กที่มีฐานะดี สาเหตุเนื่องจากขาดความเอาใจใส่จากผู้ปกครอง การเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของชาวประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอมือง จังหวัดระนอง

3.1 ลักษณะกายภาพของตำบลปากน้ำ

จังหวัดระนองเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ มีฝั่งตะวันตกติดทะเลอันดามันและมีชายแดนติด กับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทยพม่า และมหาสมุทรอินเดีย

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอดำรงวิทยานิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอกระบี่ จังหวัดพังงา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมือง อำเภอสวี และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย และมหาสมุทรอินเดีย

ลักษณะพื้นที่เป็นรูปรียาว และแคบจากเหนือมาใต้ ฟังทะเลด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน ยาวประมาณ 85 กิโลเมตร มีเกาะขนาดใหญ่ที่มีประชากรตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย ได้แก่ เกาะพยาม เกาะช้าง และเกาะสินไห

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ตำบลปากน้ำ จังหวัดระนอง ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน และเป็นป่าปกคลุม มีที่ราบแคบ ๆ ตามบริเวณหุบเขา และบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันด้านทิศเหนือตอนบนและตอนล่าง สภาพพื้นที่เป็นป่า และภูเขาสูงชัน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด และลอนชันอยู่บริเวณตอนกลางของด้านเหนือและบริเวณใกล้แม่น้ำกระบุรีเป็นที่ราบลุ่มใช้ในการทำนา ด้านทิศใต้เป็นเนินป่าและเขาสูงมีที่ราบถึงลูกคลื่นลอนชันอยู่บริเวณเกือบใต้สุดของจังหวัด ด้านทิศตะวันออกเป็นภูเขาสูงชันมีสภาพเป็นป่าทึบคลุมพื้นที่มาเกือบสุดถึงด้านทิศตะวันตกของจังหวัด มีที่ราบถึงลูกคลื่นลอนชันแทรกอยู่เป็นแนวยาวแคบ ๆ ตามบริเวณหุบเขา ด้านทิศตะวันตกเป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนชันขนานไปกับชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยมีความลาดเทจากด้านทิศตะวันออกไปตะวันตก บริเวณชายฝั่งทะเลส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมเป็นป่าชายเลน และมีหาดทรายบ้างไม่มากนัก มีเกาะแก่งอยู่ในทะเลด้านตะวันตกหลายเกาะ แต่เกาะที่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในด้านกิจกรรมและมีประชาชนอาศัยอยู่มีเพียงเกาะใหญ่

2-3 เกาะ เช่น เกาะพยาม เกาะช้าง และเกาะสินไห เป็นต้น กรมป่าไม้ (2543 : 2-1)

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดระนอง มีภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical monsoon climate "AM") คืออากาศร้อนในฤดูฝนมรสุมตกหนักมาก โดยได้รับฝนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ติดต่อกันถึง 4 เดือน แต่ปริมาณฝนรวมตลอดปีสูง ปริมาณน้ำฝนทำให้สามารถแบ่งฤดูกาลในจังหวัดระนองออกเป็น 2 ฤดู คือ

1. ฤดูฝน จากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ประมาณเดือน

พฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ทำให้จังหวัดระนองมีฝนตกชุก 6 เดือน ติดต่อกัน มีปริมาณน้ำฝนตั้งแต่ 385 มิลลิเมตร ถึง 801 มิลลิเมตร ซึ่งถ้าจะนับรวมเข้าไปเป็นฤดูฝนด้วยแล้วจะทำให้จังหวัดระนองมีระยะเวลาที่เป็นฤดูฝนถึง 8 เดือน เริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤศจิกายน

2. ฤดูร้อน จากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดผ่านจังหวัดตั้งแต่เดือน

พฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน ในช่วงนี้ฝนตกน้อยมาก ถ้าไม่นับเดือนเมษายนและพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงต่อการเปลี่ยนฤดู โดยปริมาณน้ำฝนจะตกมากระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในเดือนสิงหาคม 801 มิลลิเมตร และน้อยที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ 13 มิลลิเมตร กรมอุตุนิยมวิทยา (2540 : 2)

สภาพเส้นทางคมนาคม จากการสำรวจพบว่า ตำบลปากน้ำ หมู่บ้านต่าง ๆ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเกาะ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นป่าชายเลน มีไม้โกงกาง ขึ้นตามโคลนตม โดยเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมีหาดทรายบ้างไม่มากนัก เส้นทางคมนาคมส่วนใหญ่จะใช้เรือเป็นยานพาหนะ ติดต่อกับอำเภอเมือง และในบางครั้งถ้าได้รับฝนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่ตกหนักมาก ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานถึง 4 เดือน ชาวประมงไม่สามารถออกเรือได้เพราะไม่สะดวกในการเดินทาง อาจได้รับอุบัติเหตุทางน้ำได้ ต้องรอให้ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนก่อน เพราะช่วงฝนตกน้อยเหมาะแก่การออกเรือ และติดต่อสื่อสารคมนาคม และความเจริญทางเทคโนโลยียังเข้าไปไม่ถึง

บางหมู่บ้าน เช่น ไทรทศน์ วิทยุ เตารีดไฟฟ้า ตู้เย็น โทรทัศน์ เป็นต้น จากการที่ไฟฟ้าเข้าไปไม่ถึง ทำให้ชาวบ้านตำบลปากน้ำ บางหมู่บ้านขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทำให้ไม่สะดวกในการติดต่อสื่อสาร

3.2 ลักษณะอาชีพของชาวประมง

การประมงจังหวัดระนอง ในบริเวณของฝั่งทะเลในเขตอันดามัน ระนองมีสัดส่วนของครัวเรือนที่ทำประมงทะเลอย่างเดียวน้อยที่สุดร้อยละ 87.5 โดยทั่วไปมักจะทำประมงทะเลพิจารณาได้จากประเภทและขนาดของเรือที่ใช้ ซึ่งวิเคราะห์สามารถจัดแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ครัวเรือนที่ทำประมงขนาดเล็ก และครัวเรือนที่ทำการประมงขนาดใหญ่ ครัวเรือนที่ทำประมงขนาดเล็ก ได้แก่ ครัวเรือนที่ทำประมงโดยไม่ใช้เรือ และครัวเรือนที่ทำประมงโดยใช้เรือที่มีเครื่องยนต์ในเรือที่มีระวางบรรทุกรวม (ตันกรอสรวมของของเรือทุกลำที่ใช้) น้อยกว่า 10 ตันกรอส เรือที่มีเครื่องยนต์นอกเรือ (เรือหางยาว) เรือไม่มีเครื่องยนต์ ส่วนครัวเรือนที่ทำประมงขนาดใหญ่ได้แก่ ครัวเรือนที่ทำประมงโดยใช้เรือที่มีเครื่องยนต์ในเรือที่มีระวางบรรทุกรวม 10 ตันกรอสขึ้นไป ครัวเรือนที่ทำการประมงขนาดเล็กมีมากที่สุด คือร้อยละ 95.2 ที่เหลือเป็นครอบครัวที่ทำประมงขนาดใหญ่ร้อยละ 4.8 จากการเปรียบเทียบเป็นรายจังหวัดพบว่า ครัวเรือนที่ทำประมงทะเลขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่ใช้เรือมีเครื่องยนต์นอกเรือ มีมากที่สุดในทุกจังหวัด เครื่องมือทำการประมงหลักที่ใช้พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนที่ทำประมงทะเลขนาดเล็กส่วนใหญ่ใช้เครื่องมืออวนลากแผ่นตะเฆ่ พบมากที่สุดที่ระนอง สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2538 : 9,11-12) คนที่อาศัยอยู่และประกอบอาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีทั้งคนที่ท้องถิ่นและคนที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น ชาวบ้านส่วนมากจะประกอบอาชีพประมงเป็นหลักเพราะตามสภาพที่เป็นอยู่จะเอื้ออำนวยให้ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมภายในตำบลปากน้ำ จังหวัดระนองจะติดกับเขตทะเลอันดามันและประกอบไปด้วยเพื่อนบ้าน เช่น จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สตูล ที่ติดต่อสื่อสารกันทางประมงมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านในตำบลปากน้ำ จังหวัดระนอง จะมีวิถีชีวิตอย่างง่าย ๆ ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จากการประกอบอาชีพประมงอาชีพเสริมรองลงมาจากอาชีพประมงคือ การตกปู ตกปลา หากุ้ง การทำกะปิ ผู้ชายส่วนมากจะทำอาชีพใช้ชีวิตอยู่ในเรือเป็นเวลาเกือบครึ่งเดือนจะได้กลับบ้าน ผู้ประกอบอาชีพประมงส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 80 เป็นชาวประมง ส่วนมากมีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป เพศหญิงร้อยละ 13.4 โดยกว่าครึ่งหนึ่งของชาวประมง (ร้อยละ 65.2) มีอายุตั้งแต่ 40 ปี รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 19.7 และกลุ่มอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 9.8 ส่วนชาวประมงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด ร้อยละ 5.3 และนอกจากนี้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2538 : 18)

เนื่องจากจังหวัดระนองเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ที่ติดทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตกมีแม่น้ำกระบุรีเป็นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า พื้นที่แหล่งน้ำส่วนใหญ่ คือ แม่น้ำกระบุรีและพื้นที่ทะเลที่อยู่ในเขตน่านน้ำจังหวัดระนอง นอกนั้นเป็นลำน้ำสายสั้นๆ ที่มีความลาดชันของพื้นที่รับน้ำค่อนข้างสูง เช่น คลองกระบุรี คลองลำเลียง คลองละอูน คลองส้มป่น คลองบางรี้น คลองพรัง คลองกะเปอร์ คลองนาคา คลองบางบอน คลองกำพวน เป็นต้น จึงทำให้จังหวัดระนองไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่มีเพียงเหมืองฝาย และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กเพียง 7-8 แห่งเท่านั้น ดังนั้นอาชีพสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเขตแหล่งน้ำของจังหวัดระนอง ได้แก่ การประมงในทะเล และการเพาะเลี้ยงชายฝั่งการประมงน้ำจืดยังพัฒนากันอยู่ในวงแคบ เนื่องจากมีแหล่งน้ำที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืดอยู่จำนวนน้อย กรมพัฒนาที่ดิน. (2539 : 128)

ลักษณะอาชีพของชาวประมง ตำบลปากน้ำ จังหวัดระนอง บริเวณฝั่งทะเลเขตอันดามัน คนที่อาศัยอยู่มีทั้งคนท้องถิ่นและคนที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น ชาวบ้านส่วนมากจะประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก เนื่องจากสิ่งแวดล้อมจะติดกับเขตทะเลอันดามันและประกอบไปด้วยเพื่อนบ้าน เช่น จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สตูล ที่ติดต่อสื่อสารกันทางประมงมาจนถึงปัจจุบัน ผู้ปกครอง และชาวบ้านจะมีวิถีชีวิตอย่างง่าย ๆ จากการประกอบอาชีพประมง อาชีพเสริมรองลงมา คือ การตกปู ตกปลา หากุ้ง การทำกะปิ ผู้ชายส่วนมากจะทำอาชีพใช้ชีวิตอยู่ในเรือเป็นเวลาเกือบครึ่งเดือนจะได้กลับบ้าน ผู้ประกอบอาชีพประมงส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 อายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมง เป็นอาชีพสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเขตแหล่งน้ำ ได้แก่ การประมงในทะเล และการเพาะเลี้ยงชายฝั่งการประมงน้ำจืด ยังพัฒนากันอยู่ในวงแคบ เนื่องจากมีแหล่งน้ำที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืดจำนวนน้อย ผู้ปกครองมีการเลี้ยงดูเหมือนกับเด็กทั่ว ๆ ไป เช่น ดูแลเรื่องอาหาร ให้อิสระในการเล่นกับเพื่อน แต่ในตำบลปากน้ำ จังหวัดระนอง มีข้อแตกต่างกันที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพประมงเป็นส่วนมาก ทำให้เด็กเห็นภาพลักษณะอาชีพว่า ชีวิตชาวประมงจะต้องทำมาหากินที่เกี่ยวข้องอยู่กับทะเล เช่น ทำเครื่องอุปกรณ์จับสัตว์น้ำต่าง ๆ เช่น ถักอวน ถักแห สานไซร์ ทำเบ็ด เพื่อจับสัตว์น้ำต่าง ๆ ในทะเล จึงทำให้เด็กเห็นภาพลักษณะอาชีพว่า ผู้ปกครองจะต้องตื่นแต่เช้า มีความกระตือรือร้น คล่องแคล่ว ว่องไว อดทน ในการทำมาหากิน จึงทำให้ลูกรู้จักต่อสู้ชีวิตตั้งแต่เด็ก เพราะได้เลียนแบบ และสั่งสอนมาจากผู้ปกครอง ที่ประกอบอาชีพประมง จึงเกิดการซึมซับตั้งแต่เด็ก

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พัฒนาการด้านร่างกายเป็นพื้นฐานสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายเด็กในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านที่สำคัญ คือ ด้านทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ทักษะการวาดภาพลายเส้น ทักษะความคล่องแคล่ว ทักษะจำแนกตามเพศ ตามกรอบการจำแนกของ อังเซลโม และ ฟรังซ์ (Anselmo and Franz. 1987 : 263 – 276) เนื่องจากเป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้มากของชีวิตมนุษย์ ซึ่งจากงานวิจัย นักจิตวิทยา และนักการศึกษาต่างก็เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์และการเลี้ยงดู โดยสิ่งเหล่านี้จะส่งผลถึงการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายด้านทักษะต่าง ๆ ในอนาคต และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดสำหรับการเลี้ยงดูก็คือ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด ผูกพันกับเด็กมากที่สุด การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีการเลี้ยงดูเด็กโดยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายด้านทักษะๆ อย่างเหมาะสม จำเป็นต้องอาศัยปัจจัย หรือ องค์ประกอบที่ทำให้มีผลต่อการเลี้ยงดูเด็กได้เหมาะสมหรือไม่ นั้น มีงานวิจัยได้ระบุไว้ เช่น ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิฐานะเดิม เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่า การศึกษาสภาพความเป็นอยู่ก็มีผลต่อการเลี้ยงดูเด็กด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่มีอาชีพประมง ในตำบลปากน้ำ เพื่อที่จะได้เป็นข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง และนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญในการส่งเสริมด้านทักษะๆ ต่างๆ ตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองอย่างเหมาะสม และเป็นแนวทางให้กับครู และผู้ดูแลเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย การให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง และการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายให้เหมาะสมกับท้องถิ่นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 1,107 คน ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ที่มิบุตรอยู่ในช่วงอายุ 5-6 ปี
2. มีอาชีพทำการประมงทะเล เพาะเลี้ยงชายฝั่งในฐานะเป็นเจ้าของ หรือผู้เพาะเลี้ยงรวมทั้งลูกจ้างประมงทะเล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 110 คน ที่มีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สืบจากทะเบียนราษฎรหมู่บ้านทุกหมู่บ้านที่มีอาชีพประมงและมีเด็กปฐมวัยที่เกิดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 ถึง วันที่ 31 มกราคม 2539 เพื่อนับจำนวนผู้ปกครองที่มีคุณสมบัติเป็นประชากรในการวิจัย
2. สุ่มอย่างง่ายเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 ดัง (ตาราง 1)
3. จัดบันทึก ทำแผนที่ เพื่อสะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตาราง 1 จำนวนครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัย 5-6 ปี ในปกครองของตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

หมู่บ้าน	จำนวนผู้ปกครองประมง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เกาะคนที	150	15
หินช้าง	202	20
เกาะสินไห	178	17
เขานางหงษ์	186	18
เกาะเหลา	164	16
ปากน้ำ	227	22
รวม	1,107	110

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบรายบุคคล (Individual Interview) ที่มีการจัดระบบการสัมภาษณ์แบบกำหนดข้อคำถามก่อนล่วงหน้า เป็นการตรวจสอบรายชื่อ ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานทางด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีคำตอบให้เลือกเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย จำแนกเป็นดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	จำนวน	8 ข้อ
2. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	จำนวน	8 ข้อ
3. การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น	จำนวน	8 ข้อ
4. การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว	จำนวน	8 ข้อ
5. การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ	จำนวน	8 ข้อ

2. เกณฑ์การให้คะแนนของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายเด็กปฐมวัยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อคำถามที่มีความหมายในทิศทางบวก

ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	มีค่าเท่ากับ	4
ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	มีค่าเท่ากับ	3
ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดู หรือ วางเงื่อนไข	มีค่าเท่ากับ	2
ให้ทำบ้างแต่ดู หรือ วางเงื่อนไข	มีค่าเท่ากับ	1
ไม่ส่งเสริมเลย	มีค่าเท่ากับ	0

ข้อคำถามที่มีความหมายในทางทิศทางลบ

ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	มีค่าเท่ากับ	0
ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	มีค่าเท่ากับ	1
ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดู หรือ วางเงื่อนไข	มีค่าเท่ากับ	2
ให้ทำบ้างแต่ดู หรือ วางเงื่อนไข	มีค่าเท่ากับ	3
ไม่ส่งเสริมเลย	มีค่าเท่ากับ	4

ข้อคำถามในแต่ละทักษะที่มีข้อสัมภาระทางบวกและทางลบ จำแนกข้อรายการแบบสัมภาระนี้ได้
ดังตาราง 2

ตาราง 2 การจำแนกข้อสัมภาระ ทางบวก ทางลบ

ปัจจัยทางด้านร่างกาย	ข้อสัมภาระทางบวก	ข้อสัมภาระทางลบ
1. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	1,3,5,7	2,4,6,8
2. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	1,3,5,7	2,4,6,8
3. การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น	1,3,5,7	2,4,6,8
4. การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว	1,3,5,7	2,4,6,8
5. การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ	1,3,5,7	2,4,6,8

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1.1. ศึกษาพัฒนาการ และสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2. กำหนดกรอบคำถามเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทางร่างกายของเด็กปฐมวัยให้มีเนื้อหาเฉพาะและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยให้สื่อความหมายที่ชัดเจน โดยใช้แนวทางของแบบประเมินสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3.1.3 สร้างแบบสัมภาระความหมายเชิงนิมาน และเชิงนิเสธให้ได้ครอบคลุมเกี่ยวกับลักษณะ และวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทางร่างกายเพื่อนำไปตรวจหาคุณภาพ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ จำแนกเป็นดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	จำนวน 8 ข้อ
2. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	จำนวน 8 ข้อ
3. การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น	จำนวน 8 ข้อ
4. การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว	จำนวน 8 ข้อ
5. การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ	จำนวน 8 ข้อ

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.2.1 นำแบบสัมภาระที่สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาระพร้อมทั้งสรุปย่อเค้าโครงการวิจัย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบกรอบการถาม เนื้อหาการถาม ความชัดเจน และความครอบคลุม โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องกัน 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญดังมีรายนามต่อไปนี้

1. รศ.ดร.นิตยา ประพุดติกิจ	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
2. รศ.นิภา ศรีไพโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์ผุสดี ธรรมศิริ	โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์เวช

3.2.2 นำผลการพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอ และปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 2 ใน 3 ท่าน จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทั้ง 40 ข้อ

3.2.3 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขในด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในการสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try – out) โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่มีอาชีพประมงแต่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบภาษา ข้อคำถามและขั้นตอนการสัมภาษณ์ แล้วพบว่า ผู้ปกครองเข้าใจภาษาชัดเจนขึ้น เมื่อมีการทวนย้ำเนื้อหารายการสัมภาษณ์ 2 รอบ จึงได้ระดับคำตอบตรงกับสภาพการเลี้ยงดู

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดลองแล้ว มาตรวจให้คะแนนและหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรครอนบัค (Cronbach) วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) คัดแปลงมาจากสูตร KR. – 20 ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล กระทำโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย รวม 3 คน คือ ผู้วิจัย 1 คน และผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 คน โดยผู้วิจัยอธิบายให้ทราบก่อนเก็บข้อมูล เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ และวิธีการสัมภาษณ์ จากนั้นก็ฝึกการใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้คำถาม และการบันทึกข้อมูล

การเตรียมการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์เตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะออกสำรวจบ้าน และนัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนล่วงหน้า 1 วัน
2. ผู้วิจัย และ ผู้ช่วยวิจัยแนะนำตัวเอง พร้อมทั้งกล่าวคำทักทาย สร้างความคุ้นเคยอย่างสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้ปกครองก่อนการสัมภาษณ์
3. เขียนแผนที่ และ ที่อยู่ของผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อความสะดวกในการเดินทางสัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

4.1 แบบสัมภาษณ์

4.2 เครื่องบันทึกเสียงสำหรับบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ

5. ผู้วิจัย และ ผู้ช่วยวิจัย ทำความเข้าใจในแบบการสัมภาษณ์ให้ตรงกันอย่างถูกต้อง และแม่นยำก่อนลงมือสัมภาษณ์

วิธีการดำเนินการสัมภาษณ์ มีขั้นตอน ดังนี้

การดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ดำเนินการดังนี้

1. ไปถึงบ้านหรือที่นัดหมายตามวันและเวลาที่นัดหมาย
2. พูดคุยทำความคุ้นเคย และชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบเขต ของการสัมภาษณ์
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในตอนที่ 1 และตอนที่ 2

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ตามปัจจัยพื้นฐานของครอบครัว โดยผู้วิจัย และ ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้บันทึกเอง

ตอนที่ 2 ในการสัมภาษณ์สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยผู้วิจัยกำหนดคำถามเป็น 2 คำถาม กล่าวคือ

คำถามที่ 1 เป็นการถามตามข้อรายการที่เป็นโครงสร้างสัมภาษณ์ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ปกครองตอบวิธีการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่เป็นจริงตามปกติ ในชีวิตประจำวัน

คำถามที่ 2 เป็นการถามเพื่อทวนย้ำคำตอบเดิม เพื่อที่จะได้คำตอบ แปลความได้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยสังเกตสภาพแวดล้อมประกอบ แล้วจึงบันทึกให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2544 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2544 รวมทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์โดยเฉลี่ยวันละ 20 คน 6 – 9 คนต่อผู้สัมภาษณ์ 1 คน

5. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามเวลาที่นัดหมาย และทำการสัมภาษณ์จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด โดยมีตารางปฏิบัติงานการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

เวลา 08.00 – 12.00 น. สัมภาษณ์ภาคเช้า

เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหาร และประชุมปรึกษาปัญหา หรือ
ข้อสังเกตที่พบจากการสัมภาษณ์

เวลา 13.00 – 17.00 น. สัมภาษณ์ภาคกลางวัน ถึง เย็น

การจัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบคะแนนของแบบสัมภาษณ์แต่ละฉบับตามข้อคำถามในแต่ละข้อตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ ดังนี้

เมื่อผู้ตอบสัมภาษณ์ตอบคำถามมีความหลากหลาย ผู้วิจัยกำหนดให้มีการลงความเห็นแต่ละระดับ ดังนี้

การส่งเสริมให้ทำสม่ำเสมอ	หมายถึง การตอบของผู้ปกครองอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้ การที่ผู้ปกครองให้เด็กทำบ่อยครั้ง ทำเป็นประจำ หรือไม่ขัดถ้าเด็กต้องการกระทำ
การส่งเสริมให้เด็กทำเป็นบางครั้ง	หมายถึง การตอบของผู้ปกครอง อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ ให้ทำบางครั้ง ให้ทำสัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง ตามใจ

บ้างไม่ตามใจบ้าง	
ให้ทำสมาธิแต่ดูหรือวางใจอื่น	หมายถึง การตอบของผู้ปกครอง เช่นเดียวกับการส่งเสริมให้ทำสมาธิ แต่จะดู หรือห้ามปรามหรือมีข้อแลกเปลี่ยนถ้าเด็กต้องการทำเป็นบางครั้ง
ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางใจอื่น	หมายถึง การตอบของผู้ปกครองเช่นเดียวกับการส่งเสริมให้ทำเป็นบางครั้ง แต่จะดูหรือห้ามปราม หรือมีข้อแลกเปลี่ยนถ้าเด็กต้องการทำทุกครั้ง
ไม่ส่งเสริมเลย	หมายถึง การตอบของผู้ปกครองดังนี้ ห้ามทำ ไม่ให้ทำเด็ดขาด

ส่วนข้อคำถามจะมีโครงสร้างคำถามทั้งบวกและลบดังนี้ ผู้วิจัยใช้สำหรับการยืนยัน ย้ำคำตอบของผู้ถูกสัมภาษณ์ และประมวล

2. คำนวณค่าเฉลี่ยร้อยละ เพื่อวิเคราะห์สภาพการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานครอบครัว และการส่งเสริมทักษะพัฒนาการทางร่างกาย
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 และ ตอนที่ 2 ดังต่อไปนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ศึกษาสภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครอง อาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

1.2 ค่าร้อยละ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 101) ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการดัดแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด ($\sum$ คือ ซิกมา)
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง (แทนจำนวนข้อมูล)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้สูตรครอนบัค (Cronbach) วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ดัดแปลงมาจากสูตร KR.20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	คือ	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
S_i^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 โดยเปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

3.2 ใช้ไค – สแควร์ (Chi – Square Test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างเดียว (χ^2 – One Sample) ทดสอบความแตกต่างของการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง (กานดา พูนลาภทวี. 2530 : 241 – 242) ดังนี้

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \left[\frac{O_i - E_i}{E_i} \right]^2$$

เมื่อ O_i	คือ	ความถี่ที่ได้จากการสังเกต หรือ การปฏิบัติจริง (Observed frequency)
E_i	คือ	ความถี่ตามทฤษฎี หรือ ที่ควรจะเป็น (Expected frequency)
K	คือ	จำนวนกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษานี้ ผู้วิจัยขอเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายต่างๆ ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับดังนี้

1. คำนวณสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละของสถานภาพของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง
2. คำนวณสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ข้อมูลสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมงที่มีการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 5 ด้าน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง จำแนกตาม ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และภูมิสำเนาเดิม

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

- การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่
- การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก
- การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น
- การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว
- การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างของการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 5 ด้าน ตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง ได้แก่

- ระดับการศึกษา
- สถานภาพสมรส
- จำนวนบุตร
- ภูมิสำเนาเดิม

1. ปัจจัยพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานดังแสดงในตารางที่ 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และภูมิลำเนาเดิม

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	15	13.60
	ชั้นประถมศึกษา	81	73.60
	ชั้นมัธยมศึกษา	14	12.70
	ชั้นอุดมศึกษาตั้งแต่ตอนปริญญาเป็นต้นไป	0	0
	รวม	110	100
สถานภาพสมรส	โสด	5	4.50
	สมรส	98	89.10
	หย่า	2	1.80
	ม่าย	5	4.50
	รวม	110	100
จำนวนบุตร	1 คน	43	39.10
	2 – 3 คน	58	52.70
	4 – 5 คน	7	6.40
	มากกว่า 5 คน	2	1.80
	รวม	110	100
ภูมิลำเนาเดิม	เป็นคนในท้องถิ่น	23	20.90
	เป็นคนมาจากท้องถิ่นอื่น	87	79.10
	รวม	110	100

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

ผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุดเป็นร้อยละ 73.60 และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.70

สถานภาพสมรส ผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง กลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่ มีจำนวนมากที่สุด คือ 98 คน คิดเป็นร้อยละ 89.10 และกรณีหย่า มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80

ผู้ปกครองครอบครัวชาวประมงที่มีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนมาจากท้องถิ่นอื่น มีจำนวนมากที่สุด คือ 87 คน คิดเป็นร้อยละ 79.10

2. สภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ผู้วิจัยวิเคราะห์เป็น 5 ตาราง คือ ตารางที่ 4, 5, 6, 7 และ 8

ตาราง 4 ร้อยละของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

ข้อ	การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ไม่ส่งเสริมเลย
1	ท่านส่งเสริมให้ลูกเล่นปีนป่าย เช่น ขึ้นต้นไม้ หรือ บ่อโยยใหม่	1 (0.9)	4 (3.6)	76 (69.1)	20 (18.2)	9 (8.2)
2	ท่านเห็นลูกวิ่งเล่น ท่านจะดูไหม ทุกครั้งใหม่ที่ปฏิบัติอย่างนี้	1 (0.9)	20 (18.2)	78 (70.9)	11 (10)	0 (0.0)
3	ถ้ามีบาร์ หรือกึ่งไม้แข็งแรงพอไหนได้ ท่านส่งเสริมให้ลูกไหนเล่นหรือ บ่อโยยใหม่	0 (0.0)	1 (0.9)	20 (18.2)	78 (70.9)	11 (10.00)
4	ท่านไม่เคยส่งเสริมให้ลูกกระโดด เชือกเลยหรือ จำเป็นไหมที่จะต้อง ส่งเสริม	5 (4.5)	74 (67.3)	25 (22.7)	6 (5.5)	0 (0.0)
5	ท่านสนับสนุนเมื่อลูกวิ่งแข่งกันหรือ บ่อโยยใหม่	6 (5.5)	81 (73.6)	19 (17.3)	4 (3.6)	0 (0.0)
6	ถ้าลูกเล่นขุดดิน หรือขุดทรายท่านจะ ดูทันทีไหม	2 (1.8)	15 (13.6)	79 (71.8)	14 (12.7)	0 (0.0)
7	ท่านชอบให้ลูกกระโดดสองขาหรือ จำเป็นไหมที่จะส่งเสริม	4 (3.6)	100 (90.9)	2 (1.8)	4 (3.6)	0 (0.0)
8	ท่านไม่เคยเล่นลูกบอล หรือโยนห่วง ยางกับลูกเลยหรือ จำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม	9 (8.2)	94 (85.5)	3 (2.7)	2 (1.8)	2 (1.8)
รวม				880		

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 67.3 – 90.9 ส่งเสริมให้เด็กกระโดดเชือก วิ่งแข่ง กระโดดสองขา เล่นลูกบอล โยนห่วง แต่ส่งเสริมให้เด็กทำเป็นบางครั้ง และพบว่า ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 69.1 – 70.9 ส่งเสริมให้เด็กเล่นปีนป่าย และวิ่งเล่น ส่งเสริมให้ทำสม่ำเสมอแต่ดู หรือวางเงื่อนไข ส่วนผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 70.9 ให้เด็กเล่นไบนารี ให้ทำบ้างแต่ดู หรือวางเงื่อนไข

ตาราง 5 ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ข้อ	การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ไม่ส่งเสริมเลย
1	ท่านฝึกให้ลูกรู้จักใส่ถุงเท้าเองหรือบอຍໂມ	99 (90.0)	8 (7.3)	2 (1.8)	1 (0.9)	0 (0.0)
2	ท่านไม่เคยปล่อยให้ลูกรู้จักปั้นดินเหนียวเลยหรือจำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	8 (7.3)	15 (13.6)	77 (70.0)	9 (8.2)	1 (0.9)
3	ท่านฝึกให้ลูกรู้จักรับประทานอาหารตัวเองหรือ บอຍໂມ	95 (86.4)	10 (9.1)	3 (2.7)	1 (0.9)	1 (0.9)
4	ท่านจะดูทันทีถ้าลูกเล่นดอกไม้ หรือ ดอกตะปูหรือ ทุกครั้งใหม่ที่ปฏิบัติอย่างนี้	3 (2.7)	6 (5.5)	71 (64.5)	22 (20.0)	8 (7.3)
5	ท่านเคยสอนให้ลูกพับกระดาษอย่างง่ายหรือ บอຍໂມ	9 (8.2)	90 (81.8)	5 (4.5)	0 (0.0)	6 (5.5)
6	ท่านห้ามเสมอถ้าลูกดูดชิบทางแกงหรือใส่เสียด้วยตนเองหรือ	88 (80.0)	22 (20.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
7	ท่านฝึกให้ลูกรู้จักตัดต่อภาพเองหรือ บอຍໂມ	5 (4.5)	98 (89.1)	2 (1.8)	2 (1.8)	3 (2.7)
8	ท่านห้ามเมื่อลูกเล่นตัดกระดาษหรือ ทุกครั้งใหม่ที่ปฏิบัติอย่างนี้	2 (1.8)	78 (70.9)	15 (13.6)	13 (11.8)	2 (1.8)
รวม		880				

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 80.0 – 90.0 ส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ให้เด็กทำสม่ำเสมอ ได้แก่ ใส่ถุงเท้า รับประทานอาหารเอง รูดชิบทางแกงเอง ส่วนกิจกรรมพับกระดาษ ตัดต่อภาพ ตัดกระดาษ ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 70.9 – 89.1 ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง และผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 64.5 – 70.0 ส่งเสริมให้เด็กปั้นดินน้ำมัน และดอกไม้ ให้เด็กทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข

ตาราง 6 ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะการวาดภาพลายเส้น

ข้อ	การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบ้างครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ไม่ส่งเสริมเลย
1	ท่านจะปล่อยให้ลูกวาดภาพลายเส้นตามความพอใจหรือ บ่อยไหม	1 (0.9)	28 (25.5)	78 (70.9)	2 (1.8)	1 (0.9)
2	ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดลายเส้น $\triangle$ เลยหรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	7 (6.4)	58 (52.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	45 (40.9)
3	ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดลายเส้น $\bigcirc$ ใหม่ บ่อยไหม	7 (6.4)	56 (50.9)	1 (0.9)	0 (0.0)	46 (41.8)
4	ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดภาพลายเส้นตามรอยเส้นปะ รูปสัตว์ต่างๆ เช่นรูปกระต่าย สุนัข หรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	6 (5.5)	69 (62.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	35 (31.8)
5	ท่านเคยฝึกให้ลูกวาดลายเส้น $\square$ หรือ บ่อยไหม	8 (7.3)	57 (51.8)	1 (0.9)	0 (0.0)	44 (40.0)
6	ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดเป็นจุดเลยหรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	5 (4.5)	68 (61.8)	2 (1.8)	0 (0.0)	35 (31.8)
7	ท่านฝึกให้ลูกวาดรูปทรงต่างๆ โดยใช้เวลานานๆหรือ บ่อยไหม	1 (0.9)	3 (2.7)	81 (73.6)	1 (0.9)	24 (21.8)
8	ท่านไม่เคยซื้อสมุดฝึกเตรียมความพร้อมวาดภาพลายเส้นหรือจำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	12 (10.9)	84 (76.4)	1 (0.9)	0 (0.0)	13 (11.8)
รวม				880		

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 50.9 – 76.4 ส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น $\triangle$ $\bigcirc$ $\square$ วาดตามรอยเส้นปะรูปสัตว์ต่างๆ และวาดเป็นจุด โดยส่งเสริมให้เด็กทำเป็นบางครั้ง ส่วนผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 73.6 – 70.9 ส่งเสริมให้เด็กวาดภาพลายเส้นตามความพอใจ และวาดรูปทรงต่างๆ นานๆ โดยส่งเสริมให้ทำสม่ำเสมอ แต่ดูหรือวางเงื่อนไข

ตาราง 7 ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะความคล่องแคล่ว

ข้อ	การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว	ส่งเสริมให้เด็กทำ สม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบาง ครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือ วางเงื่อนไย	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวาง เงื่อนไย	ไม่ส่งเสริมเลย
1	ท่านจะสนับสนุนเมื่อลูกเดินเข้า จังหวัดนครหรือบ่อยใหม่	36 (32.7)	67 (60.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (6.4)
2	ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกรู้จักการโยนลูก บอลหรือจำเป็นใหม่ที่ต้องส่งเสริม	4 (3.6)	101 (91.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (4.5)
3	ท่านมีเวลาในการเล่นกับลูกบ้างไหม บ่อยใหม่	17 (15.5)	87 (79.1)	1 (0.9)	0 (0.0)	5 (4.5)
4	ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดภาพอย่าง อิสระหรือ จำเป็นใหม่ที่ต้องส่งเสริม	4 (3.6)	102 (92.7)	1 (0.9)	0 (.0)	3 (2.7)
5	ท่านชอบให้ลูกเล่นเฉพาะในบ้านมาก ที่สุดหรือ บ่อยใหม่	5 (4.5)	97 (88.2)	2 (1.8)	2 (1.8)	4 (3.6)
6	ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตน เองในการหยิบถ้วยหรือแก้วน้ำ	78 (70.9)	31 (28.2)	1 (0.9)	0 (0.0)	0 (0.0)
7	ท่านมักจะให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ใน การเดินข้ามสะพานแคบๆหรือทาง แคบหรือ บ่อยใหม่	14 (12.7)	82 (74.5)	8 (7.3)	3 (2.7)	3 (2.7)
8	ท่านไม่เคยสนับสนุนให้ลูกดูบ้านเลย หรือ จำเป็นใหม่ที่ต้องส่งเสริม	59 (53.6)	45 (40.9)	0 (0.0)	1 (0.9)	5 (4.5)
รวม		880				

จากตาราง 7 ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 53.6 – 70.9 ส่งเสริมให้เด็กหยิบถ้วย และดูบ้านสม่ำเสมอ ส่วนผู้ปกครองร้อยละ 60.9 – 92.7 ส่งเสริมให้เด็กเดินเข้าจังหวัดนคร โยนลูกบอลด้วยตนเอง เล่นกับลูก ให้เด็กวาดภาพอย่างอิสระ เล่นเฉพาะในบ้านหรือเดินข้ามสะพานแคบๆ เป็นบางครั้ง

ตาราง 8 ผลของสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ทักษะการจำแนกตามเพศ

ข้อ	การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเฉย	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเฉย	ไม่ส่งเสริมเลย
1	ท่านฝึกให้เด็กชายนั่งเรือตกปลา มากกว่าเด็กหญิงหรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	9 (8.2)	64 (58.2)	0 (0.0)	4 (3.6)	33 (30.0)
2	ท่านไม่เคยฝึกให้เด็กชายเล่นฟุตบอล เด็กหญิงเล่นตุ๊กตาเลยหรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	48 (43.6)	39 (35.5)	3 (2.7)	1 (0.9)	19 (17.3)
3	ท่านฝึกให้เด็กหญิงเล่นหมากเก็บ เด็กชายเล่นเป่ากบหรือ บอยไหม	48 (43.6)	39 (35.5)	2 (1.8)	2 (1.8)	19 (17.3)
4	ท่านไม่เคยสนับสนุนให้เด็กชายเชิด โตะ เลยหรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	49 (44.5)	39 (35.5)	2 (1.8)	1 (0.9)	19 (17.3)
5	ท่านฝึกให้เด็กหญิงเลี้ยงน้องหรือบอยไหม	51 (46.4)	38 (34.5)	1 (0.9)	1 (0.9)	19 (17.3)
6	ท่านไม่เคยฝึกให้เด็กหญิงเล่นกระโดด ยาง เด็กชายเล่นวิ่งไล่จับเลยหรือ บอยไหม	45 (40.9)	42 (38.2)	1 (0.9)	2 (1.8)	20 (18.2)
7	ท่านมักเลือกผ้าสีเข้มให้เด็กชาย สี หวานให้เด็กหญิงหรือจำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	53 (48.2)	36 (32.7)	0 (0.0)	2 (1.8)	19 (17.3)
8	ท่านไม่เคยฝึกให้เด็กหญิงทำงานในร่ม เด็กชายทำงานกลางแจ้งหรือจำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม	51 (46.4)	40 (36.4)	0 (0.0)	2 (1.8)	17 (15.5)
รวม		880				

จากตาราง 8 ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 43.6 – 48.2 ส่งเสริมให้เด็กเล่นตามเพศของตนอย่างสม่ำเสมอ เช่น เด็กชายเล่นฟุตบอล เป่ากบ เชิดโตะ วิ่งไล่จับ ใส่เสื้อผ้าสีเข้ม และทำงานกลางแจ้ง ส่วนเด็กหญิงให้เล่นตุ๊กตา หมากเก็บ เลี้ยงน้อง เล่นกระโดดยาง ใส่เสื้อสีหวาน ฝึกให้เด็กหญิงทำงานในร่ม ส่วนผู้ปกครองที่ส่งเสริมให้เด็กทำบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 58.2 ให้เด็กชายนั่งเรือตกปลามากกว่าเด็กหญิง

ตาราง 9 เปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

สภาพการเลี้ยงดู	χ^2	.df
ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	44.385*	30
ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	14.604	20
ทักษะการวาดภาพลายเส้น	69.927*	40
ทักษะความคล่องแคล่ว	22.988	30
ทักษะการจำแนกตามเพศ	31.687	32
สภาพการเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน	114.384	94

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองด้าน ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะการวาดภาพลายเส้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ โดยภาพรวมปัจจัยด้านระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีสภาพการเลี้ยงดูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 10 เปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายจำแนกตามสถานภาพสมรสของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

สภาพการเลี้ยงดูเด็กเด็กปฐมวัย	χ^2	.df
ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	23.965	45
ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	24.041	30
ทักษะการวาดภาพลายเส้น	117.853*	60
ทักษะความคล่องแคล่ว	71.935*	45
ทักษะการจำแนกตามเพศ	68.748*	48
สภาพการเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน	150.431	141

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า สภาพการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองด้านทักษะการวาดภาพลายเส้น ทักษะความคล่องแคล่ว ทักษะการจำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่โดยภาพรวมแล้วสถานภาพสมรสของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 11 เปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายจำแนกตามจำนวนบุตรของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

สภาพการเลี้ยงดูเด็กเด็กปฐมวัย	χ^2	.df
ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	110.286*	45
ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	57.249*	30
ทักษะการวาดภาพลายเส้น	48.397	60
ทักษะความคล่องแคล่ว	85.773*	45
ทักษะการจำแนกตามเพศ	34.099	48
สภาพการเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน	175.891*	141

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า สภาพการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองด้านทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ทักษะการวาดภาพลายเส้น แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยภาพรวมพบว่า การเลี้ยงดูตามจำนวนบุตรมีความแตกต่างกันโดยตรงกับการเลี้ยงดู

ตาราง 12 เปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายจำแนกตามภูมิลำเนาเดิมของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

สภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	χ^2	.df
ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	23.070	15
ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	10.273	10
ทักษะการวาดภาพลายเส้น	42.323*	20
ทักษะความคล่องแคล่ว	14.542	15
ทักษะการจำแนกตามเพศ	16.523	16
สภาพการเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน	59.033	47

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า สภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองด้านทักษะการวาดภาพลายเส้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่โดยรวมแล้วการเลี้ยงดูของผู้ปกครองจำแนกตามภูมิลำเนาเดิมของผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายจำแนกตาม
ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง

สภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง			
	การศึกษา	สภาพสมรส	จำนวนบุตร	ภูมิฐานะ
ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	44.385*	23.965	110.286*	23.070
ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	14.604	24.041	57.249*	10.273
ทักษะการวาดภาพลายเส้น	69.927*	117.853*	48.397	42.323*
ทักษะความคล่องแคล่ว	22.988	71.935*	85.773*	14.542
ทักษะการจำแนกตามเพศ	31.687	68.748*	34.099	16.523
ภาพรวม	114.384	150.431	175.891*	59.033

จากตาราง 13 เปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย พบว่า ในภาพรวมตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองด้านการศึกษา สถานภาพสมรส และภูมิฐานะเดิม ไม่แตกต่างยกเว้น จำนวนบุตรเมื่อจำแนกเฉพาะตามปัจจัย พบว่า ด้านการศึกษาและจำนวนบุตรมีผลต่อการส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก สัมพันธ์เฉพาะด้านจำนวนบุตร และทุกปัจจัยมีผลต่อทักษะการวาดภาพลายเส้น ยกเว้นด้านจำนวนบุตร ส่วนสถานภาพสมรส มีผลต่อทักษะการวาดภาพเส้น ทักษะความคล่องแคล่ว และการจำแนกตามเพศ ซึ่งโดยภาพรวมการส่งเสริมทุกทักษะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลของการวิจัยได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพของการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพของการเลี้ยงดูของผู้ปกครองจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง มีอาชีพทำการประมงทะเล เพาะเลี้ยงชายฝั่งในฐานะเป็นเจ้าของ หรือ ผู้เพาะเลี้ยงรวมทั้งลูกจ้างประมงทะเล และเป็นผู้ที่มีบุตรอยู่ในช่วงอายุ 5 – 6 ปี คือ เกิดตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2539 จำนวนทั้งสิ้น 1,107 ครอบครัว

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่ประกอบอาชีพประมงในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 รวมทั้งสิ้น 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 2 ใน 3 ท่านแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม และทดลองใช้ (Try – out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ตัดแปลงมาจากสูตร $KR. - 20$ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ปัจจัยพื้นฐานทางด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีคำตอบให้เลือกในลักษณะ ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข ไม่ส่งเสริมเลย เกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย จำแนกออกเป็น 5 ทักษะ คือ การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย รวม 3 คน คือ ผู้วิจัย 1 คน และผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาตรี 2 คน โดยผู้วิจัยอธิบายให้ทราบก่อนเก็บข้อมูล เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ และวิธีการสัมภาษณ์ จากนั้นก็ฝึกการใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้คำถามและการบันทึกข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2544 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2544 รวมทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์โดยเฉลี่ยวันละ 20 คน 6-9 คน ต่อผู้สัมภาษณ์ 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOW ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง จำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และภูมิลำเนาเดิม โดยคำนวณค่าความถี่ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมงที่มีการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย 5 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว การส่งเสริมทักษะจำแนกตามเพศ โดยคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ไค - สแควร์ χ^2 test for independent ทดสอบความแตกต่างของค่าความถี่ จากคะแนนการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง ปรากฏผลสรุปเป็น

1. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.3 - 90.9 ส่งเสริมให้ทำเป็นบางครั้ง ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กกระโดดเชือก วิ่งแข่ง กระโดดสองขา เล่นฟุตบอล โยนห่วง

2. การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.0 – 90.0 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กสม่ำเสมอ เช่น การส่งเสริมให้เด็กใส่ถุงเท้าเอง รับประทานอาหารเอง รูดซิบบเอง

3. การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น พบว่า ผู้ปกครอง ร้อยละ 50.9 – 76.4 มีการส่งเสริมบ้างเป็นบางครั้ง เช่น การส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น Δ $\bigcirc$ $\square$ วาดภาพตามรอยเส้น ประรูปสัตว์ต่าง ๆ และวาดเป็นจุด

4. การส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 60.9 – 92.7 มีการส่งเสริมเป็นบางครั้ง เช่น การส่งเสริมให้เด็กเดินเข้าจังหวะดนตรี โยนลูกบอลด้วยตนเอง เล่นกับลูก ให้อวดภาพอิสระ

5. การส่งเสริมทักษะการจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปกครอง ร้อยละ 43.6 – 48.2 มีการส่งเสริมสม่ำเสมอ เช่น การส่งเสริมให้เด็กชายเล่นฟุตบอล เป้ากบ เซ็ตโต๊ะ วิ่งไล่จับ ใส่เสื้อผ้าสีเข้ม และทำงานกลางแจ้ง ส่วนเด็กหญิงส่งเสริมให้เล่นตุ๊กตา หมากเก็บ เลี้ยงน้อง กระโดดยาง ใส่เสื้อผ้าสีหวาน ฝึกทำงานในร่ม

6. การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบสภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย พบว่า ในภาพรวมปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองไม่สัมพันธ์กับการเลี้ยงดู ยกเว้น จำนวนบุตรเมื่อจำแนกเฉพาะตามปัจจัย พบว่า ปัจจัยสถานภาพสมรส มีด้านการส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น ทักษะความคล่องแคล่ว และทักษะการจำแนกตามเพศ เช่นเดียวกับปัจจัยด้านจำนวนบุตรมีผลต่อการส่งเสริมทักษะด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก และทักษะความคล่องแคล่ว

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายด้านทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 67.3 – 90.9 ส่งเสริมให้เด็กกระโดดเชือก วิ่งแข่ง กระโดดสองขา เล่นลูกบอล โยนห่วง แต่ส่งเสริมให้เด็กทำเป็นบางครั้ง ไม่ส่งเสริมให้ทำสม่ำเสมอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ไม่เอื้ออำนวยต่อการเล่น เพราะบริเวณสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนแออัด ไม่เป็นระเบียบ มีพื้นที่ที่อาจเป็นอันตรายได้ง่าย โดยเฉพาะการให้เล่นปืนปาย วิ่งเล่น จะยอมให้เด็กเล่นบ้าง แต่มีเงื่อนไขตัวอย่างเช่น ปืนปายต้นไม้ได้ แต่ต้องพาไปด้วย ให้ระวังพลัดตกลงมา และห้ามวิ่งเล่นไกลๆ ให้เล่นเฉพาะในบริเวณพื้นที่ใกล้บ้านที่เป็นเช่นนี้ สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองเห็นว่าเด็กปฐมวัยตัวยังเล็กอยู่ การเล่นในที่ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีลักษณะบ้านพื้นสูงติดทะเลบางครั้งน้ำท่วมถึงมีโขดหิน และขาดคนดูแลอาจเป็นอันตรายได้ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยแบบครอบครัวชาวประมง ซึ่งมีลักษณะบ้านพื้นสูงติดทะเลบางครั้งน้ำท่วมถึงมีโขดหิน โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุกับเด็กปฐมวัยได้ง่าย อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2536 : 2) กล่าวว่า ในชีวิตประจำวัน อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สถานที่ โดยเฉพาะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็ก เนื่องจากวัยนี้ความซุกซนตามธรรมชาติ และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในอันตรายต่างๆ ผู้ใหญ่ซึ่งดูแลเด็กไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ พี่เลี้ยง จึงมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะช่วยปกป้องเด็กจากอุบัติเหตุ และสร้าง

วุฒิภาวะของเด็ก ประกอบวัยของเด็กที่เป็นวัยอยากรู้อยากเห็น จิตตินันท์ เดชคุปต์ (2537 : 21) กล่าวว่า อุบัติเหตุจากความอยากรู้อยากเห็น โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็ก อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย และชีวิตของเด็กได้ เช่น เด็กปีนป่าย และพลัดตกจากที่สูง แขนขาหัก หรือสมองกระทบกระเทือน ทำให้พัฒนาการทางร่างกายล่าช้าได้ อุบัติเหตุในเด็กปฐมวัยที่พบมาก เช่น ตกบ้าน ตกบ่อ ตกท่อ ตกรู นอกจากนี้ยังพบอุบัติเหตุที่เกิดจากการกีดกันของเด็ก เช่น หยิบลูกเหม็นมาอมเข้าปาก โดยนึกว่าเป็นลูกอม เมื่อบอกให้คายเด็กก็จะไม่ยอมคาย จากการศึกษาพบว่า เด็กชายจะมีปัญหาอุบัติเหตุมากกว่าเด็กหญิง เพราะลักษณะและพัฒนาการเฉพาะทางเพศที่แตกต่างกัน แม้จะไม่มากนักก็ตาม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 : 123)

เมื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยด้านการศึกษาและจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูดังนี้ /จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ปกครองส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างจะยากจน มุ่งแต่ทำมาหากิน โอกาสที่จะเฝ้าลูกขณะเล่นมีน้อย ซึ่งแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับสูงกว่า หรือมีรายได้มากกว่า ที่มีโอกาสดูแลเด็ก และมีเวลาในการดูแลลูกมากกว่า ดังที่ จิตตินันท์ เดชคุปต์ (2537 : 21) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีรายได้มีน้อยมีโอกาสจำกัดที่สนองตอบความต้องการจำเป็นของเด็กให้ได้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าทั้งพ่อ และแม่มีการศึกษาน้อย และขาดความเข้าใจ และสนใจเกี่ยวกับการอบรมดูแลเด็กอย่างเหมาะสมด้วยแล้ว เด็กมักถูกทอดทิ้ง และละเลยความต้องการตามพัฒนาการของเด็ก ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคมและสติปัญญา ทำให้เกิดปัญหาพัฒนาการหยุดชะงักได้ โดยเฉพาะการมีบุตรมากจากข้อมูลพบว่า ร้อยละ 52.70 เป็นครอบครัวซึ่งมีบุตร 2-3 คน ซึ่งยากต่อการดูแล โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่ขาดโอกาส ซึ่งจะต่างจากครอบครัวที่มีลูกน้อยคน ครอบครัวที่มีจำนวนลูกและสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน จะมีแนวทางหรือวิธีการเลี้ยงลูกแตกต่างกัน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีลูก 2 หรือ 3 คน จะพบปัญหาในการเลี้ยงดูลูกแต่ละคนแตกต่างกันไป (จงกล คำมี, 2544 : 41)

2. การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายด้านทักษะกล้ามเนื้อเล็ก พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ร้อยละ 80.0 – 90.0 ส่งเสริมให้เด็กใส่ถุงเท้าเอง รับประทานอาหารเอง รูดซิปปเอง ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า ในครอบครัวชนบท และการมีบุตรมาก ผู้ปกครองมักจะให้เด็กช่วยตัวเอง ซึ่งจะเห็นเด็กที่เป็นลูกคนชนบทจะช่วยเหลือตัวเองได้เร็ว และมีวุฒิภาวะของกล้ามเนื้อเล็กเร็ว เพราะต้องช่วยตัวเอง และยังเป็นภาระแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองอีกด้วย ดังที่ ปรียา เกตุทัต (2543 : 277) กล่าวว่า เพื่อให้เด็กพึ่งพาตนเองได้ เด็กจะต้องเรียนรู้ทักษะของกล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว ที่จะช่วยให้เขาทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองได้ ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ รับประทานอาหารเองได้ แต่งตัวเองได้ เด็กจะต้องเรียนรู้ทักษะเหล่านี้ในวัยก่อนเรียน และควรทำให้ได้ก่อนเข้าเรียนชั้นประถม เพื่อเด็กจะช่วยตนเองได้เป็นอย่างดีในชั้นประถม ส่วนกิจกรรมพัฒนาระยะ ดัดต่อภาพ ตัดกระดาษ ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 70.9 – 89.1 ส่งเสริมให้เด็กทำเป็นบางครั้ง ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า งานศิลปะไม่มีความสำคัญ ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำมาหากินได้ อีกทั้งการใช้กรรไกรของมีคม เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองคิดว่าเป็นอันตราย ทั้งนี้การเล่นปั้นแป้ง รูปสัตว์ การใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นรูปต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดความคิดของเด็ก และสร้างความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อเล็ก เด็กสามารถใช้ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อได้ดี (สรวงธร นาวาผล, 2542 : 49) นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ส่วนกิจกรรมที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอได้แก่ บันไดนํ้ามัน ดอกไม้ แต่มีเงื่อนไข เช่น เล่นบันไดนํ้ามันเด็กต้องตักขึ้นมาเล่น ริมคลอง ไม่ลงไปเล่นในคลอง เพราะโคลนอาจติดเด็ก ทำให้เด็กขึ้นจากโคลนไม่ได้ เป็นอันตราย ส่วนการเล่นดอกไม้ ผู้ปกครอง

ครองจะดูแลใกล้ชิด และเตือนหรือบ่นให้ระวัง เพราะโอกาสที่เด็กจะได้รับอันตราย เช่น ตะปูตำมือ หรือ ตอกไม้แล้วโดนมือได้ ดังที่ โคลัมบัส (Kolumbus. 1979 : 45-50) ได้ทำการศึกษาโดยสรุปว่าผู้ใหญ่หลายคน ไม่ชอบให้เด็กเล่นสิ่งสกปรก ไม่ชอบให้เล่นโคลน เล่นดิน แต่ธรรมชาติของเด็กมักจะชอบเล่นสิ่งเหล่านี้ การให้เด็กได้เล่นดิน น้ำ และทราย จะช่วยพัฒนาความเข้าใจ ช่วยให้เด็กเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจถึงอาชีพ ของผู้ที่ทำงานกับผืนดิน ผืนหญ้า เป็นการส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ และสายตาจากการ เล่น ผู้ปกครองอาจเข้าใจ แต่เกรงอันตรายมากกว่า

เมื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กตามปัจจัยพื้นฐานแล้วพบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ปัจจัยด้านจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์ ผู้ปกครองในแต่ละครอบครัว มีบุตร 2-3 คน เป็นส่วนมาก ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้ปกครองไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดบุตร ตลอดจนชี้แนะสิ่งต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ฝึกให้บุตรได้ใช้ ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในการใช้อวัยวะส่วนกล้ามเนื้อเล็ก เป็นรายบุคคลได้น้อย ดังที่ วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคนอื่นๆ (2526 : 118) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีจำนวนบุตร 1-2 คน บิดามารดามี โอกาสได้ใกล้ชิดบุตร เป็นรายบุคคลสามารถพูดคุยรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนชี้แนะสิ่งต่างๆ รอบตัวให้ บุตรได้สัมผัสจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ได้มากกว่าครอบครัวที่มีบุตร 3 คน

3. การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายด้านทักษะการวาดภาพลายเส้น ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 50.9 – 76.4 ส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น   วาดภาพตามรอยเส้นประรูปสัตว์ต่างๆ และวาดเป็นจุด โดยส่งเสริมให้เด็กทำเป็นบางครั้ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ งานศิลปะเป็นเรื่องไม่สร้างสรรค์เปล่าประโยชน์ไม่สามารถทำมาหากินได้ เพราะโดยตามสภาพแวดล้อมแล้ว ชาวประมงส่วนใหญ่ใช้เวลาในการทำมาหากิน เช่น ถักอวน ถักแห ทำเครื่องมือจับสัตว์น้ำต่างๆ เช่น ทำ สวิง สานไซร์ ทำเบ็ดตกปลา และเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาตามบ่อ ดังนั้น ผู้ปกครองจึงให้ความสนใจต่อการวาดภาพลายเส้นน้อย เยาวพา เดชะคุปต์ (2540 : 97-98) กล่าวว่า เด็กไทยในปัจจุบันยังประสบปัญหา ที่เกิดจากความไม่รับทราบและหน้าที่ของพ่อแม่ ความยากจน ความไม่รู้ของพ่อแม่เกี่ยวกับวิธีการอบรม เลี้ยงดูเด็ก ในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญต่อเด็กคือ เด็กที่สามารถเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา มือ นิ้วมือ และแขน จะทำให้สามารถขีดเขียน และลากเส้นได้ดี นั่นคือ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัด เล็ก (สุจิตรา สุขเกษม. 2538 : 23) และ ฟิชเชอร์ และเทอร์รี่ (fishher and Terry. 1977 : 284) ได้ทำการ ศึกษาการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กก่อนที่จะเรียนเกี่ยวกับการวาดรูป เส้นตรง วงกลม วาดภาพลายเส้น เป็นความคิดในการออกแบบของเด็กจะมาจากลีลาเส้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการเรียนต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า ผู้ปกครองให้เด็กวาดภาพลายเส้นจริง แต่ยังมีกรวางเงื่อนไขว่า ต้องทำงานในบ้านทดแทน เหตุผลเพราะผู้ปกครองต้องการหาคนมาช่วยทำงาน เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ จึงไม่อยากให้ลูกเล่นนานๆ ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 147) กล่าวว่า พ่อแม่ในครอบครัวฐานะ เศรษฐกิจต่ำ จะเลี้ยงลูกแบบวางอำนาจมากกว่า มีแต่คำว่า อย่า ไม่ หยุด ในขณะที่ครอบครัวฐานะ เศรษฐกิจดี จะบอกเหตุผล และชี้แนะ ครอบครัวในประเทศที่มีรายได้ต่ำ จะเห็นเด็กเป็นทรัพย์สินสมบัติทาง เศรษฐกิจ และเชื่อว่าเด็กคือสิ่งที่จะทำรายได้ให้แก่ครอบครัวที่สำคัญ และเด็กจะเป็นที่พึ่งของครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยพื้นฐานแล้ว พบว่าปัจจัยเฉพาะด้านจำนวนบุตรเท่านั้น ส่วนปัจจัยด้านการศึกษา สถานภาพสมรส และภูมิลาเนาเดิม มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ปกครองไม่มีความรู้ในเรื่องศิลปะ จึงแนะนำลูกไม่ได้ ส่วนผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง จะมีความรู้ และความเข้าใจ

ใจในงานศิลปะมากกว่า ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 148) กล่าวว่า การศึกษาของพ่อแม่มีผลต่อการเลี้ยงดูเด็ก 2 กรณี พ่อแม่ที่มีการศึกษาดีอาจมีอาชีพที่ดี ยอมให้การดูแลแก่เด็กในแง่การศึกษา ให้ความสนใจมาก ในขณะที่ครอบครัวที่มีการศึกษาดำ จะให้ความสนใจกับการทำมาหากินมากกว่า ด้วยลักษณะที่ต่างกันนี้ ทำให้อาชีพของเด็กต่อการพัฒนาตามวัยอันสมควรลดลง เด็กวัยก่อนเรียนจะได้รับการดูแลที่ต่างจากกัน

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายด้านทักษะความคล่องแคล่ว พบว่า ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 53.6 – 70.9 ส่งเสริมให้เด็กหยิบถ้วย และถุ่อย่างสม่ำเสมอ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่า สังคมชนบทหรือท้องถิ่น คนทุกคนต้องช่วยกันทำงาน เด็กเล็ก ๆ ต้องเรียนรู้การช่วยเหลือตนเองในงานชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง อีกทั้งเด็กอายุ 5 – 6 ขวบ ชอบทำงานตามแบบผู้ใหญ่ เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ดังนั้น ผู้ใหญ่ให้อาสาเด็กในการทำงานบ้านร่วมด้วย เช่น ยกของ หยิบจับสิ่งต่างๆ ที่เด็กพอทำได้ จะทำให้เด็กภูมิใจมาก รู้สึกมีส่วนร่วมในครอบครัว (กุลยา ตันติผลาชีวะ , 2542 : 74) ส่วนผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 60.9 – 92.7 ส่งเสริมให้เด็กเดินเข้าจังหวะดนตรี โยนลูกบอลด้วยตนเอง เล่นกับลูก ให้เด็กวาดภาพอย่างอิสระจริง แต่จะอนุญาตให้เล่นเฉพาะในบ้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้ปกครองโดยเฉพาะอาชีพประมงและสภาพความเป็นอยู่กับน้ำกับทะเล การเล่นในบ้านจะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตครอบครัว โดยเฉพาะการเดินตามจังหวะเพลง ซึ่งเด็กวัย 4 – 6 ขวบ จะมีความคล่องตัวเพิ่มขึ้น ว่องไวต่อการเดิน การวิ่ง การหยิบจับ และการช่วยเหลือตนเอง สามารถควบคุม และบังคับการทรงตัวได้ดี กระโดดข้าม หรือเขย่งปลายเท้าได้ ยืนขาเดียวได้ ทำให้เด็กวัยนี้พร้อมที่จะเรียนเกี่ยวกับการออกกำลังกาย หรือ เรียนจังหวะการเต้นรำได้ การสัมผัสหรือการใช้มือ ก็มีความละเอียดขึ้น ช่วยทำงานเล็กๆ น้อยๆ ได้ (ปรียา เกตุทัต , 2543 : 249) อีกทั้งโดยสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่แล้ว เด็กในครอบครัวชาวประมงโอกาสที่จะสัมผัสกับกิจกรรมที่สร้างความคล่องตัวได้มาก เมื่อพิจารณาปัจจัยพื้นฐาน พบว่า สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรของผู้ปกครองสัมพันธ์กับการส่งเสริมทักษะความคล่องแคล่ว ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า แม้ว่าสถานภาพสมรสของผู้ปกครองส่วนใหญ่จะอยู่ด้วยกันจริง แต่ลักษณะอาชีพทำให้การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตาในครอบครัวมีน้อยมาก เพราะพ่อต้องออกเรือเป็นระยะเวลาคราวละนานๆ ประกอบกับการมีลูกมาก อาจเป็นไปได้ที่การส่งเสริมความคล่องตัวจะไม่สัมพันธ์กับการปฏิบัติจริง กิจกรรมบางอย่างจึงส่งเสริมเป็นบางครั้ง

5. การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายด้านทักษะการจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปกครองเฉลี่ยร้อยละ 43.6 – 48.2 ส่งเสริมให้เด็กเล่นตามเพศของตนให้ทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น เด็กชายเล่นฟุตบอล เป่ากบ เช็ดโต๊ะ วึ่งไล่จับ ใส่เสื้อผ้าสีเข้ม และทำงานกลางแจ้ง ส่วนผู้หญิงให้เล่นตุ๊กตา หมากเก็บ เล่นน้องกระโดดยาง ใส่เสื้อสีหวาน ฝึกให้เด็กหญิงทำงานในร่ม ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจที่จะส่งเสริมความสามารถของเด็กชาย และเด็กหญิงในการพัฒนาทักษะการจำแนกตามเพศอย่างถูกต้อง ซึ่งจะนำไปโดยธรรมชาติของเด็ก เด็กชายจะมีความแข็งแรง ว่องไว ชอบเล่นรุนแรง ส่วนเด็กหญิงจะเรียบร้อย มีกำลังน้อยกว่า ไม่ชอบชุกชอน แต่กิจกรรมที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กทำบ้างเป็นบางครั้ง ได้แก่ กิจกรรมการประมง เช่น ให้เด็กชายนั่งเรือตกปลา มากกว่าเด็กหญิง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การนั่งเรือตกปลาในการประกอบอาชีพนั้น เป็นงานของผู้ชาย ผู้หญิงจะไม่ทำกัน ซึ่งธรรมชาติให้ความแตกต่างทางเพศ โดยการบ่งชี้ทางด้านร่างกาย พ่อแม่จะต้องสร้างเสริมให้สมกับเพศที่ธรรมชาติกำหนด เด็กชายจะมีความแข็งแรง ทำทางและอุปนิสัยก้าวร้าว ชอบเล่นรุนแรง ว่องไวคล่องแคล่ว ในขณะที่เด็กหญิงก็อาจมีความแข็งแรง คล่องแคล่ว แต่ความก้าวร้าวจะน้อยกว่า (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 : 84) ซึ่งโดยหน้าที่

และวัฒนธรรมของครอบครัว จึงเป็นไปได้ที่เพศชายต้องฝึกงานอาชีพของครอบครัว ในขณะที่เด็กหญิงทำหน้าที่ในการเป็นแม่บ้าน

เมื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงดูจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองแล้ว พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลี้ยงดูคือ สถานภาพสมรส แม่พบว่าร้อยละ 89.10 ก็พบว่าเป็นปัญหา เหตุเพราะอาชีพประมงจะต้องออกทะเลเฉลี่ย 15 วัน ถึง 3 เดือน จึงกลับบ้าน 1 ครั้ง ดังนั้น ปัญหาการส่งเสริมเพศอาจเป็นไปได้ว่ามีความสัมพันธ์กัน ถ้าพ่อแม่อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้า โอกาสที่จะมีการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน โดยเฉพาะด้านร่างกาย ได้ดีกว่าครอบครัวที่หย่าร้าง ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 145) กล่าวไว้ โดยสรุปว่า ปฏิสัมพันธ์ของพ่อแม่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กมาก พ่อเป็นผู้สอนบทบาทเพศ ความเป็นผู้นำ แม่เป็นผู้เลี้ยงดู บทบาท และสัมผัสของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูมีความแตกต่างกัน สัมผัสของพ่อ และความสนใจและทำให้เด็กมีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก การเล่นของพ่อกับลูก สร้างความเป็นผู้นำ การผจญภัย ความเป็นอิสระ และความรับผิดชอบ ส่วนแม่คือ ผู้ให้ความรัก ความอบอุ่น และความสัมพันธ์ทางสังคม การแยกห่างของพ่อแม่ จึงมีผลต่อเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งอาจรวมถึงการไม่ได้อยู่ด้วยกัน ดังเช่นผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพการประมง

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในช่วงปฐมวัย เป็นระยะที่เด็กกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรจะส่งเสริมทักษะทั้ง 5 ด้าน อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะการวาดภาพลายเส้น เช่น การวาดรูป การวาดรูป การวาดภาพลายเส้น การวาดรูปทรงต่างๆ และการวาดภาพจุด ดังนั้น ต้องดูแลเอาใจใส่ โดยฝึกให้เขียนตามสมุดฝึกเตรียมความพร้อม หรือวาดเส้นปะให้เด็กทำตาม และนอกจากนี้ควรมีการกำหนดเวลาในการเล่นอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กได้รับพัฒนาการทั้งทางร่างกาย และจิตใจเป็นอย่างดี การให้ความรู้กับผู้ปกครองเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก และเป็นหน้าที่ของครูปฐมวัยที่ต้องใส่ใจในการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถดูแล และเลี้ยงดูได้ถูกต้องไม่ว่าจะมีฐานะ อาชีพ ความรู้พื้นฐาน การศึกษา ระดับใดก็ตาม เพราะทักษะแต่ละด้านของเด็กมีความหมายโดยตรงต่อการพัฒนาสติปัญญา

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ควรศึกษาการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองในด้านทักษะต่างๆ เช่น กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การวาดภาพลายเส้น ความคล่องแคล่ว การจำแนกตามเพศ ไม่เพียงแต่ส่งเสริมเฉพาะทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอื่นๆ ได้ เช่น พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางอารมณ์ มาส่งเสริมในทักษะ 5 ด้าน ให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

2. ควรศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่นๆ ตามท้องถิ่นที่ผู้วิจัยอยู่ เช่น ทำสวนยาง ทำฟาร์มไก่ ทำถ่าน ทำโรงงาน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง กับผู้ปกครองครอบครัวทำสวนยางว่าแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลนันท์ รังสยาธร. (2543). การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กรมป่าไม้. (2543 – 2547). รายงานฉบับสมบูรณ์ข้อมูลแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติแหลม จันทอง จันทอง พังงา. กรุงเทพฯ : ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ.
- กรมพลศึกษา. (2536). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาส่วนสูงของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2532). แผนที่ใช้ที่ดินจังหวัดระนอง. กรุงเทพฯ : กองแผนที่และการพิมพ์.
- กรมวิชาการ. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3 – 5 ขวบ. กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.
- กุลล สุนทรธาดา และคณะ. (2541). สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กใน ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จกกล เกษมคุ้ม. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองรุ่นปู่ย่าตายาย กับผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันในตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จกกล คำมี. (2544, ตุลาคม). “การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่างรุ่น”, วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5(4) : 38 – 46.
- จตุพร เพ็งชัย. (2534). สุขภาพจิต. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. (2537). ทศนคติของปู่ย่า ตายาย และบิดา มารดา ที่มีต่อกันในเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และผลที่มีต่อลักษณะพฤติกรรมบางประการของเด็ก. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จอม ชุมชัย. (2544, มีนาคม). “รู้ใจวัยจอมยุ่ง,” บันทึกคุณแม่. 7(92) : 9.
- จันทร์เพ็ญ ศรีมันตะ. (2534). คู่มือดูแลลูกรัก. กรุงเทพฯ : เจริญดีการพิมพ์.
- จิตราภรณ์ พัฒนาศิริ. (2535). การอบรมเลี้ยงดูกับการพัฒนาการด้านนิสัยส่วนบุคคล และสังคมของ เด็กปฐมวัยในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา วัชรสินธุ์ และมณีรัตน์ ภาครูป. (2538) : ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนใน ศูนย์พัฒนาเด็กในจังหวัดชลบุรี. ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จินตนา หมูผึ้ง. (2535). *การอบรมเลี้ยงดู*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เจนจิรา คงสุข. (2540). *การศึกษาโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยอนุบาลด้วยรูปแบบการให้ประชาชนในชนบทมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชา “หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา”* หน่วย 5 – 8. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ. (2541). *การสร้างชุดฝึกอบรมพ่อแม่เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ*. ฉบับที่ 65. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทัศนีย์ เมธาคูปต์. (2535). *อิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อบริโภคนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียน ในตำบลดอนคลัง อำเภอนีนะသွေ จังหวัดราชบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์วรรณ กิตติวิบูลย์. (2522). *การอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์สุดา นิลสินธพ. (2533). *ความสัมพันธ์ของการพัฒนาการด้านจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูในเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 4 – 6 ปี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แคมมณี และคณะ. (2536). *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิษฐา ทรรพนันท์ และวิรัช เพชรสุทธิ. (2543, กันยายน – ตุลาคม). “ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล,” *การประมง*. 53(5) : 447-448.
- นงนเรศ ธรรมบวร. (2540). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทา แทนธานี. (2534). *การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา คชภักดี. (2543). *สุขภาพและพัฒนาการของเด็กไทย Child Health & Development : Perspectives from National Health Examination Survey 1996 - 7* กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ประเทศไทย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประณต แก้วจิม. (2526). *เอกสารการสอนวิชาจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

- ประนอม รอดดำดี และคณะ. (2530). ผลการเลี้ยงดูที่มีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในเด็กวัยก่อนเรียนที่รับเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กมูลนิธิเด็กก่อนในสลัมกับเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูที่บ้านในชุมชนคลองเตย และชุมชนเทพประทานและ ในศูนย์เทพประทาน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. (2537). ผลของการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่มีต่อการพัฒนาจลนวิสัยด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ของเด็กปฐมวัยอายุ 2 ถึง 3 ปี ที่มีพัฒนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียา เกตุทัต. (2543). เอกสารการสอนชุดพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู. หน่วยที่ 1 – 7. “ความสำคัญของเด็กก่อนวัยเรียนตามแนวคิดของนักจิตวิทยา”. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผกา สัตยธรรม. (2540). สุขภาพจิตเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงเล็ก วรกุล. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดสภาพการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการ และความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียน. สงขลา : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.
- พัชนี สุวรรณชัย. (2543). ผลการเรียนรู้กิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแบบเป็นสถานที่ที่มีต่อสมรรถภาพทางกลไกของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาโรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- พูนสุข ช่วยทอง. (2540). เด็กและการเลี้ยงดู. กรุงเทพฯ : เจริญดีการพิมพ์.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535). การเล่นของเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ม.ป.พ.
- มัจฉารณี พุ่มสุวรรณ. (2543). พัฒนาการของทารกและเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เบลโลการพิมพ์.
- รติพร ถึงฝั่ง. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของบิดา และพัฒนาการตามวัยของบุตรวัย 0 – 6 ปี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนาวดี รอดภิรมย์. (2533). การศึกษาพฤติกรรมช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. สุวีริยา.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ. (2543). รายงานการทบทวนองค์ความรู้สถานะสุขภาพของเด็กปฐมวัยไทย. สงขลา : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วรรณ บัญนวน. (2541). พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง และสังคมของเด็กวัย 2-5 ปี ในเขตชุมชนแออัดเทศบาลนคร จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ถ่ายเอกสาร.

วรารณ รักรัตน์. (2540). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์.

วันเพ็ญ พิศาลพงษ์ และคณะ. (2526). การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย ฉบับที่ 29 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วโร เฟิงสวัสดิ์. (2542). รายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย.

สกลนคร. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.

วิณี ชิตเชิดวงศ์. (2521). การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะนิสัยในการบริโภคและการเจริญเติบโตของเด็กวัยก่อนเรียนที่มาจากสภาพครอบครัวต่างกันในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

_____. (2537). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ยุวดี นิมสมบุญ. (2544, มีนาคม). "พัฒนากล้ามเนื้อเพื่อสมอง," *บันทึกคุณแม่*, 2(7) : 10.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

✓ เยาวลักษณ์ หาญพิรพงศ์. (2532). ปัจจัยที่มีผลต่อระดับพัฒนาการด้านนิสัยส่วนบุคคลและสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. (วิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2530). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพรึก.

_____. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1 : แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ต้นสนีย์ จิตรคุปต์. (2543). สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร (ฉบับพ่อแม่). กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

ศิริพรรณ ยิ้มย่อง. (2544, เมษายน). "การจัดประสบการณ์ระดับอนุบาล", *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 5(2) : 46-47.

สมคิด อิสระวัฒน์. (2542). รายงานการวิจัยเรื่อง ลักษณะการอบรมและเลี้ยงดูเด็กของคนไทยซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์.

สายวริน จินจุฬ. (2541). การศึกษาบทบาทของบิดา บทบาทของมารดาในฐานะตัวทำนวยพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *เด็กปฐมวัยของสหรัฐอเมริกา : รายงานการพัฒนา และการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2533). *ประมวลเกี่ยวกับชื่อและเขตการปกครองของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2538). *สำมะโนประมงทะเล พ.ศ. 2538*, เขตประมง 5 (เขตฝั่งทะเลอันดามัน) ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สตูล. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2539). *ข้อมูลสถิติที่สำคัญรายจังหวัด*. พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สิทธิ์ วงศ์สวัสดิ์. (2532). *การอบรมเลี้ยงดูเด็ก*. มหาสารคาม : คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2532). *ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ปากเกร็ดนนทบุรี.
- สุชา จันท์แอม. (2536). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- _____. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนี บุญพิทักษ์. (2533). *พัฒนาการเด็กก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิตรา สุขเกษม. (2538). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สรวงธร นาวาผล. (2542, กรกฎาคม). "การเล่นของเด็กปฐมวัย", วารสารการศึกษาปฐมวัย. 3(3) : 46 – 53.
- อรพรรณ สุมานัส. (2539). *ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับอายุครรภ์ พัฒนาการทางกายและสุขภาพของเด็กแรกเกิด*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2536). *คู่มือป้องกันอุบัติเหตุให้ลูกรัก*. กรุงเทพฯ : บริษัท แปลนพับลิชชิง จำกัด.
- อาภาวรรณ หนูคง. (2535). *การเจริญเติบโต พัฒนาการและภาวะสุขภาพของเด็ก และความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อบริการของโครงการศูนย์ศึกษาเด็กเล็ก*. วิทยานิพนธ์ คม. (การศึกษาปฐมวัย). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารีย์ รังสินนท์. (2527). *กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เอกสารประกอบการสอนวิชาการ (531)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อารีรัตน์ ขำอยู่และคณะ. (2540). *พัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทรา : รายงานวิจัย ชลบุรี*. ภาควิชาการพยาบาลแม่และเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อำไพ สุจริตกุล และคณะ. (ตุลาคม 2529-มิถุนายน 2531). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลัก
การและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม และคณะ. (2540). แบบแผนการเลี้ยงดูลูกของพ่อที่เป็นคนงานในโรงงาน
อุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัย
มหิดล.
- Anselmo, S.D. and Franz, W. (1987). *Early Childhood Development*. 2ed nd. New York : Ohio :
Charles E. Merrill Publishing Company.
- Arlin, M. (1997). *The Science of Nutrition*. 2 nd. New York : Macmillan Publish Co.,
- Baldwin, Alfred L. (1989, September). "Socialization and Parent – Child Relationship", *Child
Development*. Vol. 19.
- Bloom, B. (1971). *Stability and Change in Human Characteristics*. New York : John Wiley &
Sons.
- Dennis, W. Phillip and Najarian. (1977, May). "Infant Development under Environmental Handicap",
Psychological Monograph General and Applied. 7(11) : 80.
- Fisher, J. and A. Terry. (1977). *Children's Language and the Language Arts*. New York :
Mc Grow – Hill.
- Gesell, Arnold. And Llg, f.L. (1984). *The Child from Five to Ten*. New York : Harpers and Brothers
Publishers.
- Hurlock, Elizabeth B. (1983). *Child Development*. 4th ed. New York : McGraw - Hill.
- Hurlock, F.B. (1982). *Development Psychology*. New York : McGraw - Hill Book, Co.
- Joe, D Wray and Alfred Aquine. (1982). "Protein - Calories Malnutrition in Candelaria Columbia,"
The Journal of Tropical Pediatric. September.
- Johnson, Ronald C. and Gene, R. Medinnus. (1989). *Child Psychology*. New York :
John Wiley & Sons Inc.,
- Kiquchi, T. and Kojima. (1981). *Physical Development*. Japan : Taishukan Smoten.
- Kolumbus, Elinor Schulman. (1979). *Is It Tomorrow Yet*. Haifa Israel : Mount Carmel International
Training Center for Community Services.
- Mullins, Ruth G. (1982). *Growth and Development*. New Jersey : Prentice – Hall.
- Mussen, Paul H. (1981). *The Psychological Development of The Child*. New York : Engle Wood
Cliffs.
- Scott, Leland H. (1974). *The Psychology of Human Development*. New York : Holt Rinehart and
Winston, Inc.,
- Scarth, L.L.J. (1973, January). "The Influence of Certain Environment Variables an the School
Readiness of Kindergarten Children," *Dissertation Abstracts*. 33(3) : 168-A.
- Yvone, D.J., et al. (1985). *Influences in Child Growth Associated with Poverty in the 1970's an
Examination of HANES II, cross-section US national serveys*. AJCN Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. ๕๑๒๖, ๕๖๔๖

ที่ ทม ๑๐๑๒/๕๔๕๔

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาววาสนา พรหมทอง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กุดยา ตันติผลาชีวะ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และคู่มือดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาววาสนา พรหมทอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม ๑๐๑๒/๕๔๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๕๖ มิถุนายน ๒๕๔๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดี สถาบันราชภัฏเพชรบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ และคู่มือดำเนินการสัมภาษณ์ฯ

เนื่องด้วย นางสาววาสนา พรหมทอง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ประพุดติกิจ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และคู่มือดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาววาสนา พรหมทอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๗๒๖, ๕๖๔๔

โทรสาร. ๒๕๘-๔๑๑๕

ที่ ทม ๑๐๑๒/ ๒ ๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๕๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพิบูลย์เวช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ และคู่มือดำเนินการสัมภาษณ์

เนื่องด้วย นางสาววาสนา พรหมทอง นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองครอบครัวชาวประมง” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สุสดี ธรรมศิริ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และคู่มือดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาววาสนา พรหมทอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๖๒๖, ๕๖๔๔

โทรสาร. ๒๕๘-๔๑๑๕

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ และรายนามผู้ช่วยผู้วิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์

1. รศ.ดร.นิตยา ประพฤติกิจ	อาจารย์ภาควิชาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
2. รศ.นิภา ศรีไพโรจน์	อาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
3. อาจารย์ผุสดี ธรรมศิริ	อาจารย์ภาควิชาอนุบาลศึกษา
โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์เวศม์

รายนามผู้ช่วยผู้วิจัย

1. นางฐิตินภา จันทรทวี	เอกบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
2. นายทวี จันทรทวี	เอกสังคม คณะมนุษยศาสตร์
สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ของ ผู้ปกครองที่มีอาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์สภาพการเลี้ยงดูในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครอง ที่มีอาชีพประมงนี้ ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่มีอาชีพประมงที่มีบุตร อายุ 5-6 ปี โดยดำเนินการสัมภาษณ์แบบรายตัวที่ผู้สัมภาษณ์ไปพบและสัมภาษณ์ผู้ปกครองเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน

ลักษณะทั่วไปของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานทางด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีคำตอบให้เลือก เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย จำแนกได้ดังนี้

1. ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่	จำนวน 8 ข้อ
2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก	จำนวน 8 ข้อ
3. ทักษะการวาดภาพ	จำนวน 8 ข้อ
4. ทักษะความคล่องแคล่ว	จำนวน 8 ข้อ
5. ทักษะการจำแนกตามเพศ	จำนวน 8 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้หมายความดังนี้

ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ให้	4
ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้	3
ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดู หรือ วางเงื่อนไข	ให้	2
ให้ทำบ้างแต่ดู หรือ วางเงื่อนไข	ให้	1
ไม่ส่งเสริมเลย	ให้	0

การเตรียมการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์เตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ดังนี้

1. นัดหมายผู้ปกครองชาวประมงที่เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 วัน
2. เขียนแผนที่และที่อยู่ของผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อความสะดวกในการเดินทางสัมภาษณ์
3. ผู้สัมภาษณ์ได้ทำความเข้าใจกับแบบสัมภาษณ์ อย่างถ้วนถี่
4. เตรียมอุปกรณ์ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

4.1 แบบสัมภาษณ์

4.2 ดินสอที่มีคุณภาพดี สีเข้ม

วิธีการดำเนินการสัมภาษณ์

การดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ดำเนินการดังนี้

1. ไปถึงบ้านหรือที่นัดหมายตามวันและเวลาที่นัดหมาย
2. พุดคุยทำความคุ้นเคย และชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบเขต ของการสัมภาษณ์
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในตอนที่ 1 และ 2
4. เมื่อเสร็จจากการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ สนทนาพุดคุย สอบถามเกี่ยวกับเรื่องในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ดิดค้ำงในบรรยากาศวิชาการ ประมาณ 2 – 3 นาที ขอขอบคุณและกล่าวลาจากผู้ถูกสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สภาพการเลี้ยงดูในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของผู้ปกครองที่มี
อาชีพประมง ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ชื่อผู้ปกครอง นาย / นาง อายุ.....ปี
วันที่สัมภาษณ์.....ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

คำชี้แจง

คำถามต่อไปนี้มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ต้องการทราบถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 ต้องการทราบถึงสภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย
การตอบคำถามเหล่านี้จึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด สิ่งสำคัญก็คือผู้วิจัยต้องการทราบความเป็น
จริงที่ท่านได้ปฏิบัติต่อเด็กอายุ 5 – 6 ปี ตามที่ได้ระบุมา ดังนั้น ขอให้โปรดตอบคำถามทุกข้อ
ให้ตรงกับสิ่งที่ท่านได้ปฏิบัติมาแล้ว และกำลังปฏิบัติอยู่กับเด็กที่อยู่ในความดูแลของผู้ปกครองที่มี
อาชีพประมง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ปัจจัยพื้นฐานด้านครอบครัว

1. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

- ☐ ไม่ได้รับการศึกษา
- ☐ ชั้นประถมศึกษา
- ☐ ชั้นมัธยมศึกษา
- ☐ ชั้นอุดมศึกษา ตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป

2. สถานภาพสมรส

- ☐ โสด
- ☐ สมรส
- ☐ หย่า
- ☐ หม้าย

3. จำนวนบุตร

- ☐ 1 คน
- ☐ 2 – 3 คน
- ☐ 4 – 5 คน
- ☐ มากกว่า 5 คน

4. ภูมิลำเนาเดิม

- ☐ เป็นคนในท้องถิ่น
- ☐ เป็นคนจากท้องถิ่นอื่น คือ.....

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย

รายการสัมภาษณ์ สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ไม่ส่งเสริมเลย	คะแนนเฉลี่ย
ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ 1. ท่านส่งเสริมให้ลูกเล่นปีนป่าย เช่น ขึ้นต้นไม้ หรือ บ่อโยม..... 2. ท่านเห็นลูกวิ่งเล่น ท่านจะดูไหม ทุกครั้งใหม่ที่ปฏิบัติอย่างนี้..... 3. ถ้ามีบาร์ หรือกึ่งไม้แข็งแรงพอไหนได้ท่านส่งเสริมให้ลูก โหนเล่นหรือ บ่อโยม..... 4. ท่านไม่เคยส่งเสริมให้ลูกกระโดดข้ามเชือกเลยหรือ จำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม..... 5. ท่านสนับสนุนเมื่อลูกวิ่งแข่งกันหรือ บ่อโยม..... 6. ถ้าลูกเล่นขุดดิน หรือขุดทรายท่านจะดูทันทีไหม ทุกครั้งใหม่ที่ปฏิบัติอย่างนี้..... 7. ท่านขอให้ลูกกระโดด 2 ขา หรือ จำเป็นไหมที่จะส่งเสริม..... 8. ท่านไม่เคยเล่นลูกบอล หรือโยนห่วงยางกับลูกเลยหรือ จำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม.....						
รวม						

รายการสัมภาษณ์ สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเฉยไป	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเฉยไป	ไม่ส่งเสริมเลย	คะแนนเฉลี่ย
ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก 1. ท่านฝึกให้ลูกรู้จักใส่ถุงเท้าเองหรือ บอຍໄໝ..... 2. ท่านไม่เคยปล่อยให้ลูกรู้จักปั่นดินเหนียวเลยหรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม..... 3. ท่านฝึกให้ลูกรู้จักตักข้าวรับประทานเองหรือ บอຍໄໝ..... 4. ท่านจะดูทันทีถ้าลูกเล่นดอกไม้ หรือดอกตะปูหรือ ทุกครั้งไหมที่ปฏิบัติแบบนี้..... 5. ท่านเคยสอนให้ลูกพับกระดาษอย่างง่ายๆ หรือ บอຍໄໝ..... 6. ท่านห้ามเสมอถ้าลูกดูดชิบกางเกง หรือใส่เสื้อด้วยตนเอง หรือ ทุกครั้งไหมที่ปฏิบัติแบบนี้..... 7. ท่านฝึกให้ลูกรู้จักตัดต่อภาพเองหรือ บอຍໄໝ..... 8. ท่านห้ามเมื่อลูกเล่นตัดกระดาษหรือ ทุกครั้งไหมที่ปฏิบัติแบบนี้.....						
รวม						

รายการสัมภาษณ์ สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ไม่ส่งเสริมเลย	คะแนนเฉลี่ย
ทักษะการวาดภาพลายเส้น 1. ท่านจะปล่อยให้ลูกวาดภาพลายเส้นตามความพอใจหรือบอຍໂພມ..... 2. ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดลายเส้น Δ เลยหรือจำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม..... 3. ท่านเคยฝึกให้ลูกวาดลายเส้น $\bigcirc$ ใหมบบ່ອຍໂພມ..... 4. ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดภาพลายเส้นตามรอยเส้นปะรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น รูปกระต่าย สุนัข หรือจำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม..... 5. ท่านเคยฝึกให้ลูกวาดลายเส้น $\square$ หรือบ່ອຍໂພມ..... 6. ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดเป็นจุดเลยหรือจำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม..... 7. ท่านฝึกให้ลูกวาดรูปทรงต่าง ๆ โดยใช้เวลานาน ๆ หรือบ່ອຍໂພມ..... 8. ท่านไม่เคยซื้อสมุดฝึกเตรียมความพร้อมวาดภาพลายเส้นหรือจำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม.....						
รวม						

รายการสัมภาษณ์ สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ไม่ส่งเสริมเลย	คะแนนเฉลี่ย
ทักษะความคล่องแคล่ว 1. ท่านจะสนับสนุนเมื่อเห็นลูกเดินเข้าจังหวะดนตรีหรือบอยไหม..... 2. ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกรู้จักการโยนลูกบอลหรือจำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม..... 3. ท่านมีเวลาในการเล่นกับลูกบ้างไหมบอยไหม..... 4. ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกวาดภาพอย่างอิสระหรือจำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม..... 5. ท่านชอบให้ลูกเล่นเฉพาะในบ้านมากที่สุดหรือบอยไหม..... 6. ท่านไม่เคยฝึกให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตนเองในการหยิบถ้วยหรือแก้วน้ำบอยไหม..... 7. ท่านมักจะให้ลูกช่วยเหลือตนเองในการเดินข้ามสะพานแคบๆ หรือทางแคบหรือบอยไหม..... 8. ท่านไม่เคยสนับสนุนให้ลูกถูบ้านเลยหรือจำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม.....						
รวม						

รายการสัมภาษณ์ สภาพการเลี้ยงดูด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กปฐมวัย	ส่งเสริมให้เด็กทำสม่ำเสมอ	ส่งเสริมให้เด็กทำบางครั้ง	ให้ทำสม่ำเสมอแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ให้ทำบ้างแต่ดูหรือวางเงื่อนไข	ไม่ส่งเสริมเลย	คะแนนเฉลี่ย
ทักษะการจำแนกตามเพศ 1. ท่านฝึกให้เด็กชายนั่งเรือตกปลามากกว่าเด็กหญิงหรือ จำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม..... 2. ท่านไม่เคยฝึกให้เด็กชายเล่นฟุตบอล เด็กหญิงเล่นตุ๊กตา เลยหรือ จำเป็นไหมที่ต้องส่งเสริม..... 3. ท่านฝึกให้เด็กหญิงเล่นหมากเก็บ เด็กชายเล่นเป่ากบหรือ บอยไหม..... 4. ท่านไม่เคยสนับสนุนให้เด็กชายเชิดโต๊ะ เลยหรือ จำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม..... 5. ท่านฝึกให้เด็กหญิง เลี้ยงน้อง หรือบอยไหม..... 6. ท่านไม่เคยฝึกให้เด็กหญิงเล่นกระโดดยาง เด็กชายเล่นวิ่ง ไล่จับเลยหรือ บอยไหม..... 7. ท่านมักเลือกผ้าสีเข้มให้เด็กชาย สีหวานให้เด็กหญิงหรือ จำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม..... 8. ท่านไม่เคยฝึกให้เด็กหญิงทำงานในร่ม เด็กชายทำงาน กลางแจ้งหรือจำเป็นไหมที่จะต้องส่งเสริม.....						
รวม						

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววาสนา พรหมทอง
สถานที่เกิด	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	74/49 ถนนสะพานปลา ตำบลบางริน อำเภอมือง จังหวัดระนอง 85000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 97 (บ้านบางบอน) 25/1 หมู่ 5 ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง 85110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522 – 2527	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนระนองพัฒนามิตรภาพที่ 60 ถนนสะพานปลา ตำบลบางริน อำเภอมือง จังหวัดระนอง
พ.ศ. 2528 – 2533	มัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 จากโรงเรียนสตรีระนอง ถนนบำรุงราษฎร์ ตำบลบางริน อำเภอมือง จังหวัดระนอง
พ.ศ. 2534 – 2538	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จากสถาบันราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2542 – 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร